

Het Bruuijsel

Vogelwacht Uden
Meer dan alleen vogels kijken

- Voorzitter** : Jan-Willem Hermans
Broekmorgen 28 - 5401 PK Uden
Tel.: 0413-269804
- Secretaris** : José Escher
Kruisstraat 13 - 5388 CH Nistelrode
Tel.: 0412-650180 E-mail: secretariaat@vogelwachtuden.nl
- Penningmeester** : Anita van den Acker
Raam 523 - 5403 TM Uden
Tel.: 0413-253151
- Bestuursleden** : Peter van de Braak, Jacques Raats en John Opdam
- Bankrelatie** : ABN-AMRO Uden, IBAN rekeningnr.: NL93 ABNA 0609 9682 54

HET BRUUIJSEL - nummer 4 - 2014

- Redactieleden** : Mignon van den Wittenboer, Martien van Dooren, John Hermans,
Jan-Willem Hermans, Peter Noy en vacature.
- Typewerk + correctie:** Tineke Huijs Mignon van den Wittenboer
Plantsoen 30, Heesch Stoppelveldseweg 1a, Heeswijk-Dinther
Tel.: 0412-451911 Tel.: 0413-785338
E-mail: tenphuijs@home.nl E-mail: mignonwittenboer@hotmail.com
- Eindredactie + kopij** : Peter Noy
Eikenwal 186 - 5403 KD Uden
Tel.: 0413-251691
E-mail: pknoy@hetnet.nl
- Drukwerk + omslag** : Graphiset B.V. te Uden.
- Samenstelling** : Graphiset B.V. te Uden.
- Verspreiding** : Lies Schoenmakers (coördinatie), Dorien en Theo Versteegden e.v.a.

QR code website:

HET BRUUIJSEL verschijnt 4x per jaar in een oplage van 300 exemplaren (incl. links)

- Clubgebouw** : De Groenhoeve
Artillerieweg 3, Uden (bij Kinderboerderij)
Tel.: 0413-250047
- Website Vogelwacht** : www.vogelwachtuden.nl **E-mail:** info@vogelwachtuden.nl

We zien niet graag dat iemand gedeeltes van dit blad gebruikt, voordat we daar toestemming voor hebben gegeven.
Men dient dan wel het Bruuijsel als bron te vermelden.

Inhoudsopgave

Colofon.....	Redactie	01
Inhoudsopgave.....	Redactie	02
Van de Redactieé	Redactie	03
Mededelingen Bestuuré	José Escher	04
Vacature redactiemedewerker (m/v).....	Redactie	05
Herfstexcursie Vlieland, inleiding	Martien van Dooren	06
Herfstexcursie Vlieland, donderdag 9 oktober 2014	Martien van Dooren	07
Herfstexcursie Vlieland, vrijdag 10 oktober 2014.....	Tonny Vlamings	08
Herfstexcursie Vlieland, zaterdag 11 oktober 2014.....	Bart Gras	09
Herfstexcursie Vlieland, zondag 12 oktober 2014.....	John Hermans	12
Herfstexcursie Vlieland, maandag 13 oktober 2014.....	Bart Gras	14
Vogelwaarnemingen Vlieland 2014	Jan Verhoeven	17
Gemeenschappelijk overleg IVN en Vogelwacht Uden	José Escher	18
Vrijwilligers gezocht!.....	Gonnie Versteeg	19
Jaarverslag werkgroep Nestkasten 2014	Leo Ballering	20
Excursie naar de Moerputten.....	Martien van Dooren	24
Ontdekking Bladkoning in de Maashorst.....	Gerard van Aalst	25
Bijzondere Waarnemingen	Peter van de Braak	27
Georgië, een vogelparadijs?	Jan-Willem Hermans	28
JeugdVogelwacht Uden bestaat tien jaar!	Jolanda Rutten	31
Birdwatch breekt alle records	Redactie	32
Boomfeestdag 2014.....	Willem Peters	34
Overleg ónatuurpad Groenhoeveô.....	Liesbeth Verkaar	36
Najaarstrektelling 2014; met diverse topdagen	Mignon van den Wittenboer	37
Excursie naar Lac du Der	Peter Huijs	42
JeugdVogelwachté œEidooierô.....	Peter van de Braak	47
Topresultaten voor de Kerkuilen in 2014.....	John Opdam	50
Broedseizoen 2014 ook voor de Steenuilen zeer succesvol.....	John Opdam	52
Halve dagexcursie naar de Ooijpolder	Marga van Duin	54
Nationale Natuurwerkdag.....	Jan-Willem Hermans	56
Geslaagde Sovondag in Ede	Mignon van den Wittenboer	57
Wetenswaardighedené	John Hermans	58
Website Varia	Bart Gras	62
Vogel in de Maashorsté œde IJsgorsô.....	Jan-Willem Hermans	63
Kerstpuzzel Vogelwacht	Mignon van den Wittenboer	64
Leden bieden aan: œTe koopé ô.....	Redactie	68
Vogelwacht - Winkel	Koos Doorten / Bart Gras	69
Advertenties.....	Redactie	70

Let op: Sluitingsdatum KOPIJ voor het volgende Bruujsel is op 15 februari 2015

Van de Redactie

De laatste weken staat het nieuws in het teken van de vogelgriep. Miljoenen kippen en kuikens worden gedood om verspreiding van vogelgriep in de pluimvee-industrie te voorkomen. Het virus wordt waarschijnlijk overgebracht door doortrekkende watervogels. De spagaat tussen onze liefdeloze economische werkelijkheid en de liefdevolle zorg voor de natuur en onze vogels kan bijna niet groter zijn. Dat moesten we even kwijt. Laat het een aansporing zijn om in onze dagelijkse keuzes wat meer rekening te houden met onze leefwereld. Terug naar de inhoud van dit nummer.

Vogels kijken moet iets te maken hebben met intens beleven, met hart voor de natuur, met buiten willen zijn, met verbazing en misschien wel jaloezie over kunnen vliegen. Vogelaars komen voor dag en dauw het nest uit. Weer of geen weer. Kruipen in een hutje of een tentje om uren lang naar één plek te turen. Sjouwen zware spullen mee om ver te kunnen kijken. Verzamelen zich in groepen en nemen samen vrij om op een eiland naar de vogeltrek te kijken. Gaan zelfs naar verre landen waar de vogeltrek in het kwadraat is te zien. Dat moet allemaal met beleving en plezier te maken hebben, anders doe je dat soort vreemde dingen niet.

Natuurlijk gaat dit nummer over het plezier van het zien en beleven van vogels. Je leest het plezier dat met elkaar wordt gedeeld op vogelreizen en excursies. Je leest ook over enthousiasme en de kennis die worden overgebracht op jongeren. Maar het opvallende van dit nummer is, dat het ook over getallen gaat. Getallen lijken abstract en over een andere werkelijkheid te gaan, maar niets is minder waar. Vogelaars moeten tellen. Om bij te houden hoe je zelf groeit met je waarnemingen. Of om je met anderen te meten: wie ziet het meest. Dat heeft nog allemaal met het plezier en de beleving te maken. Maar vogelaars moeten ook tellen in het belang van de vogels. Wat zit hier en wat gebeurt hier? Door steeds opnieuw te tellen zie je verandering en trends. De natuur zit vol met chaos en golfbewegingen, dus alles verandert. Maar de grootste veranderingen komen door ons zelf, door de manier waarop wij met de natuur omgaan.

Je vindt veel getallen in het jaarverslag van de Nestkastenwerkgroep. Precies wordt bijgehouden welke soorten in welke aantallen de nestkasten bewonen en met welk succes ze nieuwe generaties voortbrengen. Ronduit fascinerend is de grafiek van de eerste eileg van de Pimpelmees. In 1983 was die in de laatste week van april en die schuift als trend naar voren naar de tweede week van april in 2014. Klimaatverandering en opwarming en de gevolgen daarvan komen ineens heel dichtbij.

Het telseizoen 2014 is voorbij en de balans daarvan is opgemaakt. Per maand wordt verslag gedaan van de waarnemingen. Verbazend om hoeveel soorten en om welke grote aantallen het soms gaat. De meeste soorten deden het dit jaar in de trek gemiddeld, maar sommige springen er echt tussen uit. Op 1 november kwamen er welgeteld 96.997 Houtduiven over. Die dag sneuvelde ook het dagrecord, dat nu op 111.092 staat. Leuk om de vergelijking te zien tussen de landelijke telling van Birdwatch op 4 oktober en de telling op die dag van onze telpost op de Brobbelbies. Die dag worden daar 42 soorten en 4.456 vogels geteld. Die dag worden er in Nederland 218 soorten en 1.073.123 vogels geteld. Dat bevestigt nog eens dat Nederland belangrijk is in de vogeltrek: als route en als pleisterplaats.

Dit nummer is zoals gebruikelijk rijk gevuld met verslagen en artikelen, te veel om allemaal op te noemen en aan te prijzen. Lees en verrijk je kennis. En als je een pauze nodig hebt, kun je je op de kerstpuzzel storten. Oh ja, prettige feestdagen en een goed nieuwvogeljaar.

Mededelingen Bestuur

Beste Vogelwachters,

December is begonnen en de temperaturen worden eindelijk lager. Dat laatste kwam goed uit bij het afsluiten van het trektelseizoen want Jan-Willem had voor warme snert, groentesoep en glühwein gezorgd. En deze smaakte daardoor extra lekker. In het kader van 15 jaar trektellen had Jacques Raats een leuke verrassing, hij heeft een boek samengesteld over deze 15 jaar. Alle informatie die verzameld is staat in dit boek. Het hoeft denk ik geen nadere toelichting dat dit erg veel informatie bevat. Dusdanig veel dat printen geen echte optie meer is. De 800 pagina's kunnen in de vorm van een e-book worden gedownload van onze website. Ga hiervoor naar werkgroepen en vervolgens naar trektellen. Ga naar rechts en je kunt op Download drukken.

Excursies

Afgelopen jaar hebben weer velen van ons genoten van de verschillende excursies. Zowel bij mooi als slecht weer viel er altijd wel iets te beleven wat de moeite waard was. Sinds lange tijd zijn we ook weer op Vlieland geweest wat door de deelnemers erg leuk werd gevonden, maar graag de volgende keer wel ietsje meer eten. De meerdaagse excursie naar Lac du Der was geweldig en voor volgend jaar staat een weekend naar Helgoland op de agenda. De meerdaagse excursies voor 2015, De Biesbosch (Peter Noy), Noord Griekenland (Jan-Willem Hermans) en Ameland (Martien van Dooren) zijn alweer vol in voorbereiding.

Dialezingen voor en door leden

De dia-avonden waren dit jaar voor het eerst afwisselend op dinsdag- en donderdagavonden. Veel leden zijn hier blij mee dus daar gaan we in 2015 mee door. De dialezingen eigen werk zijn omgedoopt tot ledenavond eigen werk, voor en door leden wat de lading goed dekt. Volgend jaar zullen we vier van dergelijke avonden organiseren waarbij we als bestuur actief leden gaan benaderen. Ook het IVN bestuur is gevraagd om hun leden actief te benaderen. We weten van velen dat ze prachtig materiaal hebben en daarnaast ook nog een goed verhaal.

Nieuwe leden

Om nieuwe leden beter wegwijs te maken in onze vereniging zal volgend jaar een avond voor hen worden georganiseerd waarbij ze, naast informatie over de verschillende werkgroepen, ook kennis kunnen maken met elkaar en andere leden. We hopen dat we op deze manier de drempel verlagen voor nieuwe leden om actief te worden binnen één van onze werkgroepen. Het idee voor deze avond kwam naar voren tijdens de coördinatorenavond. Deze coördinatorenavond zal ook in 2015 weer op de agenda staan.

De volgende nieuwe leden worden van harte welkom geheten in onze vereniging:

- Wim van Grinsven uit Heesch
- Hanneke Verkuijlen uit Uden
- Berry Setton uit Heesch
- Laura van Venrooij - Wilbers uit Heesch
- Frank van Venrooij uit Heesch

Verder stond de naam van Ruut Westerbeek uit Grave per abuis fout gespeld. Zijn voornaam wordt met een -t- gespeld. We hopen jullie allemaal regelmatig bij onze activiteiten te ontmoeten.

Als bestuur kijken we terug op een succesvol jaar en zijn we al weer enthousiast bezig met het plannen en voorbereiden van alle activiteiten in 2015. We wensen alle leden samen met hun familie prettige feestdagen en veel goeds voor het nieuwe jaar. Dat het maar weer een mooi vogeljaar mag worden.

Namens het bestuur,
José Escher

PERSONEELSADVERTENTIE

Vogelwacht Uden is op zoek naar een gemotiveerde

REDACTIE - MEDEWERKER (M/V)

ALGEMEEN:

- Een afwisselende en gevarieerde functie met veel eigen verantwoordelijkheid
- Je maakt deel uit van een enthousiast redactieteam, bestaande uit zes medewerkers
- Het vraagt niet veel tijd (hooguit enkele uurtjes per maand)
- Op jaarbasis worden vier redactievergaderingen gehouden

VOGELWACHT UDEN VRAAGT:

- Gevoel voor taal, met name Nederlands in woord en geschrift
- Enthousiasme en motivatie zijn een pré
- Geen specifieke vooropleiding, alleen gezond boerenverstand
- Kennis op het gebied van tekstverwerking (WORD)
- Voor alle leeftijden (van 18 tot 80 jaar)

VOGELWACHT UDEN BIEDT:

- Een gedegen inwerkperiode met professionele begeleiding
- Enthousiaste collega's en uitstekende doorgroeimogelijkheden
- Geen vergoeding (ook niet nodig, functie geeft veel voldoening)
- Uitstekende secundaire arbeidsvoorwaarden

BEN JE TOE AAN EEN VOLGENDE STAP IN JOUW CARRIÈRE?
(of wil je gewoon nog wat meer weten) neem dan gerust contact op met Peter Noy,
telefoon: 0413-251691 of e-mailen kan natuurlijk ook naar: pknoy@hetnet.nl

Herfstexcursie Vlieland (9 t/m 13 oktober 2014)

Inleiding door Martien van Dooren

Na al bijna tien jaar niet meer op Vlieland te zijn geweest tijdens de herfstexcursie, werd het weer eens tijd om dit prachtige Waddeneiland met een bezoek te vereren. Met 24 enthousiaste vogelaars zijn we van donderdag 9 tot en met maandag 13 oktober er naar toe geweest. Jammer dat Tiny van Boekel zich op het laatste moment moest afmelden. Normaal gaan we altijd van zaterdag tot en met woensdag, maar in verband met de beschikbaarheid van de verblijfslocatie was het deze keer een ander deel van de week. Hoewel enkele dagen van te voren de weersvoorspellingen nog niet zo goed waren, mochten we tijdens de excursie niet klagen over het weer. Een enkel regenbuitje, niet te veel wind en een aangename temperatuur. Het aantal gescoorde soorten bleef iets achter bij andere jaren met 109 stuks, maar een Alk (in de haven), Strandleeuwerik, Kleine Jager, Bladkoning, Baardmannetje en Steppekiekendief (zelfs twee dagen) zijn toch mooie waarnemingen. Op de dag van vertrek van Vlieland kwam er, waarschijnlijk veroorzaakt door een weersomslag, nog een invasie van Koperwieken en Vinken op gang en werden er nog vijf Beflijsters gespot. Tevens nog een compliment voor de groep als geheel. Het is een heel ervaren groep van leden waarvan de meesten al vaak zijn mee geweest met de herfstexcursie. Iedereen weet wat er moet gebeuren en zonder opdrachten of lijstjes gebeurt het dan ook. Niemand ontloopt zijn taak. Het lijkt wel alsof alles van zelf gaat. Ook geen wanklank over wat niet helemaal goed ging. En de vijf eerstejaars-waddenexcursiegangers, die vonden het allemaal prachtig.

De 24 deelnemers

Henk Arnoldussen, Vera Brounts, Martien van Dooren, Dieny Fleuren, Bart Gras, John Hermans, Lenie van Heusden, Wil van Hout, Conny Koenen, Chris van Lieshout, Rien de Mol, Jan Nabuurs, Theo Peters, Isidro Rendon, Jan van den Tillaart, William van der Velden, Jan Verhoeven, Hermien Verkuijlen, Lambert Verkuijlen, Arend Vermaat, Nico Verstegen, Fien Verstegen, Peter Vlamings en Tonny Vlamings.

Donderdag 9 oktober 2014 (door Martien van Dooren)

In alle vroegte loopt om vier uur de wekker af. Dit is toch anders dan normaal, want je bent meteen klaar wakker en springt je bed uit. Niet nog even lekker vijf minuutjes soezen. Om half zes aan de Beerseweg 41 in Mill zijn, dan heb je geen tijd te verliezen. Dit jaar was voor het eerst de Groenhoeve niet de centrale verzamelplaats voor het vertrek naar de Wadden. Iedere auto vertrok van huis uit en de chauffeur haalde zelf zijn medepassagiers op of deze kwamen naar hem toe. Bij de boot in Harlingen zouden we elkaar pas treffen. Een experiment met voor- en nadelen.

Onderweg voor de zekerheid toch maar een telefoontje naar alle chauffeurs gedaan om te checken of ze op weg waren. De meesten lagen al een kwartier of meer op ons voor, dus dat liep lekker en iedereen was ruimschoots op tijd voor de boot van negen uur. De tassen waren wat voller dan andere jaren, want we moesten zelf een slaapzak meenemen. Om half negen konden we met onze groepsticket de boot op na de koffers in een overdekte bagagekar van rederij Doeksen te hebben gezet. Alle tijd voor een kopje koffie en

wat bijpraten, want de oversteek duurt anderhalf uur. Sommigen gingen aan dek kijken om alvast wat vogels te spotten. Door de sterke stroming in de smalle geul en door de haakse wending die de veerboot moest maken naar het westen op een bepaald punt, was er toch zoveel deining dat sommigen hun maag begonnen te voelen. Maar dat was zo over toen we in de luwte van Vlieland kwamen. Altijd toch weer een mooi gezicht als je zo'n eiland nadert en daarna voet aan wal zet. Het eilandgevoel neemt onmiddellijk bezit van je. Omdat we pas rond vier uur in ons verblijf De Vliehorst

Koffers en slaapzakken in het busje

terecht konden, hadden we alle tijd om het eiland aan een eerste verkenning te onderwerpen. Koffers en slaapzakken konden we in het busje van fietsenverhuurder Zeelen dropen en die zorgde voor het vervoer naar ons onderkomen. Telescopen, verrekijkers en fotoapparatuur moesten mee op de fiets, want anders ben je nergens als vogelaar. Te voet naar de winkel van diezelfde Zeelen om de gehuurde fietsen op te halen was maar honderd meter. Altijd een gedoe voordat iedereen een fiets heeft en dan ook nog een fiets die het doet qua versnellingsapparaat en/of accu. Wat dat betreft heeft Jan Verhoeven het goed bekeken met een gewone damesfiets met terugtraprem. Afstanden op Vlieland stellen niet zoveel voor. De totale lengte van het eiland is maar 19 kilometer (inclusief 8 km. militair oefenterrein) en de breedte varieert van 1 tot 3 kilometer. Er is slechts een dorp en dat heet Oost-Vlieland. Deze naam suggereert dat er ook nog een West Vlieland is. Dat klopt, maar dat is verleden tijd. In 1736 is dit dorp kopje ondergegaan in de zee.

Omdat ik tijdens de reis aanspreekpunt was, voelde ik me toch wel verantwoordelijker voor het geheel dan andere jaren. Dus toch maar even kijken of alle bagage goed was aangekomen. Die stond inderdaad keurig in het halletje van de Vliehorst. De beheerster was nog druk aan het schoonmaken, want er waren net zo'n zestig kinderen vertrokken. Wij lieten haar mooi haar gang gaan en gingen richting het strand, omdat het aan de wadkant hoog water was en er dan nauwelijks wadvogels te zien zijn. Tijdens de fietstocht moesten we even schuilen onder een grote den voor een klein buitje, maar toen hadden we mooi de tijd om een grote groep Goudplevieren te bestuderen die voor ons een vliegshow opvoerden. De zeekant is altijd mooi met z'n meeuwen (zilver, kok en storm), Drieteenstrandlopers en als je geluk hebt een Jan van Gent of Zwarte Zee-eend in de telescoop.

Steenloper (foto Lambert Verkuijlen)

Op het strand diverse soorten schelpen en je weet maar nooit of je iets bijzonders vindt. Eigenlijk hetzelfde als met vogels kijken. Via een mooi fietspad door de duinen kwamen we bij het Posthuys aan de wadkant. Onderweg struikelden we zowat over de Graspiepers. Ook waren er mensen cranberries aan het plukken in het veld. Iets voor morgen om ook te gaan doen. Ik herkende dit pad omdat ik in het voorjaar ook naar Vlieland was geweest voor de twee Sneeuwuilen die er zaten.

Toen was het er echter bitter koud. Aan het wad was het nu laag water en wemelde het van de voedselzoekers zoals Wulpen, Tureluurs, Steenlopers

en Bergeenden. Voor een uitgebreid bezoek aan de Kroonô Polders was nu geen tijd meer, maar een eerste blik op het gebied belooft heel wat voor morgen. Rustig terugfietsend naar Oost-Vlieland werden we af en toe door een auto opgeschrikt. Die verwacht je eigenlijk niet op een autovrij eiland. Terug op de Vliehorst waren er al verschillende vogelaars aan het inhuizen en bedden aan het opmaken. Er was plaats genoeg. Totaal zestig stapelbedden voor 24 personen. Het was wel even zoeken naar de stopcontacten, want die waren uit het zicht geplaatst, omdat er ook vaak kinderen logeren. Om kwart voor zeven konden we aanschuiven voor het diner. De twee vegetariërs in de groep waren zeer tevreden over het eten. Daarna was het onder leiding van Jan Verhoeven de lijsten met waargenomen vogels doornemen. Dat viel met totaal 74 stuks iets tegen, dus daar moest de volgende dag nog een tandje bij. Omdat iedereen ós morgens erg vroeg op was werd er na de afwas nog wel gezellig nagepraat onder het genot van een kopje koffie en een biertje, maar het werd niet te laat gemaakt. De weersvoorzichten voor morgen waren voortreffelijk, de zin om er weer vroeg uit te komen was groot.

Martien van Dooren

Vrijdag 10 oktober 2014 (door Tonny Vlamings)

Vannacht wakker gehouden door een hevige onweersbui. Het knetterde en verlichtte heel Vlieland. ós Morgens om zeven uur waren enkele vogelaars actief, sommigen met een krantje

**Drieteenstrandloper
(foto Lambert Verkuijlen)**

lezen, maar een klein aantal genoot van de frisse lucht! De volle maan weerspiegelde zich prachtig in de waterplassen. Heerlijk wandelend door het duinlandschap kwam ik oog in oog te staan met een luid blaffende hond. In eerste instantie leek het een eenzaam dier, maar even later was zijn baasje toch ook in de buurt. De eerste ochtendgroet had ik te pakken, een vriendelijke inwonster van Vlieland. Aan de rand van het bos drong het geluid van een Merel en een Winterkoning tot me door. Even later de stemmen van Jan en Chris en kreeg ik mijn eerste lesje. Op mijn vraag of zij een uil gehoord hadden, was hun antwoord: "Nou, een Ransuil zou nog kunnenò, maar de Bos- en Steenuil komen blijkbaar niet op dit eiland voor. Verder op mijn pad zag ik een Zanglijster en twee Zwarte Kraaien. De dag had een goede start gemaakt, de maan verdween achter de wolken en geleidelijk werd het lichter.

Na het ontbijt verspreidde de groep zich over Vlieland. Ons groepje ging richting dorp via het pleintje met de hervormde kerk en het militaire kerkhof op zoek naar de Bladkoning, echter zonder resultaat. Wij fietsten verder door de duinen richting Zeedam 20. Een schitterend slingerend pad door de duinen, waarbij de geur van de zee ons steeds vergezelde. Aan zee hebben wij de Zwarte Zee-eend voorbij zien trekken en heel veel buitelandse meeuwen, rennende Drieteensteltlopers en Bontbekpleviertjes. In de duinen werden wij continu vergezeld door Graspiepertjes die zich baddden in de waterplassen, mooie luchtshows toonden en om elkaar heen buitelden. Op een kruispunt van het schelpenpad werden wij verrast door een Tapuit, verderop vergezelden ons twee Tapuitjes, zij vlogen steeds voor ons uit. Bij het Posthuys trakteerden wij onszelf op heerlijke cappuccino en appeltaart met cranberrysaus, mmmmm, vooral de cranberrysaus was verrukkelijk! Op naar de Kroon- en Polders, een prachtig moerasgebied met Lepelaars, Kiekendieven en vele eendensoorten en plevieren waaronder de Goudplevier, de Zilverplevier en de Kievit. Alle plevieren zijn oogjagers, zonder ogen zijn zij nergens, dus wij hebben hun ogen nog eens extra aandacht gegeven.

De dag van vogels spotten werd afgesloten met een kijkje bij de jachthaven, waar wij de Alk bewonderden, een bijzondere vogel, die zich regelmatig verstopte door onder water te gaan. Roezig, rood of gebruind, maar in ieder geval zeer voldaan vielen wij weer op de klep van ons verblijf. De Vliehors. In mijn ogen een minpuntje; helaas overheerst scoringsdrang vaak de socialiteit. Nog een aardige toevoeging van dichtkunst op het strand van Vliehors afgedrukt door autobanden:

*Lippen branden van verlangen naar het zilte van de jouwe
De wind maakt ruimte en in vrijheid kan ik van je houden*

Zaterdag 11 oktober 2014 (door Bart Gras)

Vlieland: trek in vogels

Vogeltrek op de Waddeneilanden is altijd rekening houden met verrassingen. Op onverwachte plaatsen kunnen zeldzaamheden opduiken of grote aantallen van een soort, maar garanties zijn er niet.

Het is zaterdag 11 oktober. De derde dag van de excursie van de VWU op Vlieland. Vlieland, een naam die je langzaam door je mond moet laten rondgaan als een goed glas wijn. Het eiland met slechts één dorp, een lange weg naar het Posthuys in het Westen met alleen verkeer van de eilanders en een eiland dat bereikbaar is met de fiets in één dag. Combineer het landschap van duinen, rus- en biesvelden, polders, kreken en weilanden met de maand oktober en je hebt alle ingrediënten voor een fantastische vogelexcursie. Nu is het pas zeven uur en ik veer uit bed. Snel nog even een wandeling door het bos bij onze kampeerboerderij voordat we op pad gaan.

Als ik terugkeer hoor ik plotseling een vreemd vogelgeluid. Ik heb nog nooit eerder dat geluid gehoord. Ik maak een provisorische opname met de telefoon en ren terug om mijn opname-apparatuur op te halen. Ik vraag binnen of iemand het geluid dat ik naboots al eens heeft gehoord. Niemand herkent het. Komt het doordat ik slecht naboots of is het echt een spannende soort? Als ik met apparatuur terugkeer is het doodstil. De vogel is gevlogen. Wat maakt deze hobby ook alweer leuk?? Dat vogels weg vliegen!! Deze keer heb ik aan die wijsheid minder houvast. In de opname op mijn telefoon is niets te horen. Teleurgesteld begin ik aan mijn ontbijt.

Je kunt nooit lang teleurgesteld blijven want er wachten nog zoveel kansen op mooie ontmoetingen buiten. Daar komt het illustere reisgezelschap bij waar ik het eiland mee verken: John, Arend, William, Jan, Arend, Rien, Isidro en Henk. Goed voor jaren vogelervaring, maar ook met een humoristische inslag. Vandaag hebben we besloten dicht bij het dorp te blijven. Daardoor hopen we de vogels, die moe van het vliegen over zee op de oostkant van het eiland even bijkomen, te vinden. We zetten eerst koers naar Stortemelk.

Onderweg komen we langs de sportvelden van Vlieland. Normaal is de jeugd daar druk aan het voetballen, maar nu trappelen er foeragerende vogels. De Zanglijsters en Merels op zoek naar wormen in de grond. De bomen rondom de sportvelden wemelen van de groepen mezen (Koolmezen, Pimpelmezen en Staartmezen - vliegende lolly's -), Goudhanen, Kepen en Vinken. Grappig als je je realiseert dat misschien wel tachtig procent van de vogels, die we hier nu zien, vanuit het noorden komen en een week eerder hier nog niet zaten.

Iets verder naar het noorden ligt Stortemelk. Dit is een vakantiepark met huisjes en kampeerplekken. Mooi groots opgezet met veel ruimte. Het gebied is zacht glooiend en zo uitgestrekt dat een fiets geen overbodige luxe is. We besluiten even te schuilen in verband met een bui die boven ons hoofd besluit neer te slaan. We zien Jan Verhoeven en Chris van Lieshout staan. We gaan even buurten onder de overkapping van een prachtig nieuw toilet- en douchegebouw. De bui trekt snel over en we kunnen ons weer werpen op het speurwerk in het veld. We kammen de struiken direct achter de duinen uit. Hier rusten de vogels vaak even uit.

Roodborst
(foto Lambert Verkuijlen)

We zien Groenlingen, Roodborsten, Eksters en Kneuen. We hadden eigenlijk gehoopt op een Bladkoning, maar deze laat zich helaas niet zien of horen. Het is pas negen uur en we kunnen nog wat meepikken van de zeetrek.

De fietsen worden richting het strandhotel gestuurd, met een fantastisch zicht op zee. Tegenover het hotel zit een strandrestaurant, maar er zijn nog geen klanten. We kunnen dus mooi gebruik maken van de bankjes en de telescopen laag opstellen. We turen de zee af, maar vergeten de kribben ook niet. Daar zitten vaak diverse soorten steltlopertjes en meeuwen. Ook nu kunnen we de Drieteenstrandlopers en Kanoeten zien foerageren. Ook een aantal Scholeksters gooit zich in de strijd om het voer dat de kribben biedt. Doordat de golven van de zee steeds over de kribben heen slaan, blijven er allerlei schelpdiertjes achter. Prachtig om te zien hoe de drietenen snel hun hapjes in de snavel nemen of er af en toe wat op hameren.

Zilvermeeuw (foto Lambert Verkuijlen)

Verder op zee zijn de Eidermannetjes goed te herkennen met hun wit-zwarte klee. De vrouwtjes hebben de markante kop en grote snavel die de Eider zo kenmerken. Jammer dat de Eiders zo in aantal zijn afgenomen op de Waddeneilanden. Boven de zee zien we regelmatig Roodkeelduikers vliegen. De hals maakt een kleine bocht naar beneden en is niet strak recht. Het zijn krachtige vliegers en je zou soms met ze willen ruilen om zo vanuit de lucht over de zee te kunnen speuren. We zien treintjes met Zwarte Zee-eenden laag over het zeewater scheren, Grote Sterns en Visdiefjes. En dan ziet William opeens een grijze zeehond dicht bij de kust. De markante kegelvormige kop maakt direct duidelijk dat het om de grijze zeehond gaat. De vrouwtjes werpen de jongen dichtbij de plaats waar ze zelf geboren zijn en na twee tot drie weken zogen mogen de jonge zeehonden zelf voor de kost zorgen. Al dat speurwerk maakt dorstig en inmiddels is het restaurant open. Tijd voor wat anders. We gaan zelf ook foerageren. Koffie, warme chocolademelk, thee en voor sommigen een mooi stuk gebak. We kunnen vanaf onze zitplaats prachtig zicht houden over zee. In het restaurant blijken we geen zonderlingen met verrekijkers te zijn. Er zijn meer vogelaars op het eiland. Er hangt een goede sfeer. Om kwart over elf willen we vertrekken. We hebben onze fietsen opgesnord, maar dan pakken de donkere wolken zich snel samen boven onze hoofden. We halen de afslag naar Stortemelk nog droog, maar dan gaat het hard regenen. Sommigen besluiten regenkleding aan te doen, de echte bikkels rijden door. We zijn Isidro kwijt geraakt en hij heeft besloten een andere kant op te gaan. Een besluit waar we hem later erg dankbaar voor zijn, maar dat komt straks. Wij zetten koers richting Stortemelk.

Tapuit
(foto Lambert Verkuijlen)

We zitten opnieuw op Stortemelk en gebruiken de prachtige faciliteiten om te schuilen. Na vijftien minuten houdt het op met regenen. Op de velden lopen Veldleeuweriken, Graspiepers en Witte Kwikstaarten. De speeltuin wordt bezocht door een Tapuit, maar hij heeft maar weinig interesse in de schommels. Wat wil je als je moet opvetten voor de trek. Daar heb je een volle dagtaak aan. Watersnippen vliegen over en iets later een groepje Goudplevieren. Op het strand, dat vanuit Stortemelk is te zien, komen we nog Kanoeten, Steenlopers en Bonte Strandlopers tegen. Druk foeragerend. Ze doen ons inzien dat het voor ons ook tijd wordt. Een lange traditie blijkt het ógebakken visjeôte zijn. Door ons speurwerk in de afgelopen dagen weten we inmiddels dat er een viskraam staat vlak bij de vuurtoren. Daar gaat de reis vervolgens naar toe. We worden warm welkom geheten door de dame van de viskraam. De bestelling wordt gedaan en we wachten verlekkerd. Inmiddels

worden we op de hoogte gebracht van het vocht waar vissen het beste in kunnen zwemmen. Bier aan de open lucht gegist zou een goede kandidaat zijn. Als je jonge jenever gebruikt moet je meer drinken om de vis te laten zwemmen. Op een been kun je niet lopen dus er wordt nog een tweede lekkerbekje, hollandse nieuwe of portie kibbeling besteld.

John krijgt een telefoontje van Isidro. Er is een Sperwergrasmus gezien aan de westkant van het dorp aan de weg naar het Posthuys. Nu we zijn aangesterkt kunnen we ons weer verlekken aan zeldzame vogels. We bestijgen de stalen rossen en fietsen verder. Aangekomen op de plek staan er meerdere vogelaars. Zij hebben de Sperwergrasmus al gezien. Hij was kort in een gaspeldoorstruik te zien. Een vogelaar uit Wieringermeer gaat een pad verderop in om aan de andere kant van de ruige weide te kijken.

John wil over het draad heen stappen, maar krijgt van de collega vogelaar toegebeten dat hij daar weg moet gaan. Omdat we na lang wachten de vogel nog niet hebben gezien, besluiten we ook het pad in te gaan en aan de andere kant van de weide ons geluk te beproeven. Niet iedereen overigens en dat blijkt voor hen een minder gunstig besluit. Na een tijd wachten zit daar open en bloot boven in de struik een fors formaat Grasmus, met een stijl voorhoofd en lichte tekening over de borst. Dit is de Sperwergrasmus. Het geluk stroomt door de aderen en op deze stoot adrenaline kunnen we wel weer even vooruit.

***Kijken naar fotoreportage over IJsland
(foto Martien van Dooren)***

We besluiten de dag af te sluiten met een bezoek aan de Alk in de jachthaven. We moeten even speuren, maar uiteindelijk vinden we hem. Tevreden gaan we naar de boerderij om de bal gehakt tot ons te nemen. John blaast de avond leven in door zijn fotoreportage te laten zien over IJsland. Je krijgt meteen zin om er weer naar toe te gaan. Ik was er zelf al eens geweest, maar toen stonden vogels nog niet centraal. De derde dag van de excursie is zijn einde genaderd en inderdaad is het terecht om te stellen dat een bezoek aan Vlieland in trektijd vol verrassingen kan zitten. Soms zit het mee en soms zit het tegen.

Bart Gras

Zondag 12 oktober 2014 (door John Hermans)

***Rotgans
(foto Lambert Verkuijlen)***

Na het ontbijt liep Jan samen met nog enkele andere personen naar buiten, stak zijn vinger op en riep: Appelvink. Zo zie je maar weer als je goed hoort en de geluiden kent kom je soorten tegen die niet zo algemeen zijn. Nadat we afgewassen hadden zijn we met een groepje langs het wad gefietst. Je hebt op Vlieland niet zo veel weiland dus de Rotganzen die er zitten zijn van zeer dichtbij te bewonderen. Dit jaar viel op dat ze een goed broedjaar achter de rug hadden met veel jongen. Je zag telkens ouderparen (te herkennen aan de witte streep in de nek) met enkele jongen. (die de streep niet hebben). Het valt niet op, maar deze ganzen hebben al weer een tocht van minimaal drieduizend kilometer achter de rug. Het merendeel van onze Rotganzen broedt in Tajmyr in Siberië. Het grootste deel van het jaar, van september tot mei, zijn ze in Nederland en maar enkele maanden verblijven ze in Siberië om er te broeden.

Bij Lange Palen zagen we een groepje Staartmezen, dus even gestopt om ze stuk voor stuk te zien oversteken. Er zaten geen witte Staartmezen tussen dus ze komen niet zo ver van ons vandaan hier heen. De witte Staartmezen komen uit Noord- en Oost-Europa en zie je in de winter in klein aantal ook hier in Nederland. Ineens riep Arend Vuurgoudhaan maar wij zagen alleen maar Goudhaantjes.

Iets verder in de bosjes zag ik iets later ook de Vuurgoudhaan maar helaas hebben alleen Arend en ik dus de Vuurgoudhaan gezien. De Vuurgoudhaan is bij ons nog steeds zeldzaam. De Goudhaantjes vind je vooral in naaldbossen terwijl de Vuurgoudhaan meer een loofbosbewoner is. Tijdens de trek zie je ze wel op allerlei plaatsen, zo had ik het Vuurgoudhaantje een aantal jaren geleden bij de voederplaats in mijn tuin. Verder waren er nog opvallend veel Tjiftjaffen te zien. Tijdens het fietsen zagen we groepen Spreeuwen die ons inhaalden. Je ziet op de Waddeneilanden veel dat groepen vogels in het verlengde van het eiland richting het volgende eiland, in Vlieland dus Texel, vliegen. Van daaruit gaat de trek verder langs de kust.

Bij de Kroonô Polders aangekomen besloten we om over de dijk onze tocht lopend voort te zetten. Al aan het begin bij een rietvlakte zagen we vijf Baardmannetjes, drie vrouwtjes en twee zeer fraai gekleurde mannetjes. We hadden de zon vol in onze rug dus we zagen ze prachtig door de telescoop. Zeker vijftien minuten zaten ze op dezelfde plek. Je ziet ze nu al volop zaad etend van het riet, een maand geleden aten ze nog vooral insecten. Baardmannetjes horen tot de mezen waarbij de meeste soorten in de zomer insecten eten en in de winter overschakelen op zaad zodat ze niet de winter in tropisch Afrika hoeven door te brengen. Hierbij zie je dat in de herfst de maag en de darmen zich vergroten waardoor ze in staat zijn om de zaden te verteren. Tussen alle Wintertalingen en Pijlstaarten zaten twee Krakeendjes, het waren de enige twee die we hier op Vlieland hebben gezien. Kennelijk is de Krakeend meer gesteld op zoet water wat nauwelijks voorhanden is op Vlieland. Iets verderop langs de dijk hoorden we een apart geluid waar Bart al meteen Waterral tegen zei. Het was niet het kenmerkende ðiggengeluidô maar een totaal ander roepje. Plotseling zag ik de Waterral voor de rietkraag lopen, open en bloot. Een gezelschap gelegenheidsvogelaars uit Groningen hebben deze Waterral ook allemaal mooi via onze telescopen gezien. Meestal hoor je de Waterral maar nu zagen we de Waterral in al zijn glorie.

Iets verderop in de polder zagen we drie Kleine Zilverreigers en een Grote Zilverreiger. In de herfst heeft de Kleine Zilverreiger een zwarte snavel en de Grote Zilverreiger een gele snavel zodat de twee soorten goed te herkennen zijn. De Kleine Zilverreiger is meer zout gerelateerd terwijl de Grote Zilverreiger zich meer ophoudt in zoetwatergebieden maar je ziet hier wel op Vlieland dat je ze ook allebei in hetzelfde gebied kunt tegenkomen. Achter de Zilverreigers zat nog een groep van 250 Kluten. Meestal zie je tijdens de herfstexcursie nog een enkele Kluut (de meeste Kluten trekken in de winter naar het Middellandse zeegebied) maar nu zaten er dus nog veel. Ook bij de Lepelaars zagen we dit verschijnsel (nog minstens twintig exemplaren gezien). Het mooie weer zorgt er kennelijk voor dat ze iets later gaan dan in andere jaren. Vanuit de Kroonô Polders fietsten we naar Oude Kooi. Hier kwamen we een grote groep van de Vogelwacht tegen die net deze eendenkooi hadden bezocht. Staatsbosbeheer heeft een pijp hersteld zodat je kunt zien hoe het eenden vangen in vroeger tijden gebeurde. Mooi kon je zien dat aan het einde van de pijp een vangkorf stond en hier is dan ook het spreekwoord ðe pijp uit gaanô van afgeleid. Verder zagen we hier nog enkele Kruisbekken overvliegen en op de eendenplas zaten warempel vier Meerkoeten, de enige op het hele eiland.

***Vogelwachters ontmoeten elkaar
(foto Martien van Dooren)***

Vanuit de Oude Kooi zijn we via de duinen naar de zeekust gefietst. Op Vlieland heb je aan de kust overal kribben en in het verleden zagen we hier altijd Paarse Strandlopers maar tijdens ons verblijf op Vlieland hebben we ze deze keer niet gezien. Wel zaten er een aantal Kanoeten, die we duidelijk meer zagen dan tijdens andere keren op een van de Waddeneilanden. De meeste Kanoeten trekken zuidelijker dus kennelijk was ook hier het mooie weer de oorzaak dat ze iets langer bleven. In totaliteit heb ik enkele honderden Kanoeten gezien tegenover een enkeling normaal. Tussen de Kanoeten zaten nog Drieteenstrandlopers, Steenlopers en Bonte Strandlopers. Verder zagen we een aantal malen een vin van de Bruinvis tevoorschijn komen. De Bruinvis is een kleine dolfinachtige die de laatste tijd weer meer voor onze kust te zien is. Als klapper zagen we opeens een Kleine Jager op het water zitten die enkele ogenblikken later begon te vliegen en uiteindelijk weer op het water ging rusten. Hier kijken ze of er meeuwen met voedsel langs willen komen om daarna de meeuw furieus te achtervolgen om zo het voedsel van de meeuw af te kunnen pakken. Jammer genoeg was er weinig zee trek; we hebben alles bij elkaar twee keer een Jan van Gent gezien.

Na de zee hadden we trek in een visje en ondanks dat het al vijf uur in de namiddag was weerhield het ons niet om smakelijk enkele vissen naar binnen te werken. Achteraf bleek dit een heel goed idee want het avondeten bestond uit niet meer dan maaltijdsoep, wat te weinig is om van een maaltijd te spreken. Jan en Chris vonden dit zeer zeker want spoorlags fietsten zij naar een plaatselijk restaurant om ervoor te zorgen dat ze wel voldoende eten binnen kregen. Een smetje op het onderkomen; als we hier nog ooit terug komen moet dit in ieder geval beter. Normaal is het avondritueel het lijsten door Jan maar omdat hij nog in het restaurant zat, heb ik deze avond het ritueel voorgezeten. Alles bij elkaar tot en met zondag 109 soorten.

Drieteenstrandloper
(foto Lambert Verkuijlen)

John Hermans

Maandag 13 oktober 2014 (door Bart Gras)

Slotdag excursie Vlieland: grande finale

Wie denkt dat de slotdag van de VWU alleen maar in het teken van het vertrek staat en het halen van de boot om twaalf uur heeft het mis. Vogelen tot de laatste sniké ..

Het is maandag 13 oktober. Dit is de laatste dag van een mooie excursie naar Vlieland. Een dag die me vervult met gemengde gevoelens (óde gevoelens die je hebt als je schoonmoeder met je nieuwe sportauto een ravijn inrijdtô werd me voorgehouden in mijn tijd bij de marine). Als ik opsta denk ik dat deze dag gewijd zal zijn aan het inpakken, opruimen, inleveren van de fiets en zorgen dat we op tijd op de boot zijn. Toch pakt dit anders uit.

Het blijkt dat de leden van de VWU de óvogelkwaliteitôtot de laatste druppel uitpersen. Vroeg opstaan, snel alles inpakken en de koffers voor transport in de hal. Dan ontbijten en snel de spullen afruimen en afwassen. Rond acht uur zijn we klaar en krijgen we permissie om op pad te gaan. Het is een aparte dag, die past bij een afscheid. De lucht is nevelig, tegen mist aan. Als we buiten staan horen we al de hoge langgerekte piep-roepen van overtrekkende Koperwieken. Deze worden afgewisseld door de korte hoge tikken van Zanglijsters. Er is geen twijfel mogelijk: de vogeltrek is in volle hevigheid aan de gang. We kunnen vandaag niet ver weg en moeten dus in de buurt van het dorp blijven om op tijd de fiets in te leveren en de boot te halen. Dus we gaan nog maar eens naar Stortemelk. Er is nog steeds een kleine hoop dat we hier een Bladkoning te zien of te horen krijgen. We stoppen niet onderweg maar rijden doelbewust door naar Stortemelk. Op het park aangekomen zetten we onze fietsen onder een overkapping en gaan te voet over het terrein van het park. Intussen blijven met name de lijsterachtigen in groten getale over onze hoofden vliegen. Uit een rozebottelstruik vliegt opeens een Beflijster weg. Zijn schrille alarmroep nog uitstotend. De vleugels lijken aan de randen bijna doorschijnend. Prachtig en redelijk onverwacht worden we op de aanwezigheid van deze vogel getraakteerd.

We hebben nog een vogelplekje op de verlanglijst staan. Het is een bizar hoekje op het zeer kleine industrieterreintje van Vlieland. Er staan wat bouwketen, begroeide zandhopen, diverse struiken waar de vogels beschutting kunnen vinden en het grenst aan de duinen en een grote tuin. Op de eerste dag hebben we er bijzonder veel zangvogels gezien en het ligt aan de oostkant van het eiland, de plek waar de trekvogels bij hun vlucht over zee voor het eerst land tegenkomen. Op de fiets gaan we richting jachthaven, omdat de plek hier aan grenst. Als we aankomen zoeken we de beschutting van een container, omdat de wind is aangetrokken. Daar vergapen we ons aan de continue stroom van trekvogels vooral aangevoerd door de Koperwieken en Zanglijsters. Als je wat langer kijkt kun je ook aan de vlucht de beide lijsterachtigen van elkaar onderscheiden. Ineens horen we het geluid van een kwikstaart soms twee, soms drie of vier slagen achter elkaar. Het is een Grote Gele Kwikstaart. Kepen, Vinken en Groenlingen schuifelen door de struiken links van ons. Het is puur geluk om op deze laatste dag de trek in zijn volle glorie te aanschouwen.

We gaan nog even snel naar de jachthaven om afscheid te nemen van de Alk, maar deze laat zich in geen velden of wegen meer zien. We vermannen ons en gaan de fietsen inleveren bij Zeelen Rijwielverhuur. De fietsen worden in ontvangst genomen en dankzij ons betrouwbare uiterlijk niet aan een nadere inspectie onderworpen. Het is van hieruit maar een kort wandeltochtje naar de boot.

*Alk met visje
(foto Lambert Verkuijen)*

We wachten tot de groep compleet is, want anders krijgt onze Martien geen toestemming om met zijn troep door de poortjes te gaan. We leggen onze bagage op de wagen die de boot oprijdt. Op de boot zoeken we het bovendek op. We moeten toch genieten van de frisse lucht. Er heerst een goede stemming. Een Roodkeelduiker laat zich vlakbij de boot goed bekijken. De boot maakt zich los van de kade en we maken ons op om weer ingelijfd te worden bij de vastelanders aan de overzijde.

Tijdens de overtocht blijven we trekkende vogels zien. Soms vliegt er een groepje Koperwieken een tijdje met de boot mee. Dan zien we een Koperwiek heel laag over het water scheren. Dit blijkt een favoriete strategie van trekvogels te zijn waardoor ze minder tegenwind hebben. Het risico is wel dat ze een golf kunnen raken, nat worden en een hinderlijke verdrinkingsdood tegemoet gaan. Zwarte Zee-eenden vliegen in een mooie lijn over het water. We zien Eiders vliegen naast de boot. Het lijkt wel of alle vogels zich hebben ingespannen om ons nog uit te kunnen zwaaien.

Als we in Harlingen aankomen is het tijd om de auto's weer op te halen, waar we vijf volle dagen zonder hebben moeten doen. Iedere auto zet zich in beweging naar het zuiden, maar met steeds een andere bestemming. In elke auto een deel van de 24 vogelwachters die een mooie tijd hebben gehad op Vlieland. Dankbaar voor het werk dat Martien en Dieny hebben gedaan om deze reis tot een succes te maken.

*Op weg naar huis na een mooie excursie
(foto Martien van Dooren)*

Als ik 's avonds thuis in Uden de vuilnis in de kliko gooi, hoor ik ze, de Koperwieken en Zanglijsters, die al roepend overkomen. Ik vraag me af of zij vandaag ook op Vlieland waren.

Bart Gras

Bonte Strandloper

(foto's Martien van Dooren)

Steppekiekendief

Vogelwaarnemingen Vlieland 2014 (door Jan Verhoeven)

1. Roodkeelduiker	38. Goudplevier	74. Zwarte Roodstaart
2. Fuut	39. Zilverplevier	75. Roodborsttapuit
3. Jan van Gent	40. Kievit	76. Tapuit
4. Aalscholver	41. Steenloper	77. Beflijster
5. Kleine Zilverreiger	42. Driesteenstrandloper	78. Merel
6. Grote Zilverreiger	43. Kanoet	79. Kramsvogel
7. Blauwe Reiger	44. Bonte Strandloper	80. Koperwiek
8. Lepelaar	45. Kleine Strandloper	81. Zanglijster
9. Kolgans	46. Wulp	82. Grote Lijster
10. Grauwe Gans	47. Rosse Grutto	83. Zwartkop
11. Rotgans	48. Tureluur	84. Sperwergrasmus
12. Brandgans	49. Zwarte Ruiter	85. Tjiftjaf
13. Bergeend	50. Groenpootruiter	86. Bladkoning
14. Nijlgans	51. Watersnip	87. Goudhaantje
15. Smient	52. Kleine Jager	88. Vurgoudhaantje
16. Wilde Eend	53. Kokmeeuw	89. Baardmannetje
17. Krakeend	54. Stormmeeuw	90. Pimpelmees
18. Pijlstaart	55. Zilvermeeuw	91. Koolmees
19. Slobeend	56. Grote Mantelmeeuw	92. Zwarte Mees
20. Wintertaling	57. Kleine Mantelmeeuw	93. Staartmees
21. Eider	58. Grote Stern	94. Boomkruiper
22. Zwarte Zee-eend	59. Visdiefje	95. Spreeuw
23. Middelste Zaagbek	60. Alk	96. Gaai
24. Blauwe Kiekendief	61. Houtduif	97. Ekster
25. Bruine Kiekendief	62. Holenduif	98. Kauw
26. Steppekiekendief	63. Turkse Tortel	99. Zwarte Kraai
27. Sperwer	64. Grote Bonte Specht	100. Huismus
28. Havik	65. Veldleeuwerik	101. Vink
29. Buizerd	66. Strandleeuwerik	102. Keep
30. Torenavalk	67. Oeverpieper	103. Appelvink
31. Slechtvalk	68. Graspieper	104. Sijs
32. Fazant	69. Witte Kwikstaart	105. Groenling
33. Waterral	70. Grote Gele Kwikstaart	106. Putter
34. Meerkoet	71. Winterkoning	107. Kneu
35. Scholekster	72. Heggemus	108. Kruisbek
36. Kluut	73. Roodborst	109. Rietgors
37. Bontbekplevier		

Kroonô's Polders Vlieland (foto Lambert Verkuijen)

Gemeenschappelijk overleg IVN en Vogelwacht

Op 7 oktober werd in de Groenhoeve in een gezellige en open sfeer door beide besturen teruggeblikt op het afgelopen jaar en alvast vooruitgekeken naar 2015. Er werd gestart met de constatering de VLU, nu sVLU, als aparte stichting eigenlijk ook uitgenodigd zou moeten worden voor dit overleg. Dit zal vanaf 2015 ook gebeuren.

Gezamenlijke activiteiten

Voor de jaaragenda van 2015 zijn gemeenschappelijke activiteiten doorgenomen.

- De eerste is de bekende nieuwjaarsreceptie die in 2015 door VWU zal worden georganiseerd.
- De lezingen voor publiek zijn erg goed bezocht maar die voor en door leden kunnen wel een extra impuls gebruiken. Beide besturen zijn het erover eens dat er genoeg kennis en materiaal bij onze leden aanwezig is om boeiende lezingen te verzorgen. Afsproken is dat we de leden actief zullen benaderen en de nadruk hoeft niet op de mooiste plaatjes te liggen. Een informatief verhaal over een natuuronderwerp lijkt ons ook erg de moeite waard.
- De gemeenschappelijke excursie naar Tiengemeten was een succes. Tiengemeten is voor de leden van beide verenigingen de moeite waard, dus is besloten om hier in 2015 weer naar toe te gaan.

Boeken Groenhoeve

Om te voorkomen dat er net als in 2014 misverstanden bij het boeken van de Groenhoeve ontstaan, is afgesproken om de jaaragenda qua data zo snel mogelijk rond te maken en deze data vast te leggen. De exacte onderwerpen kunnen dan later worden ingevuld. Daarnaast zal Peter Noy gevraagd worden om weer een mooie strooifolder te maken. Dit maakt het overigens extra belangrijk dat er door het jaar heen niet geschoven wordt met data waar ook niet-leden welkom zijn.

Natuurpad Groenhoeve

Het natuurpad bij de Groenhoeve loopt goed. Wel is er behoefte aan extra handen voor klein onderhoud. Beide besturen zullen hiervoor een oproep doen bij hun leden.

De Groenhoeve

Het contact tussen de drie verenigingen onderling verloopt goed en ook de financiële situatie lijkt zich te verbeteren. IVN heeft een Rabobankrekening en roept leden van beide verenigingen op om in het kader van de clubkasactie hun stem uit te brengen op een project van IVN en/of kinderboerderij. De Rabobankclubkasactie sponsort projecten bij verenigingen. IVN wil graag een beamer kopen die ook in de Groenhoeve gebruikt kan worden.

Cursusprogramma

Het cursusprogramma van beide verenigingen voor 2015 is ook besproken.

IVN: Samen met IVN Veghel zal de voorjaarscursus in Veghel worden gehouden (mei en juni). Mogelijk dat er nog 1 of 2 korte cursussen van 1 of 2 avonden komen met afsluitende excursie in het veld. Verder is nascholing van de natuurgidsen gepland. Een cursus tuinreservaten wordt overwogen, maar alleen als een goede docent gevonden kan worden.

VWU: De piepcursus wordt gegeven in het voorjaar (vanaf januari).

De vogelcursus wordt waarschijnlijk gegeven en dan wellicht in het najaar omdat het voorjaar al erg vol zit.

De Maashorstfair

Ondanks dat dit steeds commerciëler wordt, is de voorkeur om hier als natuurverenigingen wel aan mee te blijven doen. Jan-Willem Hermans en Joep van Lieshout zullen dit onderwerp meenemen in het overleg van de stichting Natuurorganisaties de Maashorst.

Landelijke opschoondag 2015

Als laatste is het verzoek van LA 21 besproken of we als natuurverenigingen in 2015 de landelijke opschoondag willen organiseren. Deze werd tot en met 2013 door LA 21 georganiseerd. In 2014 was een andere opzet gekozen, waarbij de scholen wel meededen en wijken op een zelf gekozen dag een wagentje van de gemeente konden lenen. Dit laatste was geen succes. Vandaar dat wij nu gevraagd zijn. Beide besturen zien het belang en nut van deze dag in en zullen dit verzoek in beraad nemen.

De avond wordt afgesloten met de constatering dat de samenwerking tussen de verenigingen momenteel goed verloopt en dat we dat graag zo voortzetten.

José Escher

*Geschubde Inkzwam
(foto Lambert Verkuijen)*

Vrijwilligers gezocht!

Natuurcentrum De Maashorst is ter uitbreiding van het team op zoek naar vrijwilligers die ook in het weekend willen werken. Het gaat daarbij om het bemannen van de horecabalie waarbij tevens de mogelijkheid bestaat om van daaruit door te groeien naar de functie van Vrijwillig Beheerder.

Het is fijn wanneer je kennis en affiniteit met De Maashorst hebt. Ook ben je bereid om een keer in de zes weken in het weekend te werken.

Voor meer informatie en reageren kun je contact opnemen met Gonnie Versteeg, telefoon 0412 - 611945 of per e-mail gonnie@natuurcentrumdemaashorst.nl.

Kijk op www.natuurcentrumdemaashorst.nl.

Met vriendelijke groet,
Gonnie Versteeg (Medewerker Recreatie)
Natuurcentrum De Maashorst

Jaarverslag werkgroep Nestkasten 2014

Een goed broedseizoen

Het was weer een bijzonder jaar voor de nestkastbroeders en de nestkastenwerkgroep in de regio Uden. Het totaal aantal gecontroleerde nestkasten steeg in 2014 met 13% van 555 naar 632 voornamelijk omdat het gebied de Drie Vennen in gebruik genomen is. Er werden in totaal 4.476 eieren aangetroffen (bijna 1.100 meer dan vorig jaar!), daaruit kwamen 3.656 jongen waarvan er uiteindelijk 3.422 uitvlogen (~1.000 meer dan vorig jaar).

Wat voor weer was het in het broedseizoen

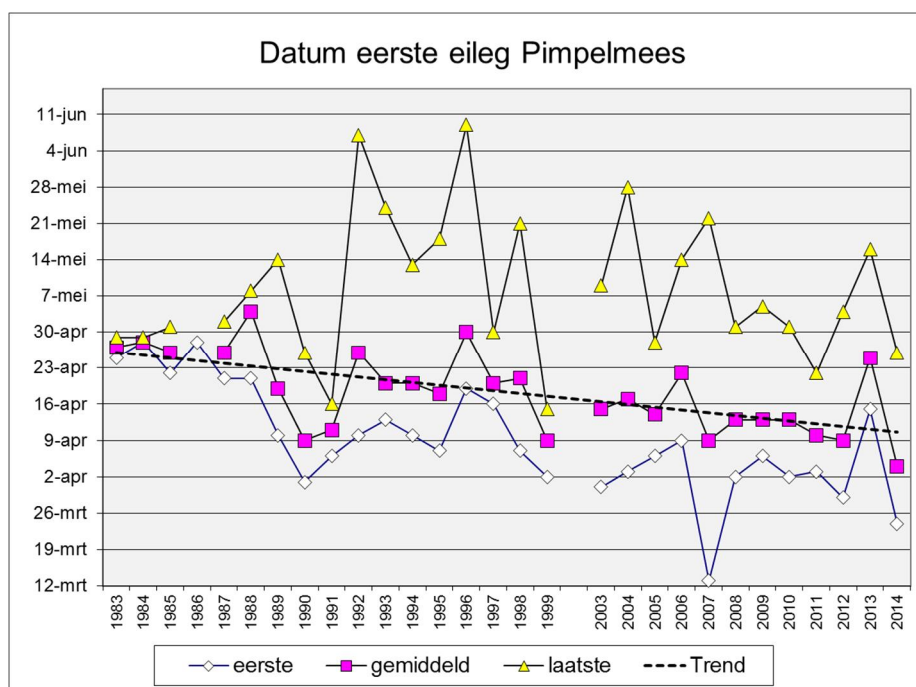
De lente van 2014 was extreem zacht, zonnig en met vrijwel de normale hoeveelheid neerslag; de op één na zachtste lente in drie eeuwen volgde op een uitzonderlijk zachte winter. Van de afzonderlijke maanden deze lente waren maart en april zeer zacht. Maart eindigde op de derde plaats, april op de vierde plaats in de rij van zachtste overeenkomstige maanden sinds 1901. Op 20 maart werd in De Bilt voor het eerst na de winter een warme dag (maximumtemperatuur 20 °C of hoger) geregistreerd. In totaal komt het aantal warme dagen deze lente uit op twintig, tegen veertien normaal. Op 25 april werd in het zuidoosten van het land voor het eerst dit seizoen de zomerse grens van 25 °C bereikt.

Wat waren de effecten van het warme voorjaar op de eerste eileg

Door het zeer warme voorjaar van 2014 kwam de eileg al heel vroeg op gang zeker in vergelijking met 2013 waarbij de meeste soorten pas eind april hun legsels begonnen. Voor zowel de Koolmees als de Pimpelmees waren de gemiddelde datums van de eerste eileg van de eerste legsels in het voorjaar van 2014 dan ook recordvroeg: respectievelijk op 7 en 4 april. De allereerste eileg voor de Koolmees vond plaats op 30 maart, niet eens zo heel vroeg maar vanaf die datum zijn ze massaal gaan leggen. Die van de Pimpelmees was op 24 maart en dat was ook een vroegterecord. Ook de andere soorten die hier overwinteren begonnen heel vroeg. Een kwart van de Boomklevers begon hun nest al in maart en met een gemiddelde eerste eileg van 2 april was dit hun vroegste jaar ooit. Het allereerste ei van de Boomklever werd al op 23 maart gelegd. De Zwarte Mees was, in tegenstelling tot de andere mezen, niet recordvroeg maar was met 10 april toch vroeggemiddeld. Het allereerste ei van de Zwarte Mees werd gelegd op 27 maart. De Gekraagde Roodstaart en Bonte Vliegenvanger, die in Afrika overwinteren, begonnen gemiddeld op, respectievelijk, 6 en 4 mei; voor die soorten een normale datum als we over de laatste jaren kijken. Zij konden duidelijk niet anticiperen op het warme voorjaar.

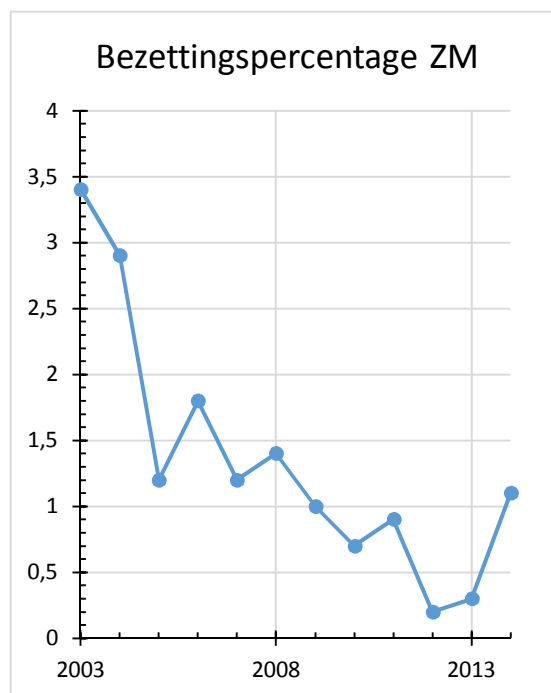
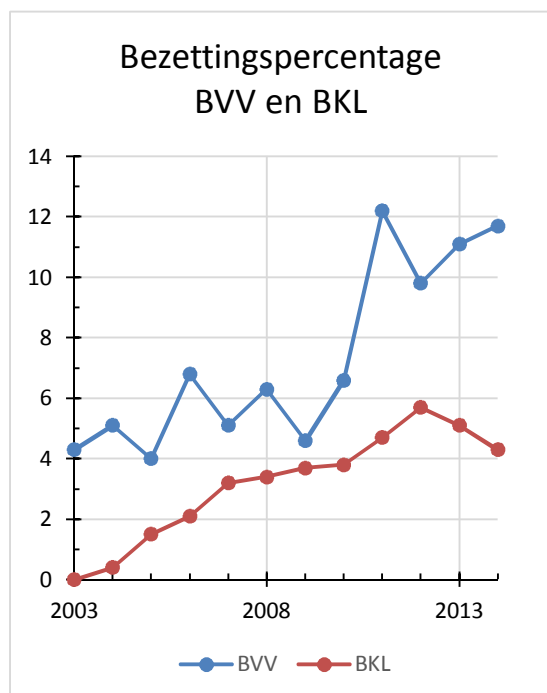
Spreeuw:
-6 eitjes
-5 dagen oud
-16 dagen oud

Grafiek 1: Datum eerste eileg Pimpelmees

Het bezettingspercentage van de nestkasten

Het bezettingspercentage van alle kasten was met 81,7% gemiddeld in vergelijking met voorgaande jaren. De Koolmees herstelde zich enigszins met 40,5% van een slecht 2013 (35,3%) en de Bonte Vliegenvanger nam verder toe van 61 naar 74 nesten (13%). Voor het tweede achtereenvolgende jaar nam het bezettingspercentage van de Boomklever weer af (van 5,7% in 2012, naar 5,1% in 2013 naar 4,3% in 2014). Voor de Zwarte Mees was er sinds lange tijd weer eens goed nieuws te melden. Met maar liefst tien legsels (vijf eerste- en vijf vervolglegels) tegen één vorig jaar was er eindelijk weer een kleine opleving.

Grafiek 2: Bezettingspercentages van Bonte Vliegenvanger, Boomklever en Zwarte Mees

Het broedsucces

Het broedsucces was voor de meeste soorten niet echt goed dit jaar. Heel slecht was het voor de Boomklever (67,2%), dit was het slechtste resultaat sinds de soort in 2004 in onze kasten is gaan broeden. Voor de Koolmees (75,6%), de Pimpelmees (82,3%) waren de resultaten ongeveer 5% beter dan vorig jaar maar nog steeds onder het langjarig gemiddelde terwijl de Bonte Vliegenvanger met 73,1% bijna 9% slechter was dan vorig jaar. Het slechte broedsucces voor de Gekraagde Roodstaart (54,4%) was gemiddeld over de laatste jaren; en ook het broedsucces van de Zwarte Mees was met 72,8% gemiddeld.

5 Grote Bonte Spechten (18 dagen oud)

10 jonge Koolmezen (17 dagen oud)

De legselgrootte

De legselgrootte van het eerste legsel van de Koolmees was met 9,2 eieren gemiddeld. Dat gold niet voor de vervolglegels, die met een gemiddelde legselgrootte van 6,3 eieren aan de kleine kant waren. Voor de Pimpelmees was het eerste legsel dit jaar, met 10,2 eieren, van gemiddelde grootte; dat gold ook voor de vervolglegels, met gemiddeld 6,1 eieren. Voor de Zwarte Mees (gemiddeld 9,2 eieren per nest) was de legselgrootte op één na het grootste van de afgelopen elf jaar! En voor de Gekraagde Roodstaart (6,3 eieren, negen legfels) was de legfelsgrootte hooggemiddeld! Twee soorten met meer legfels, de Bonte Vliegenvanger en de Boomklever hadden met gemiddeld 5,9 en 7,0 eieren, respectievelijk, een behoorlijk laag gemiddelde legfelsgrootte. De percentage vervolglegels voor de Koolmees (37 vervolglegels; 13,0%) en de Pimpelmees (7 vervolglegels; 65,7%) waren gemiddeld over de laatste tien jaar.

Ook meedoen met nestkasten controleren?

De nestkastenwerkgroep (met de nadruk op WERKé) kan altijd vers bloed gebruiken! Zo hebben we hulp nodig voor het gebied bij het Slingerpad, één van de mooiste gebieden van onze werkgroep met al jaren het hoogste aantal soorten in één gebiedje.

Daarnaast kan een groepje enthousiastelingen altijd een eigen onderzoeksgebiedje beginnen maar dan moeten er eerst wel zelf kasten gemaakt worden, voor hout kan gezorgd worden!

Wat zijn de werkzaamheden zoals na een openingsavond voor de hele werkgroep moeten in maart de nestkasten gecontroleerd en gerepareerd worden waarna elke week, of om de week de nestkasten gecontroleerd worden op de inhoud: welke soort, het aantal eieren, het aantal jongen en de leeftijd en het broedsucces!

De resultaten worden op een uniforme manier vastgelegd waarna de coördinator deze samenvat en in een verslag aan het eind van het jaar aan de werkgroep presenteert! Geen moeilijk maar wel erg leuk werk in één van de oudste werkgroepen van de Vogelwacht! Kijk voor het uitgebreide jaarverslag op: <http://vogelwachtuden.nl/index.php/verslagen-nestkasten-werkgroep>.

Uitspraken van ervaren controleurs:

ñElke week met een doel de natuur in, heel leuk en -en passant- zie je het hele voorjaar aan je voorbij trekken!ð en ñPer ronde controleren we 75 nestkasten; 75 cadeautjes! Want je weet nooit wat er in zit. Wie wil dat nou niet!ð

Kengetallen per soort broedseizoen 2014

Totalen 2014	Koolmees	Pimpelmees	Bonte Vliegen-Vanger	Boomklever	Gekr. Roodstaart	Zwarte Mees	Overige soorten	Totaal
# nestkasten	632							
# nestkasten bezet	257	117	74	27	9	7	12	503
% nestkasten bezet	40,7	18,5	11,7	4,3	1,4	1,1	1,9	79,6
# legfels	285	122	74	27	9	10	12	539
# eieren	2442	1201	432	189	57	81	74	4476
# eieren uitgekomen	1973	1026	358	144	31	65	59	3656
% eieren uitgekomen	80,8	85,4	82,9	76,2	54,4	80,2	79,7	81,7
# jongen uitgevlogen	1846	989	316	127	31	59	54	3422
% jongen uitgevlogen	93,6	96,4	88,3	88,2	100	90,8	91,5	93,6
% broedsucces (uitgevlogen jongen / gelegd ei)	75,6	82,3	73,1	67,2	54,4	72,8	73,0	76,5
Legselgrootte	7 april	4 april	4 mei	2 april	6 mei	5 april		
Gem. datum 1e eileg	9,0	10,2	5,9	7,0	6,3	9,2		
# vervolg broedsel	25	7	5	0	0	5	n.v.t.	54
% vervolglegsel	10,2	5,7	6,8	0	0	50	n.v.t.	

Tekst: Leo Ballering (Coördinator werkgroep Nestkasten, telefoon: 0413-368248)

Foto's: Lambert Verkuijlen

Excursie naar de Moerputten

Zondagmorgen 28 september 2014, mooi beginnend herfstweer, wat wil je dan nog meer dan je bed uit en de natuur in. Dat dachten die morgen veertien leden van de Vogelwacht Uden ook en ze gingen op excursie naar de Moerputten, een natuurgebied ten zuiden van ô-Hertogenbosch. Niet zover rijden en vóór negen uur stonden we al op de parkeerplaats aan de Deutersestraat. Dit gebied, 120 hectare groot, is het grootste laagveengebied in Noord-Brabant met moeras, rietvelden, elzenbos en blauwgraslanden. De naam Moerputten komt van het werkwoord moeren ofwel turf steken. We kozen voor de route over de spoordijk en dan weer terug via het moerasbos en de natte weilandjes. Deze route staat ook wel bekend als het Halve Zolenpad, genoemd naar de trein die grondstoffen en eindproducten transporteerde in de bloeitijd van de schoenenindustrie in de Langstraat. De spoorlijn zou oorspronkelijk een heen- en terugspoor krijgen, maar uiteindelijk is de bouw bij een enkel (half) lijntje gebleven, hetgeen al gauw de bijnaam Halvezolenlijntje opleverde. De route is niet geschikt voor rolstoelen, rollators en wandelwagentjes. Gelukkig had niemand van ons daar iets van bij.

Op de hoge spoordijk hadden we een prachtig uitzicht over het lager gelegen gebied. Degenen die de gespotte soorten bijhielden op hun iPhone hadden het druk in het begin, o.a. Tjiftjaf, Grote Bonte Specht en een paar Buizerds. Binnen een kwartier stond de teller al op vijftien.

Hoogtepunt qua visueel genot was ongetwijfeld het moment dat de okergele spoorbrug opdoemde voor onze ogen. Deze zeshonderd meter lange ijzeren vakwerkspoorbrug met zijn brede gemetselde pijlers behoort tot het erfgoed van de Industriële Revolutie en is tot Rijksmonument verklaard. In 2006 is hij volledig gerestaureerd. Op de brug links en rechts een prachtig uitzicht over het water. Hier werden natuurlijk de watersoorten gespot zoals Watersnip, Slobeend en Wintertaling. Na de spoorbrug zijn we iets verder de dijk weer afgegaan en hebben we via het moerasbos en blauwe graslanden het pad terug gevolgd. Dotterbloemen, Zegge en de Rode Pimpernel met daarop bij warm zomerweer het Pimpernelblauwtje kun je daar vinden. Wel

De okergele spoorbrug

Witte Kwikstaart (foto John Hermans)

jammer dat we geen Kiekendieven gezien hebben, want daar staat dit gebied ook om bekend. Daar waar het erg nat was lagen vlonderpaden, maar de graslanden waren niet erg zompig vanwege de droge periode die we gehad hebben. Na nog diverse vogels gespot te hebben zoals de Kievit, Blauwe Reiger en Witte Kwikstaart kwam het einde van de wandeling al weer in zicht. Niet moe, maar wel voldaan na een prachtige wandeling konden we weer huiswaarts. Iedereen even controleren of hij nog hele zolen onder z'n schoenen had, want je weet maar nooit na een tochtje over het Halve Zolenpad. Op de valreep nog een Sperwer en Graspieper in beeld.

De deelnemers aan de deze excursie:

Henk Arnoldussen, Bianca van Beugen, Eric van Dijk, Martien van Dooren, Koos Doorten, Annette Elferink, Jan-Willem Hermans, John Hermans, Hans van den Heuvel, Rien de Mol, Paul Verduin, Marga Verduin-Smits, Harrie Verhoeven en Ruut Westerbeek.

Watersnip (foto Marc Gottenbos)

Waargenomen vogelsoorten (38):

Aalscholver, Grauwe Gans, Houtduif, Vink, Grote Bonte Specht, Buizerd, Tjiftjaf, Holenduif, Roodborst, Nijlgans, Winterkoning, Koolmees, Torenvalk, Havik, Appelvink, Pimpelmees, Wilde Eend, Boerenwaluw, Slobeend, Wintertaling, Meerkoet, Groene Specht, Heggenmus, Watersnip, Matkop, Graspieper, Staartmees, Sperwer, Kievit, Kokmeeuw, Zwarte Kraai, Ekster, Boomkruiper, Blauwe Reiger, Zanglijster, Gaai, Witte Kwikstaart en Kauw.

Martien van Dooren

Ontdekking Bladkoning in de Maashorst

Net zoals eigenlijk op alle dagen, sta ik ook op donderdag 16 oktober de gehele morgen op Telpost Brobbelbies Zuid. Het was een rustige telling met niet echt grote aantallen (1.691 exemplaren verdeeld over 39 soorten), maar wel met enkele leuke soorten. Zo werden, een door Kraaien lastig gevallen, Velduil, een juveniele Bruine Kiekendief, een erg late Boompieper en een luid roepende IJsgors waargenomen.

Tegen twaalf uur loop ik terug naar de auto, maar omdat het eigenlijk best wel lekker weer is en ik toch niet per se naar huis hoef, besluit ik dat ik toch nog een uurtje bij mijn auto blijf tellen. Rond kwart over twaalf komen er twee zeer geïnteresseerde wandelaars naar me toe, die me allerlei vragen stellen over vogeltrek. Terwijl ik zo met hen sta te praten, het is ondertussen half een, begint er plotseling een vogeltje te roepen op nog geen twee meter afstand in een klein eikenboompje achter mij. Verbaasd kijk ik om, want hoor ik daar nou een Bladkoning? Alhoewel ik zeer goed bekend ben met de roep van deze soort, maar een Blako hier absoluut niet verwacht, dringt het eigenlijk niet meteen tot me door. Ook vergeet ik in de consternatie om de vogel goed te bekijken. Tegen de tijd dat ik bij mijn zinnen kom is de vogel gevlogen. De wandelaars hebben van dit alles geen notie, maar moeten toch gedacht hebben wat staat die vogelaar ineens raar te doen. Omdat het eigenlijk nu pas echt tot me doordringt dat ik zojuist een Bladkoning heb gehoord/gezien, wil ik meteen gaan zoeken, maar de wandelaars blijven maar staan praten. Met een smoes (ik moet naar huis of zoiets) weet ik ze gelukkig snel weg te krijgen.

Bladkoning (foto Harry Claasen)

Meteen ga ik zoeken, maar het duurt toch zeker nog een kleine twintig minuten alvorens ik hem ineens weer vlak bij de auto hoor roepen. Gelukkig blijft hij toch wel lang roepen en vind ik hem vrij snel in een acaciaboom. Nu krijg ik hem ook zeer goed te zien, waarbij de duidelijke oogstreep, de dubbele vleugelstreep en het goudhaanformaat meteen opvallen. Nu is het 100% zeker, het is een Bladkoning. Helaas vliegt hij al snel weer weg het bos in. Meteen heb ik de waarneming op de whatsappgroep van de Vogelwacht gezet en via SMS werden andere vogelaars gewaarschuwd. Het duurt nog geen drie minuten alvorens Toy Janssen, Arend Vermaat en Harry Claasen arriveren.

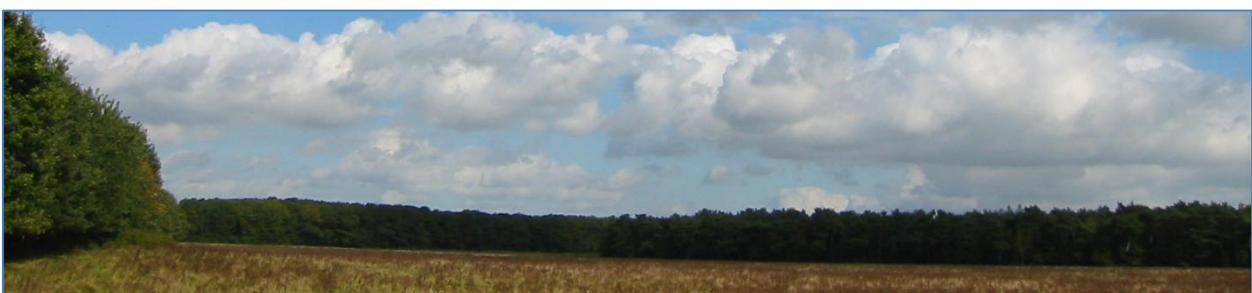
Bladkoning (foto Harry Claasen)

Ondertussen ben ik alweer aan het zoeken in de bosrand en tracht ik hem te lokken door middel van het nadoen van zijn roep. Of hij daar op reageerde weet ik niet, maar al heel snel zien we hem een hoge berk invliegen. Hier horen we hem een aantal maal roepen en ook krijgen we hem goed te zien. Harry weet zelfs enkele goede foto's te maken. Tot tegen kwart voor vier laat de Bladkoning zich regelmatig goed horen en af en toe krijgen we hem ook nog te zien. Na deze tijd wordt hij niet meer gehoord. Zo'n elf gelukkigen (Arend, Toy, Harry, Jan, Marc, Bart, Martien, Peter, Henk, Wim en ik) hebben de Bladkoning gezien of gehoord. Peter en Harry hebben goede foto's kunnen nemen en Bart heeft schitterende geluidsopnames.

De volgende morgen sta ik weer vanaf kwart over zeven op mijn telpost, maar het duurt nog tot tegen twintig over tien alvorens ik de Bladkoning weer hoor. Jos is dan al een hele tijd tevergeefs aan het zoeken geweest en daarom maar op zoek gegaan naar de IJsgors die achter mijn telpost was ingevallen. Snel waarschuw ik hem en omdat de Blako blijft zitten roepen, krijgen Jos en Harry (die ondertussen ook gearriveerd is) hem snel en kort te zien. Dit is de laatste zekere waarneming.

Hierna besluit ik om het trektellen voort te zetten bij mijn auto omdat ik hem daar, mocht hij weer roepen, beter kan horen. Tot 12.35 uur blijf ik op mijn telpost maar krijg ik hem niet meer te horen. Ondanks intensief zoeken door vier ervaren vogelaars werd de Bladkoning ook 's-middags niet meer gehoord of gezien. De waarneming van 12.37 uur, door volgens eigen zeggen onervaren vogelaars die nog nooit een Bladkoning hadden gezien of gehoord, heeft waarschijnlijk betrekking op de eveneens aanwezige Tjiftjaf die af en toe een wat afwijkende roep laat horen. Ook was er daar ter plekke een Zwarte Mees aanwezig waarvan de roep best wel op die van een Bladkoning lijkt. De dagen hierna werd de vogel niet meer waargenomen. Alhoewel er wel twee claims zijn uit ons werkgebied, is dit de eerste goed gedocumenteerde (foto's en geluidsopnames) Bladkoning voor de Maashorst. Bladkoningen zijn dan weliswaar in Nederland niet meer zo zeldzaam, maar binnenlandwaarnemingen blijven zeldzaam.

Gerard van Aalst

Bijzondere Waarnemingen

Zoals velen al gezien hebben is het telseizoen weer fantastisch geweest. De meeste bijzondere soorten zijn de afgelopen periode gespot. Zowel Duinpiepers, Rode Wouwen als een groep Kraanvogels kwamen hier over. Dankzij de Whatsappgroep konden ook meerdere vogelaars van deze waarnemingen genieten. Soms was het zelfs even pendelen van de ene naar de andere telpost, zoals bij de Bladkoning. Onze soortenlijst van de regio stijgt nog steeds ieder jaar, we staan nu in totaal op 258 vogelsoorten. Zou er deze winter nog een soort bij kunnen komen?

Wil je op de hoogte blijven, kijk regelmatig op onze site www.vogelwachtuden.nl.

Peter van de Braak (Inventarisatiewerkgroep), T: 0413-253586 E: petervandeBraak@gmail.com

Datum	Aantal	Soort	Locatie	Waarnemer
01-09-2014	1	Duinpieper	Telpost Brobbelbies Noord	Arend Vermaat
01-09-2014	1	Bruine Kiekendief	Telpost Brobbelbies Noord	Wim Gremmen
04-09-2014	1	Zwarte Ruiter	Maashorst - Palmven	Titia van Heusden
07-09-2014	1	Europese Kanarie	Maashorst - Palmven	Bart Gras
11-09-2014	1	Steppekiekendief	Telpost Brobbelbies Noord	Arend Vermaat
11-09-2014	1	Bokje	Uden - Leijgraaf	Wim Heijmans
11-09-2014	1	Visarend	Telpost Brobbelbies Noord	Wim Gremmen
12-09-2014	1	Ortolaan	Telpost Brobbelbies Zuid	Gerard van Aalst
17-09-2014	5	Ooievaar	Uden - Melle	Harry Claasen
18-09-2014	1	Roodkeelpieper	Telpost Brobbelbies Noord	Leo Ballering
29-09-2014	1	Zwarte Ooievaar	Telpost Brobbelbies Zuid	Gerard van Aalst
30-09-2014	1	Klaapekster	Maashorst - Begrazingsgebied	Arend Vermaat
02-10-2014	1	Waterpieper	Telpost Brobbelbies Noord	Harry Claasen
03-10-2014	1	Roodpootvalk	Telpost Brobbelbies Noord	Wim Gremmen
03-10-2014	1	Rode Wouw	Telpost Brobbelbies Noord	Wim Gremmen
05-10-2014	1	IJsgors	Telpost Brobbelbies Noord	Toy Janssen
14-10-2014	5	Beflijster	Telpost Brobbelbies Noord	Wim Gremmen
16-10-2014	1	Velduil	Telpost Brobbelbies Zuid	Gerard van Aalst
16-10-2014	1	Bladkoning	Maashorst - Begrazingsgebied	Gerard van Aalst
23-10-2014	1	Sneeuwgorst	Telpost Brobbelbies Zuid	Gerard van Aalst
26-10-2014	7	Kleine Rietgans	Telpost- Brobbelbies Noord	Henk van den Acker
26-10-2014	8	Grote Zaagbek	Telpost Brobbelbies Noord	Toy Janssen
27-10-2014	1	Grauwe Gors	Telpost Brobbelbies Noord	Toy Janssen
27-10-2014	1	Pontische Meeuw	Telpost Brobbelbies Zuid	Gerard van Aalst
27-10-2014	1	IJsgors	Telpost Brobbelbies Noord	Harry Claasen
08-11-2014	64	Kraanvogel	Telpost Brobbelbies Noord	Toy Janssen
16-11-2014	1	Blauwe Kiekendief	Telpost Brobbelbies Noord	Henk van den Acker
21-11-2014	3	Kleine Rietgans	Telpost Brobbelbies Noord	Wim Gremmen
29-11-2014	1	Bruine Kiekendief	Telpost Brobbelbies Zuid	Gerard van Aalst

Georgië, een vogelparadijs?

Van vrijdag 29 augustus tot en met zondag 7 september 2014 hebben we, Jan-Willem en John Hermans, een vogelreis gemaakt naar Georgië. De reis was geboekt bij Birding Breaks, een gerenommeerd vogelreisbureau. Vrijdagmorgen troffen we op Schiphol de andere medereizigers, Egge Boersma, Jacob de Vries, Jos Aarts, Hans Semeins en de gids, Nils van Duivendijk. Nils had deze reis vorig jaar ook begeleid en wist een beetje wat ons de komende week te wachten stond. We vertrokken met Ukraine International Airlines naar Kiev en hier moesten we overstappen op de vlucht van Kiev naar Batumi. De vlucht (ondanks de dreiging van een oorlog in Oekraïne) ging voortreffelijk. ò Avonds laat kwamen we aan in Batumi. Batumi is gelegen aan de Zwarte Zee en is de tweede stad in Georgië.

Ons onderkomen met zicht op het dal

Georgië is een land dat geografisch gezien vrijwel geheel in Azië ligt en voor een zeer klein deel ook in Europa (het is daarmee een transcontinentale staat). Georgië is sinds 27 april 1999 lid van de Raad van Europa en beschouwt zichzelf als een Europees land. Het land grenst aan Rusland, Azerbeidzjan, Armenië, Turkije en de Zwarte Zee. Georgië kent een zeer lange geschiedenis die teruggaat tot het neolithicum, toen zich er de eerste mensen vestigden. De huidige republiek Georgië is ontstaan bij het uiteenvallen van de Sovjet-Unie in 1991. De eerste president was Zviad Gamsachoerdia, die in 1992 door een staatsgreep werd afgezet. Het presidentschap werd tijdelijk òfgeschaftòen tegenstander Edoeard Sjevardnadze werd benoemd tot voorzitter van de Georgische staatsraad en later tot president. Op 22 november 2003 werd Sjevardnadze door Saakasjvili weer verdreven in de zogenaamde Rozenrevolutie.

Het land is in het noorden begrensd door de Grote Kaukasus en in het zuiden door de Kleine Kaukasus. Zuid-Georgië bestaat verder onder andere uit de lavaplateaus van de Kleine Kaukasus met oude vulkaankegels. Georgië is erg bergachtig. De Lichibergketen verdeelt het land in oost en west. De hoogste berg is de Sjachara (5.193 meter), andere bergen zijn de Janga (5.051 m), de Kazbek (5.047 m), de Tetnuldi (4.974 m) en de Sjota Roestaveli (4.960 m). Georgië valt binnen het West-Palearctische gebied en herbergt zo'n 350 vogelsoorten, waarvan ongeveer de helft als broedvogel voorkomt.

In 2004 zagen een aantal vogelaars hoe goed de roofvogeltrek in Batumi te zien was. De najaarstrek over het gebied wordt met name gekenmerkt door de Wespendif, waarvan er elk jaar maar liefst 400.000 voorbij komen, gevolgd door de Steppebuizerd (meer dan 250.000). Van beide zijn er dagelijks pieken met tussen de 60 en 80.000 individuen. Andere soorten die in grote aantallen voorbij komen zijn de Zwarte Wouw (50.000), Balkan- en gewone Sperwer (4.000), Bruine Kiekendief (4.000), Grauwe Kiekendief (3.000), Steppekiekendief (1.000) en Dwergarend (4.000). Deze soorten komen uit gebieden in Noordoost Europa, de westelijke Kaukasus en westelijk Rusland.

Vanaf 2008 wordt er door een aantal Europese vogelaars systematisch geteld onder de naam Batumi Raptor Count. In dat jaar werden van 21 augustus tot 14 oktober maar liefst 812.665 roofvogels geteld. Inmiddels heeft Batumi echt een naam verworven in de vogelaarswereld en is het momenteel misschien wel de beste plek in Eurazië om de roofvogeltrek te ervaren.

Wespendief

We kwamen laat aan in het regenachtige maar wel warme Batumi. We sliepen bij een echtpaar in huis. Dit echtpaar had ook een busje en ze hebben ons afgehaald van het vliegveld. De andere morgen bij het ontwaken zagen we dat het huis in de bergen gelegen was. Op de bovenverdieping, die nog in aanbouw was (echter al enkele jaren) keken we mooi in een dal. Het was nog steeds wat regenachtig, maar al gauw zagen we vele Wielewalen, Scharrelaars, Bijeneters en natuurlijk Wespddieven langs komen. Moeders verwende ons met een warme maaltijd tussen de middag. Het eten smaakte goed, veel spullen uit eigen tuin. ♂ Middags zijn we dwars door Batumi gereden en hebben een gebiedje bezocht gelegen aan de Zwarte Zeekust, wat vroeger een militair oefenterrein was. Een prachtig gebied met watervogels, maar ook overal Grauwe Klauwieren en Paapjes. Helaas bleek toch niet alles zo mooi te zijn als het deed lijken. Er wordt ontzettend veel gejaagd in Georgië en zeker op dit terrein. Op alles wordt geschoten, we zagen lijkjes van Koekoeken, Hoppen, maar ook Kiekendieven. Enkele dagen later werd voor onze ogen een Bosruiter doodgeschoten! Op de terugweg hebben we een parkje in hartje Batumi bezocht. Ook hier lieten zich enkele soorten mooi zien, zoals een Draaihals en Kortteenleeuweriken. Ook kwam er een Nachtzwaluw voorbij gevlogen, die dus ook overdag trekken.

De rest van de dagen hebben we veel doorgebracht op de verdieping van ons onderkomen, dat in de buurt lag van een telpost. Uiteraard hebben we hier ook menig uur gestaan. Het is ongelooflijk hoeveel Wespddieven er voorbij komen. Woensdag was een topdag van circa 90.000 doortrekkende exemplaren. In mindere aantallen, maar nog altijd indrukwekkend zagen we Zwarte Wouwen, Grauwe Kiekendieven, Steppekiekendieven, Sperwers, Balkansperwers, Dwergarenden, Bijeneters, Scharrelaars, Boerenzwaluwen, Huiszwaluwen, Oeverzwaluwen en een enkele Zwarte Ooievaar of gewone Ooievaar.

Donderdag zijn we naar het Kolkheti National Park gegaan, dat ongeveer vijftig kilometer van ons onderkomen vandaan lag. Kolheti is een wetland en bosgebied aan de rand van de Zwarte Zee niet ver van het plaatsje Poti en nabij Lake Paliastomi. Het gebied is zeer rijk aan watervogels. Met een boot zijn we door het gebied gevaren, wat veel weg heeft van de Biesbosch. Veel Purperreigers en IJsvogels schoten voor onze boot weg. Bij de monding van het riviertje in de Zwarte Zee zagen we een Woestijnplevier. Er is nu echter een discussie ontstaan of dit beestje niet een Mongoolse Plevier is.

Bijeneters

Dit zou de eerste waarneming zijn van deze vogel in Georgië. De monding bracht echter nog veel meer soorten, zoals Temminck Strandloper, Bonte Strandloper, Kempphaan en Krombekstrandloper. Het weer werd elke dag warmer en toen we zaterdagavond vertrokken, was het ôs nachts zelfs 25 graden. Door het warme weer nam de roofvogeltrek wel af. De vogels komen hoog over en zeer geleidelijk. Het is af en toe beter om een dag regen te hebben, zodat ze worden opgehouden (stuwing, red.) en hierna in grotere aantallen doorkomen. Toch hebben we niet te klagen gehad en een mooie en boeiende week beleefd. Uiteindelijk hebben we in en rond Batumi liefst 148 vogelsoorten gezien.

Vermoeide Hop

Hierbij een opsomming van de waargenomen 150 vogelsoorten:

Wilde Eend, Slobeend, Pijlstaart, Zomertaling, Wintertaling, Krooneend, Tafeleend, Kuifeend, Dodaars, Fuut, Georde Fuut, Yelkouan Pijlstormvogel, Aalscholver, Woudaap, Blauwe Reiger, Purperreiger, Grote Zilverreiger, Kleine Zilverreiger, Koereiger, Ralreiger, Kwak, Zwarte Ibis, Zwarte Ooievaar, Ooievaar, Visarend, Wespendif, Zwarte Wouw, Zeearend, Slangenarend, Bruine Kiekendief, Steppekiekendief, Grauwe Kiekendief, Balkansperwer, Sperwer, Havik, Steppebuizerd, Arendbuizerd, Schreeuwarend, Bastaardarend, Dwergarend, Kleine Torenvalk, Torenvalk, Boomvalk, Slechtvalk, Waterral, Klein Waterhoen, Porseleinhoen, Waterhoen, Meerkoet, Kievit, Zilverplevier, Strandplevier, Bontbekplevier, Mongoolse of Woestijnplevier, Kleine Plevier, Scholekster, Steltkluut, Terekruiter, Oeverloper, Witgatje, Groenpootruiter, Bosruiter, Regenwulp, Steenloper, Drieteenstrandloper, Kleine Strandloper, Temminck Strandloper, Bonte Strandloper, Krombekstrandloper, Kempphaan, Poelsnip, Watersnip, Dunbekmeeuw, Kokmeeuw, Dwergmeeuw, Zwartkopmeeuw, Reuzenzwartkopmeeuw, Pontische Meeuw, Armeense Meeuw, Geelpootmeeuw, Dwergstern, Lachstern, Witvleugelstern, Witwangstern, Visdief, Grote Stern, Zomertortel, Koekoek, Nachtzwaluw, Gierzwaluw, IJsvogel, Bijeneter, Scharrelaar, Hop, Draaihals, Kleine Bonte Specht, Grote Bonte Specht, Grauwe Klauwier, Kleine Klapekster, Gaai, Bonte Kraai, Raaf, Kortteenleeuwerik, Veldleeuwerik, Oeverzwaluw, Boerenzwaluw, Huiszwaluw, Koolmees, Pimpelmees, Staartmees, Turkse Boomklever, Boomkruiper, Winterkoning, Kaspische Kleine Karekiet, Bosrietzanger, Grote Karekiet, Kleine Spotvogel, Oostelijke Vale Spotvogel, Groene Fitis, Fitis, Zwartkop, Tuinfluiter, Sperwergrasmus, Grasmus, Braamsluiper, Grauwe Vliegenvanger, Roodborst, Noordse Nachtegaal, Nachtegaal, Oosterse Gekraagde Roodstaart, Tapuit, Isabeltapuit, Paapje, Merel, Zanglijster, Wielewaal, Roze Spreeuw, Gele Kwikstaart, Noordse Gele Kwikstaart, Citroenkwikstaart, Grote Gele Kwikstaart, Witte Kwikstaart, Duinpieper, Boompieper, Ortolaan, Vink, Groenling, Putter en Huismus.

Geschoten Bruine Kiekendief

Jan-Willem Hermans (tekst en foto's)

JeugdVogelwacht Uden bestaat tien jaar!

De werkgroep Jeugd van Vogelwacht Uden e.o. is er de afgelopen tien jaar goed in geslaagd om een leuk afwisselend programma aan te bieden aan kinderen tussen de acht en vijftien jaar. Toen we tien jaar geleden starten wisten we nog niet precies wat we moesten aanbieden. We wisten ook niet precies wat we konden verwachten van de kinderen en hoe we het zouden gaan doen. Maar één ding wisten we zeker: we wilden gewoon de natuur in met de kinderen. We waren er van overtuigd dat kinderen uit zichzelf nieuwsgierig genoeg zijn, dat we geen lessen zouden gaan voorbereiden en dat we hooguit één activiteit per jaar binnen wilden doorbrengen. We wilden 'echt naar buiten' en dat is gelukt!

We gaan één keer per maand op een zaterdagochtend met de kinderen op pad, van 9 tot half 12 en starten op verschillende locaties, maar altijd in de buurt van Uden. Als we verder weg gaan regelen we vervoer voor de kinderen. Wel hebben we elke bijeenkomst een thema waar we naar gaan kijken, zoals Wintergasten, Vogeltrek, Nestkasten, Uilen, Watervogels, enz. Natuurlijk maken we ook regelmatig gebruik van de verschillende werkgroepen die er binnen de Vogelwacht zijn. Daar zijn mensen die expertise hebben op een bepaald gebied en deze mensen zijn altijd wel bereid om met ons mee de natuur in te gaan.

De kinderen zijn allemaal erg enthousiast. Ze genieten van het buiten zijn, leren onderweg van alles. Sommige kinderen vragen veel en vertellen ook veel wat ze zelf hebben mee gemaakt. Andere kinderen zijn gewoon lekker bezig en genieten van alles wat ze zelf ontdekken. Nieuwe kinderen komen vaak mee met een vriendje of vriendinnetje, maar ook spontaan door een oproepje in de media. De leeftijdsgroep is inmiddels wat ruimer dan toen we begonnen (nu van 8 tot 15 jaar). We hebben gemerkt dat kinderen van acht en negen jaar, die geïnteresseerd zijn in de natuur, ook prima mee kunnen.

Voor de eerste helft van 2015 jaar staan er activiteiten gepland als wilgen knotten, herkennen van vogels, big struinen, rovers, boerenerfvogels en een ochtend naar vliegbasis Volkel om daar vogels te verjagen. Kortom een gevarieerd en uitdagend programma.

Ik denk dat we een goede opzet hebben gevonden waar behoefte aan is. We hopen zo nog lang door te kunnen gaan! Onze begeleiders zijn nog net zo enthousiast als tien jaar geleden! Wanneer er kinderen zijn die graag mee willen (een keer op proef meegaan is geen probleem), kunnen contact opnemen met Peter van de Braak, telefoon 0413-253586.

Jolanda Rutten

Birdwatch breekt alle records

óSpreeuw opnieuw op één, verrassend veel zanglijstersô

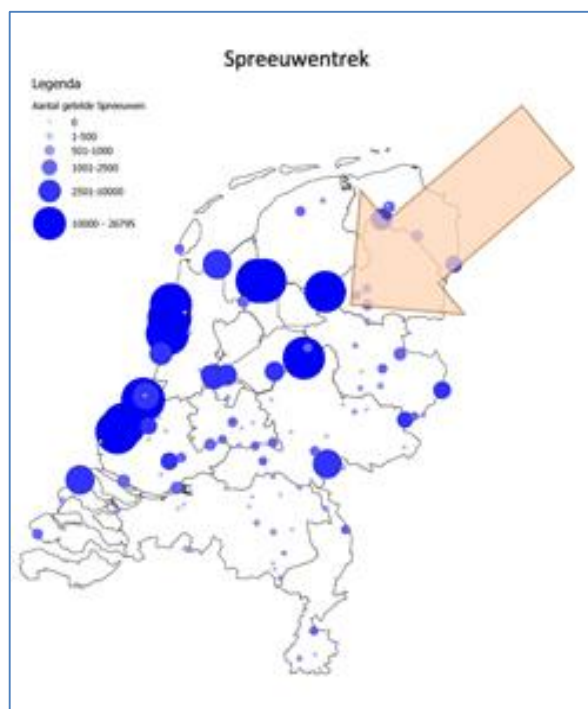
De internationale vogelteldag de Euro Birdwatch heeft op zaterdag 4 oktober alle records gebroken. Nog niet eerder werden er zoveel vogels geteld, ruim één miljoen in totaal (1.073.123). Er werden 218 verschillende soorten gezien, ook een nieuw record. Dit jaar werd de Spreeuw het vaakst gezien, gevolgd door de Vink. Opvallend is het aantal Zanglijsters en Veldleeuweriken. Het is de 19e keer dat Vogelbescherming de Birdwatch in Nederland organiseert.

Spreeuw op 1^e plaats (foto John Hermans)

In oktober komt de vogeltrek altijd goed op gang. Vogels uit het noorden en oosten van Europa reizen af naar ons land, Frankrijk en zuidelijker. Door het goede weer was de najaarstrek dit jaar uitzonderlijk goed te beleven. Veel vogels hebben door het warme weer van de afgelopen periode gewacht met op trek gaan, maar vandaag barstte het los. Door het zonnige weer en de zuidelijke wind, tegenwind dus, waren de vogels bovendien goed te zien. Het leverde het record van ruim één miljoen vogels op, het hoogste aantal in de 19 jaar dat Vogelbescherming de Birdwatch organiseert. Dat record stond op 664.550 vogels, in 2008. Dit jaar werd een recordaantal van 218 verschillende soorten gezien tegenover 215 in het jaar 2008.

De Spreeuw staat dit jaar opnieuw op één, met ruim 390-duizend getelde Spreeuwen. Zaterdag 4 oktober was dan ook de eerste dag dat de spreeuwentrek goed op gang kwam. Ze vliegen vanuit het noorden en oosten van Europa richting Groot-Brittannië en Frankrijk, zoals op bijgevoegd kaartje goed te zien is. De piek van de spreeuwentrek is doorgaans eind oktober, als vele honderdduizenden Spreeuwen per dag over ons land vliegen. Ondanks deze enorme aantallen gaat het niet goed met de Spreeuw, de soort neemt al jaren in heel Europa af. Dat is de reden dat Vogelbescherming samen met Sovon Vogelonderzoek Nederland in het óJaar van de Spreeuwôextra onderzoek doet, om de soort beter te kunnen beschermen en de oorzaken van de achteruitgang te achterhalen.

Het weer in Nederland

De Euro Birdwatch staat of valt met het weer. Dat was overwegend goed. In sommige delen van het land begon de dag nevelig waardoor de trekvogels op het gehoor moesten worden geteld. In de rest van het land scheen toch voornamelijk de zon. Met een zwakke tot matige zuidelijke wind waren de omstandigheden voor landtrek goed, want bij tegenwind vliegen trekvogels vaak vrij laag waardoor ze beter worden 'opgepikt' door trektellers. Een aantal telposten kreeg bezoek van de pers.

Internationale vogeltelling

De 'Euro' in de naam van het evenement zegt het al: het is niet alleen een telling die in Nederland plaatsvindt. Op 4 oktober werden er tegelijkertijd in liefst 37 Europese landen trekvogels geteld. In Nederland deden rond de honderd vogelwerkgroepen mee. De coördinatie in Nederland was in handen van Vogelbescherming Nederland. In de overige landen was de coördinatie in handen van de Luxemburgse BirdLife-partner Natur-e-Emwelt (samen met de overige BirdLife Partners in de betreffende landen).

Telpost Brobbelbies tijdens Euro Bird Watch

Ook op de telpost van Vogelwacht Uden is er tijdens het Euro Bird Watch evenement geteld. Bij onze telpost vlogen de Spreeuwen ook goed en belandde deze soort op de derde plaats in de dag Top-10. Verder kwam er die dag een groepje reigers over dat uit drie Grote Zilverreigers en acht Blauwe Reigers bestond. Zo'n gemengde groep is vrij ongewoon. De Vinken vlogen 4 oktober goed, net als de Zanglijsters en de Veldleeuweriken. Om half twaalf kwam er een Rode Wouw aan, het was een juveniele en hij bleef een poosje rond de telpost hangen. Dat uur kwam er ook een Zwarte Roodstaart langs. Na twaalfen kwam er buizerdtrek op gang en daarmee ook twee Bruine Kiekendieven, allebei mannetjes. Uiteindelijk spotten de Vogelwacht-tellers deze dag meer dan vierduizend vogels, waarvan 22 Buizerds, 8 Sperwers, 6 Torenvalken (dat is veel) en de al genoemde Bruine Kiekendieven en de Rode Wouw. De Zanglijster met 114 en de Veldleeuwerik met 820 vlogen opvallend goed en 2.401 Vinken is natuurlijk ook goed. De Top 10 van onze eigen telpost ziet er uiteindelijk iets anders uit dan de landelijke, maar toch komen zeven soorten uit onze Top 10 ook in de landelijke voor.

Telpost Brobbelbies (foto Peter Noy)

4 okt.	Landelijke Top 10 Totaal: 1.073.123 Aantal soorten: 218		Brobbelbies Noord Top 10 Totaal: 4.456 Aantal soorten: 42	
1.	Spreeuw	390.732	Vink	2.401
2.	Vink	278.420	Veldleeuwerik	820
3.	Zanglijster	100.554	Spreeuw	254
4.	Graspieper	68.116	Graspieper	228
5.	Kolgans	40.381	Kneu	130
6.	Veldleeuwerik	31.414	Zanglijster	114
7.	Grauwe gans	20.794	Grauwe Gans	50
8.	Kievit	19.644	Holenduif	48
9.	Kokmeeuw	14.737	Rietgors	46
10.	Kneu	14.181	Houtduif	41

Bron: Persbericht Vogelbescherming en Weekverslagen telpost door Arend Vermaat

Boomfeestdag 2014

Uden heeft in 2010 de CO2-prijs gewonnen omdat we de meeste bomen van het land hadden aangeplant tijdens de Boomfeestdag van dat jaar. Dat we in Uden al jaren daarvoor jaarlijks een veelvoud aan struiken hadden geplant telde keer op keer niet mee. Al die jaren verwelkomden we bijna alle scholen in Uden op de Boomfeestdag ergens in Uden. Na het behalen van de prijzen van de Groenste stad van het Land, een jaar later van Europa en de eerder gemelde CO²-prijs heeft de gemeente een deel van de ambtelijke ondersteuning wegbezuinigd. Tevens hebben we in Uden de Boomfeestdag verplaatst van het voorjaar naar het najaar omdat dan de vele jonge planten veel beter aanslaan (lees: aangroeien)!

Goed voorbeeld doet goed volgen

Sinds 21 jaar verzorg ik de administratie voor en naar de vrijwilligers van IVN, Vogelwacht en sVLU. In 1993 hebben we met de gemeente afgesproken dat we bij elke plantlocatie minstens twee vrijwilligers zouden verzorgen als de gemeente de continuïteit van de Boomfeestdag borgt. Eén vrijwilliger voor de educatie en één vrijwilliger met de praktische kennis van het planten. Sinds drie jaar doe ik ook de administratie tussen de scholen en de Boomfeestdagcommissie. Deze

commissie, bestaat uit Annie Krancher (die Joke Janssen na ruim tien jaar opvolgde) namens de scholengidsen, Huub van Boxmeer namens de gemeente en ikzelf van het sVLU. De commissie komt enkele malen kort bijeen voor de Boomfeestdag. Vorig jaar waren we bezorgd over het teruglopen van animo van een groot aantal scholen. Het was net of de scholen de Boomfeestdag in Uden in het najaar niet zagen zitten. Bijna alle scholen zijn daarom vorig jaar aangesproken over hun aan- of afmelding. Het generale excuus was de drukke agenda. De daling heeft gelukkig niet doorgezet. Dit jaar hebben vijftien van de twintig scholen weer meegedaan. Omdat we met de commissie beperkt open staan voor de wensen van de scholen kunnen we maatwerk leveren. Dit kan betekenen dat er plantwensen op de speelplaats of in en met de buurt worden vervuld zoals dit jaar bij de Sint Jozefschool. De Islamitische school Bedir wilde het liefst op loopafstand van school planten en ook dat konden we dit jaar vervullen. De Vrije School zou op de Groenhoeve gaan planten. Zou, want terwijl ik dit artikel schrijf hebben ze door de uitgebroken Vogelgriep nog niet kunnen planten. Door ons nieuwe plantseizoen konden we de scholen dit jaar wederom niet voorzien van een landelijke lesbrieft. We hebben in de commissie afgesproken dat we dit winterseizoen een Udense lesbrieft gaan maken en die gaan aanbieden aan de scholen. In totaal hebben ruim 425 kinderen dit jaar op 9 locaties met 15 scholen ongeveer 9.500 stuks bomen en struiken aangeplant. Verreweg de meeste zijn in de Maashorst aangeplant waar 6 schoolklassen samen met wethouder van Merwerode onder aanvoering van Annie Krancher ruim 2.600 bomen en struiken hebben aangeplant. Het moet die wat grijze woensdagochtend op het Slingerpad een grootse drukte zijn geweest met aankomende en schoolwaarts fietsende kinderen.

Samen met Piet van Duijnhoven en Kees Rozet zijn we die ochtend van de 19e november naar de Zeelandsedijk getogen. Het sVLU had immers het inrichtingsplan gemaakt. Daar was het pas echt spannend. Mede omdat er de laatste dagen veel historische munitie tot ontploffing was gebracht op deze splinternieuwe Plofplaats. Door mijn stem te laten zakken had ik meteen de aandacht van alle kinderen. Hoezo drukke klassen?

Ik verkoos Pieter als mijn hulpje bij het voorbeeldplanten. Terwijl Pieter naast mij stond, heette ik de groep welkom en gaf uitleg over de te volgen werkwijze. 'Waarom kiezen we voor bomen' was het motto voor deze Boomfeestdag. Een leuk antwoord-tombola kregen we over ons heen. 'Ze zijn groen!' - 'Dan hebben de vogels ook wat!' - 'Bomen leveren zuurstof!' - 'Als we niets doen krijgen we een oerwoud!' - 'Daar kun je een hut inbouwen!' Met deze laatste stelde ik een wedervraag wie er ooit in een boomhut had gezeten? Alleen Kim had in een boomhut gezeten. De rest van de groep dus niet. Tijd om te gaan planten. Eerst heb ik een gat gegraven en Pieter het plantje geplant. Daarna wisselden we en wist Pieter dat hij het zand dichtbij het gat moest houden want dat had hij weer nodig. Het aandrukken met mijn gewicht was niet eerlijk vond de groep. Vervolgens hebben alle tweetallen een schep gepakt en hebben we de kinderen telkens één plantje laten halen bij de plantkuil. Dat betekent dat er veel geloop is en naarmate je verder van deze plantvoorraad werkt, er rustiger gegraven kan worden. Hierdoor houden de kinderen het langer vol.

Ondanks vijf vrijwilligers (3 van de natuurorganisaties en 2 van de gemeente) was de start aanvankelijk heftig. Diverse kinderen wilden weg uit de drukte en verderop op de grote plantlocatie op de Plofplaats hun boompje gaan planten. Maar zo hadden we het niet afgesproken. We zouden de planten een schoplengte (125 cm) uiteen gaan planten. Na vijf minuten had de groep door hoe wij het wilden hebben en hoefden we nauwelijks nog aanwijzingen te geven. Dat geeft mij dan de tijd om even wat te contacten met de diverse tweetallen. Pieter hield ik ondertussen ook goed in de gaten met zijn nieuwe maatje. De eerste minuten blijf ik meestal vragen stellen en probeer in de groep te integreren. Ofschoon ik geen enkel kind ken is er vrijwel meteen een vertrouwensband waardoor er ook veel vragen naar mij komen. Dat geeft een heus 'wijgevoel'. Ook laat ik kinderen een plantensoort gaan halen die we juist besproken hebben. Met acht verschillende soorten valt dat wel mee maar het grootste deel van kinderen kent de geplante soorten (van naam) na afloop. De tijd vliegt. Na een uur planten zat het tempo er nog goed in. Ruim tweederde hadden we geplant en de kinderen moesten dus steeds verder rennen om de plantjes uit de voorraad te halen. De leerkracht en ouders, die trouwens ook allemaal goed assisteerden, genoten zichtbaar. Met de leerkracht, juf Bernadet, spraken we af dat we nog even door zouden gaan. Na bijna twee uur was de klus geklaard. Na wat gedronken te hebben zijn Pieter en ik de laatste boom gaan planten. De laatste twee trouwens. Heel ondeugend heb ik twee verschillende plantjes (lijsterbes en meidoorn) in elkaar

Boomplantdag bossen Slabroek

gedraaid en bij elkaar geplant. Graag daag ik tijdens deze boomfeestdagen de kinderen uit om na jaren nog eens naar hun bomen of bos terug te komen met hun liefje. Deze twee in elkaar verstrengelde bomen moeten ook na een groot aantal jaren dan weer gevonden kunnen worden. Ik wijs de kinderen erop dat ze de handtekening die ze deze Boomfeestdag op de aarde hebben gezet dus nog eens moeten bezoeken en wellicht ook al over een jaar via Google maps aan anderen kunnen laten zien.

Wij zien terug op een geslaagde Boomfeestdag en dat smaakt naar meeré .

Willem Peters

Overleg ánatuurpad Groenhoeveô

De werkgroep Natuurpad Groenhoeve bestaat uit: Willem Peters (coördinator), Peter van de Braak (Vogelwacht), Annelies Vliexs (IVN-Uden), Luc van den Brule (Kinderboerderij), Paula Kuypers (Kinderboerderij) en Liesbeth Verkaar (IVN-Uden). De lay-out van de lente/zomer en herfst/winterfolder is gemaakt door Mignon van den Wittenboer.

De werkgroep van het natuurpad Groenhoeve is in december weer bij elkaar geweest. Dit doen we een keer of drie per jaar, om te kijken of alles nog naar wens verloopt. Er wordt gelukkig goed gebruik gemaakt van het natuurpad. De beheerder loopt iedere morgen het pad om te kijken of er geen onregelmatigheden zijn. Gelukkig is de sloot nu breed genoeg en kan er niet meer over heen gesprongen worden. Het pad is dus alleen te bewandelen tijdens de openingstijden van de Kinderboerderij, wat vandalisme hopelijk tot een minimum beperkt. Waar wel voor gewaakt moet worden is het dichtgroeien met bramen. Vooral op de open plek met zitpalen, rond de oude insectenmuur en langs het pad willen de bramen nogal eens gaan woekeren. Het egelhuis was bijvoorbeeld helemaal overwoekerd en niet meer zichtbaar. Eind september werden in het kader van ôVerken Udenô leerlingen van het derde jaar VMBO ingezet om, als een soort maatschappelijke stage, bramen te snoeien en de twee bakken met compost weer bij te vullen. De bedoeling van het compost bijvullen is, dat er weer wat meer bodemleven op gang komt en er bodemdiertjes onder de loep(paal) gelegd kunnen worden om beter te bekijken. De namen van deze diertjes kunnen opgezocht worden in een zoekkaartenboek, die weer geleend kan worden in de kantine van de Kinderboerderij. De mensen die op de Kinderboerderij werken hebben aangeboden om het pad bij te houden en de bramen wat in bedwang te houden. Anders is het zonde van de mooie open plek in het bos en kunnen de zitpalen niet gebruikt worden. Een mooi aanbod van de mensen van de Kinderboerderij. De samenwerking tussen de drie verenigingen verloopt dan ook goed. De sVLU werkt twee keer per jaar aan het pad, april 2015 is de volgende gelegenheid. Het is nu weer volop herfst, dus de herfst/winterfolder is nu in gebruik. Je kunt deze vinden in de houder aan de muur bij de kantine. Loop de twaalf educatieve punten eens langs en laat je informeren over wat je ziet. Er zijn nog plannen om misschien een motorzaagkunstenaar houten dieren te laten uitzagen voor het pad, maar die plannen moeten nog uitgewerkt worden.

Het was de bedoeling dat op de boomplantdag van woensdag 19 november de Vrije school bomen en struiken zou gaan planten langs het Groenhoevepad, waaronder vlinderstruiken rond het insectenhotel. We waren hier al erg blij mee, omdat de Vrije school tot nog toe meestal afwezig was tijdens de boomplantdag. Helaas kon het die dag niet doorgaan, omdat er vogelgriep was uitgebroken en het pluimvee binnen moest blijven en de Kinderboerderij op slot moest. Ook de vrijdag erop kon het helaas niet doorgaan. Men wil zo weinig mogelijk risico lopen en er wordt alles aan gedaan om het vogelgriepvirus niet te verspreiden. Er staat nog wel een nieuwe afspraak, dus de Vrije school is nog niet afgehaakt gelukkig. De Groenhoeve ligt vlak bij hun school, dus het is leuk als zij daar wat activiteiten kunnen ontplooiën en over de natuur kunnen leren. Al is het maar een korte wandeling, je kunt toch een stukje natuur opsnuiven in het oude Hoevens Buske en er over leren als je de folder goed leest! Kom en loop het pad ook eens met je (klein)kind, liefst met folder natuurlijk. Wie weet vind je het nog leuk ook!

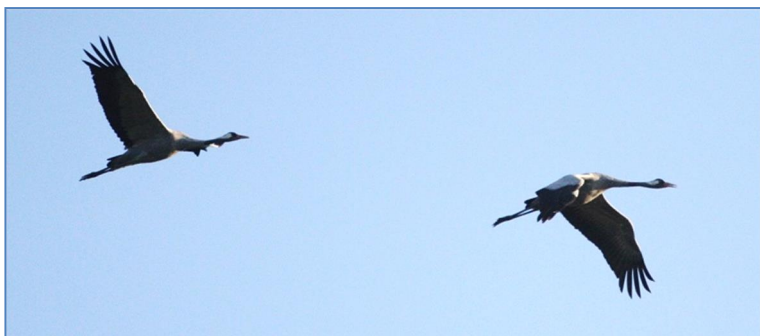
Liesbeth Verkaar

Najaarstrektelling 2014; met diverse topdagen

Het telseizoen 2014 is inmiddels afgesloten. De keet staat weer in de winteropslag en de Brobbelbies ligt er verlaten bij. Tijd voor een korte impressie van het afgelopen seizoen. Een seizoen waar naast de vele rustige teldagen ook diverse topdagen in de boeken genoteerd konden worden. Topdagen met bijzondere soorten maar ook met bijzonder hoge aantallen. Het viel ons op dat er tijdens het trektellen door de tellers vaak prachtige foto's worden gemaakt die vaak een goed beeld geven van de soorten die er gedurende het seizoen zijn langsgetrokken.

Torenvalk en één van de Zwarte Ooievaars in September (foto's John Hermans)

Zeldzame gasten: Kraanvogels en Morinelplevier (foto's Harry Claasen)

Drukte op de telpost (foto Arend Vermaat)

Augustus 2014

Dit jaar is er in augustus 260 uur geteld en dat is wat minder dan de afgelopen jaren. De veelvuldige regen zal daar wel een factor in zijn. Tijdens die uren zijn er 10.546 vogels geteld, verdeeld over 69 soorten. Dat zijn behoorlijk veel vogels, alleen in 2007 en 2008 werd dat aantal overtroffen. Ook het gemiddelde aantal vogels per uur (40,5) lag beduidend hoger dan in de afgelopen jaren, toen we gemiddeld zo'n 30 vogels per uur telden. Het aantal soorten dat gezien werd is vergelijkbaar met voorgaande jaren. De top 3 werd ook dit jaar door de zwaluwen bezet, met op één natuurlijk de Boerenzwaluw, die een goed jaar draaide. De Gierzwaluw staat op de tweede plek en ook daar zijn er veel van geteld, alleen in 2007 en 2013 waren het er meer. De Huiszwaluw staat op de derde plaats, met meer vogels dan vorig jaar, maar er zijn jaren bij dat er veel meer geteld werden. De Ooievaar deed het goed deze maand, net als de Zwarte Ooievaar waarvan er op 13 augustus liefst zes tegelijk overkwamen. Het aantal Wespensdieren was niet uitzonderlijk. Die kwamen dan wel voornamelijk op één dag langs: 24 Wespensdieren op 27 augustus. Op deze dag werden overal in Nederland veel Wespensdieren geteld, over een breder front dan vorig jaar toen de telpost aan de westrand lag. Bruine Kiekendief en Visarend kwamen ook in gebruikelijke aantallen over. Dit jaar is er gelukkig ook nog één Morinelplevier geteld. Of dat de komende jaren nog gaat lukken is maar de vraag, de omgeving is niet echt aantrekkelijk meer voor ze; er zijn geen kale aardappelveldjes meer. De Zomertortel werd dit jaar helaas niet gezien. De vier Duinpiepers en de 137 Boompiepers zijn ook gemiddelde aantallen voor augustus, de 220 Gele Kwikstaarten is weinig, meestal worden er rond de 300 geteld. Drie nieuwe telpostsoorten deze maand: Kleine Plevier, Tureluur en Soepgans. De aanleg van het Palmven zorgt voor nieuwe soorten, zo lijkt het, want de eerste twee soorten zijn dankzij het Palmven gezien. Ook dit jaar worden de trekvlinders geteld op de telpost en dat leverde een nieuw dagrecord op: 46 Atalanta's op 27 augustus. Ook worden er weer veel Oranje Luzernevlinders gezien (zie foto), maar niet zoveel als vorig jaar. Toch stond op 27 augustus de teller aan het eind van de dag op 19.

***Oranje Luzernevlinder
(foto Martien van Dooren)***

September 2014

De late Zwarte Ooievaar en de vroege Klapetekster zijn opvallende waarnemingen van deze maand, maar ook eerder in september waren er opvallende waarnemingen. Zoals de Wintertalingen die op het Palmven zaten en regelmatig over kwamen vliegen. De schitterende waarneming van een Steppekiekendief man zal niet snel geëvenaard worden. Dit was pas de tweede op deze telpost en het eerste mannetje. Hij was supermooi te zien, jammer dat er geen foto van is. Opvallend was ook dat er geen Gierzwaluwen meer zijn geteld. De beste dag voor de Boerenzwaluw was op 15 september (2.768). Andere leuke soorten zijn de Duinpiepers, zes in totaal, twee Roodkeelpiepers op één dag, een Zwarte Roodstaart, een Bosrietzanger en twee Fitissen. Er waren al vroeg enkele Kramsvogels, maar niet een nieuw record (dat staat op 1 augustus). Op geluid is er een Europese Kanarie vastgesteld (met recorder opgenomen terwijl die in de mais riep). De Graspiepers vlogen al goed eind september en dat gold ook voor de Gaai, de Spreeuw en de Vink. Opvallend is dat er nog maar weinig Buizerds geteld zijn, dat er ook dit jaar weinig Boomvalken langskomen (in augustus zeven), Wel komen er veel Slechtvalken over en ook zijn er behoorlijk veel Wespensdieren geteld dit jaar.

Martien van Dooren fotografeerde een prachtig Paapje en Harry Claasen wist een Grote Zilverreiger in de vlucht vast te leggen

Oktober 2014

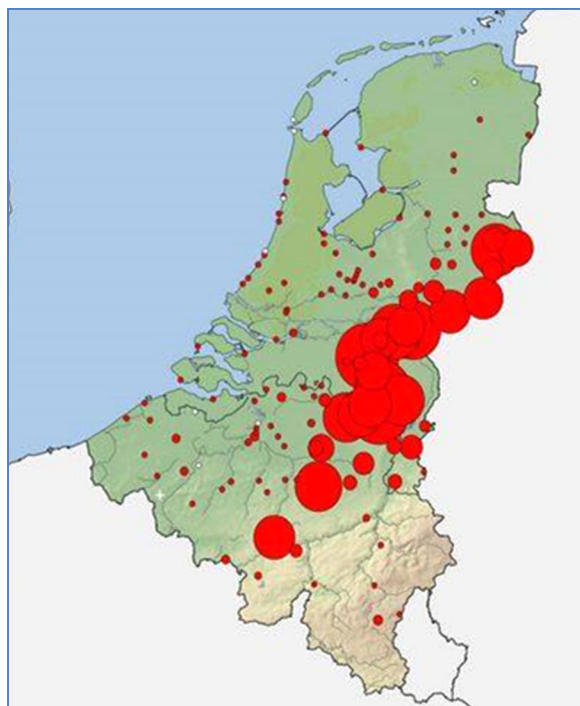
Een warme maand, normaal is oktober veel windiger en valt er meer neerslag. Maar er is wel goed geteld, want dit jaar zijn er in oktober in 226 uur 260.116 vogels geteld, wat een uurgemiddelde van 1.150 vogels geeft. Dat is iets minder per uur dan vorig jaar, maar dat was dan ook een erg goed jaar.

De top 3 van oktober wordt ook dit jaar aangevoerd door de Vink en er zijn er weer meer dan 100.000 geteld, zelfs meer dan 120.000. De tweede plaats is dit jaar voor de Houtduif, waar er flink meer van zijn geteld dan vorig jaar. De derde plaats is voor de Veldleeuwerik, die voor het eerst de top 3 haalt en de Spreeuw (19.754) er buiten houdt. Aalscholvers en de ganzen deden het vergelijkbaar met de vorige jaren. Sperwers deden het ook gemiddeld, maar er zijn betere jaren geweest. De Buizerds werden een beetje gemist. Vergeleken bij vorig jaar is het een kwart minder, en de jaren er voor waren veel beter. Er is dan ook dit jaar geen enkele dag met massale trek van Buizerds geweest. Misschien dat die dag in november komt. Smellekens zijn in normale aantallen overgekomen. Kieviten zijn er veel minder dan vorig jaar geweest, maar toch is dit een gewoon aantal, vorig jaar waren het er erg veel. De Veldleeuwerik deed het net als afgelopen twee jaar goed met ruim 22.000 vogels. De Graspieper en de Keep deden het gemiddeld en Koperwieken waren er erg veel, vooral dankzij de laatste dag van oktober. Ook zijn er veel Rietgorzen geteld dit jaar, een record. Twee nieuwe soorten in oktober voor de telpost: de Grote Geelkuifkakatoe en het Bokje. Die eerste was natuurlijk niet verwacht, maar die tweede wel, want Bokjes worden op de Maashorst toch regelmatig bij de vennetjes gezien.

November 2014

November 2014 zal niet gauw vergeten worden, vooral 1 november niet. De dag dat er een enorme stroom Houtduiven langskwam. Deze dag werden er 96.997 Houtduiven geteld, met tussen 10.00 uur en 11.00 uur 64.600 Houtduiven. Een gigantisch dagrecord, maar op telpost Vlagheide kwamen er die dag meer dan 260.000 over, een nieuw Nederlands record. En deze telpost ligt hemelsbreed zo'n 15 kilometer verderop. Het dagrecord van vogels in één dag tellen is uiteraard ook op 1 november gesneuveld en staat nu op 111.092. En er werden die dag nog meer leuke vogels gezien; een late Bruine Kiekendief en een Halsbandparkiet en het was voor vlinders ook nog een goede dag. Dit jaar werd in november een Oranje Luzernevlinder gezien.

De volgende dag ging het dagrecord Grote Zilverreigers er aan, dat staat nu op 21. Op 5 november werd het record áantal vogels in een jaar overbroken. Eén van de Spreeuwen in een grote groep van 500 vogels was de gelukkige en verbrak het oude record van 2008 (430.907). Twee dagen later bleek dat er nog meer Houtduiven op trek waren en werden er 28.000 geteld. Die dag werden er 6 middags in oost Nederland veel Kraanvogels gezien. Speciaal daarvoor is er nog geteld, maar helaas zonder succes. De volgende dag kwamen er wel Kraanvogels over. Zondag 9 november was ook een mooie dag, nog meer Houtduiven, dit keer 16.000. Verder wat ongebruikelijke vogels over de telpost: Goudhaantjes en een Houtsnip. De volgende dag kwam er nog een Ooievaar over, de laatste ooit op deze telpost. Na al deze Houtduiven lijkt het mogelijk om dit jaar een half miljoen vogels te tellen, maar dan moeten we gemiddeld 2.000 vogels per dag tellen. Inmiddels lijkt dat wat lastig, maar je weet nooit of er nog een dag met veel ganzen komt of weer eens een grote groep Spreeuwen. Uiteindelijk is het niet gelukt, dat half miljoen. Maar het jaarrecord staat nu op 489.610 vogels. De top 3 dit jaar in november wordt natuurlijk door de Houtduif aangevoerd, wat meestal zo is. De tweede plaats is dit jaar voor de Spreeuw met 13.000 vogels en de Vink staat op de derde plaats met 4.000 vogels. Dit jaar dus geen verrassende soorten in de November top 3.

Het kaartje op trektellen.nl laat prachtig zien hoe de Houtduiven op 1 november in een vrij smalle baan over het oosten van Nederland trokken

Tellen en genieten op de Brobbelbies

Al met al was 2014 weer een erg afwisselend seizoen met mooi weer, prachtige waarnemingen en bijzondere records. Op 1 augustus 2015 start het nieuwe trektelseizoen weer en iedereen is natuurlijk welkom op het telpunt om mee te genieten van al die mooie soorten en aantallen.

Bron: Week- en maandverslagen Telpost Brobbelbies Noord door Arend Vermaat

Soort	00 - 14	jaarrecord	2014
Aalscholver	29245	4578	1984
Appelvink	19	5	1
Barmsijs spec	765	672	4
Beflijster	12	5	5
Bergeend	14	10	1
Blauwe Kiekendief	292	59	16
Blauwe Reiger	1903	347	170
Boerenwaluw	273262	43617	28277
Bokje	1	1	1
Boommeeuw	2019	478	371
Boompieper	3101	342	278
Boomvalk	356	56	14
Bosrietzanger	13	4	1
Bruine Kiekendief	571	116	42
Buizerd	11984	1865	1120
Duinpieper	88	25	10
Ekster	67	24	10
Europese Kanarie	4	1	1
Fitis	22	5	2
Gaai	2619	1002	277
Geelgors	2109	481	189
Gele Kwikstaart	9823	1804	368
Gierzwaluw	13993	5918	1515
Goudhaantje	13	6	6
Goudplevier	1310	199	138
Goudvink	23	9	7
Grasmus	36	8	8
Graspieper	133473	24202	12587
Grauwe Gans	35006	5877	3526
Grauwe Gors	4	2	1
Groenling	2912	452	310
Groenpootruiter	73	21	21
Grote Bonte Specht	56	25	3
Gr. Canadese Gans	443	103	80
Gr. Geelkuijkaketoe	1	1	1
Gr. Gele Kwikstaart	303	55	30
Grote Lijster	4592	669	490
Grote Mantelmeeuw	58	32	2
Grote Zaagbek	11	8	8
Grote Zilverreiger	329	96	96
Halsbandparkiet	5	1	1
Havik	138	32	1
Heggenmus	514	70	39
Holenduif	19879	2860	1586
Houtduif	518054	194323	194323
Houtsnip	4	1	1
Huisbus	38	8	3
Huiswaluw	31893	7027	1923
IJsgors	26	6	4
Kauw	37670	6470	3361
Keep	15506	3199	862
Kievit	69387	10249	5854
Klapkester	18	4	2
Kleine Barmsijs	2	2	2
Kleine Karekiet	11	3	2
Kl. Mantelmeeuw	2254	361	238
Kleine Plevier	2	2	2
Kleine Rietgans	77	23	10
Kleine Zwaan	956	361	41
Kneu	32795	6637	3635
Koekoek	19	4	1

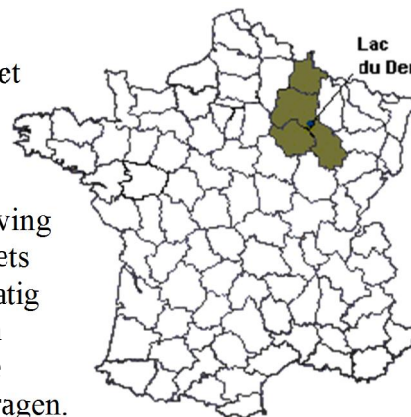
Soort	00 - 14	jaarrecord	2014
Kokmeeuw	15611	3700	1252
Kolgans	51011	10576	6454
Koolmees	819	149	149
Kopenwiek	97887	22289	17126
Kraanvogel	413	252	71
Kramsvogel	43239	7339	2326
Kruisbek	736	182	39
Matkop	4	1	1
Merel	1343	235	235
Morinelplevier	42	9	1
Nijlgans	4779	669	669
Oeverwaluw	591	95	30
Ooievaar	1077	300	101
Paapje	477	66	43
Pijlstaart	45	19	9
Pimpelmees	1722	959	195
Purperreiger	11	5	1
Putter	919	186	186
Rietgans spec.	8482	1520	1470
Rietgors	8940	1424	1424
Ringmus	4289	548	231
Rode Wouw	79	19	4
Roek	3219	508	508
Roodborst	5	2	2
Roodkeelpieper	42	9	3
Roodpootvalk	8	2	1
Sijs	3891	558	522
Slechtvalk	244	47	47
Slobeend	18	7	2
Smelleken	345	58	26
Soepgans	1	1	1
Sperwer	5593	822	586
Spreeuw	472372	60750	34072
Staartmees	91	22	1
Steppekiekendief	3	1	1
Stormmeeuw	1888	244	160
Tapuit	477	81	48
Tijftjaf	275	56	56
Toendrarietgans	637	314	2
Torenvalk	335	54	54
Tureluur	5	5	5
Turkse Tortel	49	9	2
Vink	821171	162632	129282
Visarend	130	29	12
Waterpieper	48	15	1
Watersnip	1525	219	219
Wespendief	612	142	76
Wilde Eend	1129	177	160
Winterkoning	8	4	1
Wintertaling	164	86	86
Witgat	158	29	20
Witte Kwikstaart	17309	2075	1702
Wulp	897	305	12
Zanglijster	10798	2587	1222
Zilvermeeuw	447	64	11
Zwarte Kraai	665	257	92
Zwarte Ooievaar	54	14	14
Zwarte Roodstaart	31	8	5
Zwarte Ruiter	11	3	1
Zwartkop	6	2	1

Overzichtstabel van telpost Brobbelbies Noord. In de rechterkolom zijn met een markering de nieuwe jaarrecords aangegeven.

Excursie naar Lac du Der

“Hoe laat moeten we vrijdag opstaan”, vraagt Tineke. “Reken maar terug”, zeg ik. “Zeven uur vertrekken bij de Groenhoeve, half zeven bij Peter Noy, die Theo Versteegden nog moet ophalen, dus om kwart over vijf.” Dat is vroeg, maar we hoeven niet zelf te rijden, dus we kunnen lekker de ogen dicht doen in de auto. Eigenlijk is het een luxe, korte vogelaarsvakantie. We worden gereden, huisjes en eten is geregeld, programma voor de drie dagen ligt klaar. We moeten alleen zorgen voor boterhammen en koffie onderweg voor de eerste dag.

Het doel van deze korte reis (24 t/m 26 oktober 2014) is de Kraanvogel. Deze vogel doet op zijn voorjaars- en najaarstrek het Lac du Der-Chantecoq aan. De Kraanvogel trekt van Noord-Europa dwars over Frankrijk naar het zuiden naar Extremadura en Marokko. De reisorganisatie heeft voor deze reis een heel boekwerk gemaakt. Daarin is de volgende beschrijving van de Kraanvogel te lezen. “De meeste vogelaars hebben wel iets speciaals met Kraanvogels. Ze zien er ook geweldig uit, deze statig voortstappende sierlijke vogels. Met zijn grijze verenpak en zijn afhangende ‘cancan-veren’ is hij met zijn 1.15 meter de hoogste Nederlandse vogelsoort. De spanwijdte kan wel 2.20 meter bedragen.

Ter vergelijking: hij is ongeveer drie maal zo zwaar als een Blauwe Reiger.

Karakteristiek is de prachtige zwart-witte koptekening met de rode kruin. Kraanvogels houden van rust, het zijn vogels van eenzame, uitgestrekte moerasgebieden. Het zijn beslist geen koloniebroeders, de afstand tussen de nesten bedraagt zelden minder dan twee tot drie kilometer. Ze zijn monogaam, blijven hun partner twintig tot dertig jaar trouw en onderhouden sterke familiebanden. Tijdens de najaarstrek blijven de families dikwijls bij elkaar. De jongen houden zich op bij hun ouders en zijn gemakkelijk te herkennen: ze hebben een rossig bruine kop en missen de fraaie koptekening. In vroeger tijden was de Kraanvogel ook in Nederland inheems en broedde op de uitgestrekte Friese- en Hollandse veenmoerassen. Door ontginning van deze gebieden verdween de vogel in de 16de of 17de eeuw definitief als broedvogel. Gelukkig broeden er weer enkele jaren een aantal paartjes in Nederland, vooral in het Fochteloërveen. Kraanvogels zijn echte trekvogels. Ze maken geen gebruik van de thermiek, maar vliegen met een langzame slag aan een stuk door op eigen kracht, waarbij ze af en toe wat zeilen. De

Kraanvogels (foto John Hermans)

gemiddelde kruissnelheid kan oplopen tot wel zeventig kilometer per uur. De westelijke trekbaan schampt net langs onze oostgrens. Vooral bij een stevige, zuidoostenwind kun je ze ook in Uden soms luid trompetterend over zien/horen komen. Alleen het geluid al brengt menig vogelaar in extase. Afgelopen jaar zijn er zelfs twee foeragerend in de Maashorst waargenomen.”

We vertrekken om klokslag 7 uur ’s morgens. Het is ongeveer 550 km rijden en met één tussenstop wordt dat een uur of zes rijden.

Dat klopt, we komen om 13.00 uur op de plaats van bestemming aan: de camping met mobilehomes, die ongeveer een halve kilometer van het meer van Lac du Der af ligt. Ergens voor Luxemburg zien we de auto voor ons met Koos achter het stuur ineens richting Brussel afslaan. Wat doet die nou denken we? Frankrijk is toch recht door? We foeteren ook nog op het navigatiesysteem van Peter Noy, die allerlei vreemde aanwijzingen geeft. Op de camping merken we dat er twee routes zijn: een via Reims en een via Metz/Nancy. Maakt allemaal niet uit, iedereen arriveert binnen een minuut of tien van elkaar op de plaats van bestemming. Als we aangekomen zijn blijkt het karakter van de reis: uitpakken en verzamelen om direct naar het meer te gaan. Met andere woorden, geen tijd verliezen. Dus we pakken braaf heel snel uit wat met zes man tegelijk in een krappe mobilehome met beleid moet gebeuren. Maar de bevolking van ons huisje is van het rustige soort, dus dat lukt zonder kleerscheuren. Ons huisje wordt bevolkt door Conny Koenen, Peter Noy, Lies Schoenmakers, Theo Versteegden en wij tweeën. De rest van het hele gezelschap bestaat uit: Leo Ballering, Peter van de Braak, Ben Brouwer, Hans Brouwer, Koos Doorten, Mark van Els, José Escher, Jan-Willem Hermans, John Hermans, Chris van Lieshout, Rien de Mol, Marc Poulussen, Isidro Rendon, Simone Schraven, Ton Smits, Jan van den Tillaart, Annelies Timmerman, William van der Velden, Ria de Vent, Jan Verhoeven, Ruut Westerbeek en Jos van der Wijst.

Dit zijn de vogelaars die mee naar Lac du Der zijn geweest (foto Peter Noy)

Die eerste middag gaan we natuurlijk meteen naar het meer. Het Lac du Der-Chantecoq, of gewoon Lac du Der, is een kunstmatig aangelegd meer in Frankrijk in de regio Champagne-Ardenne. Het meer is in 1974 aangelegd om het water dat door de Marne stroomt te reguleren. De Marne mondt bij Parijs uit in de Seine en de aanleg van het Lac du Der was nodig om ervoor te zorgen dat het water in Parijs niet te hoog kwam en dat er toch steeds genoeg water door de Seine stroomt. Het meer is genoemd naar de vlakte waar het in ligt, de Der en het dorp Chantecoq, dat samen met twee andere dorpen door het meer onder water is komen te staan.

Terug naar de werkelijkheid van onze vogelreis. Na het uitpakken en installeren stappen we weer in de auto richting Lac. We stappen uit op de hoge dijk, die langs het hele meer loopt. Een panorama van stukken die drooggefallen zijn en die nog onder water staan. Overal zie je watervogels staan. Vooral de Grote Zilverreigers vallen op. Het zijn er zeker een paar honderd. Kraanvogels zien we nauwelijks, die zijn 6s morgens uitgevlogen in de omgeving. Ook veel Aalscholvers, Grauwe ganzen, Meerkoeten, Futen en Kieviten. Wat beter kijkend zien we ook Wintertalingen, Wulpen en een enkele Watersnip en IJsvogel. We stappen weer in de auto om op een paar andere plekken langs het meer te kijken. Je kunt prima langs het hele meer rijden. Nog beter fietsen, maar daar zijn we niet voor hier. Er zijn een paar dorpjes, watersporthaventjes en strandjes, waar je kunt uitstappen. We zien daar nog Dodaars, Krakeend, Witgat, Zwarte Ruiter en diverse Meeuwensoorten: Geelpootmeeuw, Kokmeeuw en Kleine Mantelmeeuw.

Op de dijk met uitzicht over het Lac du Der ↗

↘ Heel veel kraanvogels

We rijden terug en doen onderweg inkopen bij een grote supermarkt voor het ontbijt, want we moeten op tijd terug zijn om het invallen van de Kraanvogels te zien. Dat is bij zonsondergang een mooi schouw- en hoorspel. Vanuit alle richtingen komen slierten en V-formaties Kraanvogels richting Lac. Mooi om hun trompettergeluid te horen en om te zien hoe ze in groepjes landen. Iemand ontdekt in de verte het silhouet van een Zeearend, die op de grond aan een maal bezig is. Even later vliegt hij op en is het paniek in een grote omgeving. Alles vliegt op en strijkt pas neer als de Zeearend rustig is weggevlogen. We zien ook een Slechtvalk, die rustig op een kort paaltje zit. Voor roofvogels is deze omgeving en deze tijd natuurlijk een gedekte tafel. We zien ook nog twee IJsvogels, die lijken te kibbelen om iets. Maar wie weet zijn ze juist liefdevol met elkaar bezig. Watersnippen blijven altijd leuk om te zien. Het is een soort Pinokkiovogel met zijn lange snavel.

Om half zeven is het donker en is het vogelen voorbij, dus richting camping en snel door naar het restaurant, waar we om half acht verwacht worden. Dat restaurant is een minuut of tien lopen en dat doen we dus ook. Ruimte zat daar om 28 hongerige en luidruchtige Vogelwachters te ontvangen. Tafels staan gedekt en binnen een mum van tijd staat ons aperitiefje en voorgerecht klaar.

Wat zet je Nederlanders voor: frietje met stoofvlees. Dat heet hier misschien anders (Boeuf Bourguignon of zo iets) maar dat maakt niet uit. Het moet voor de Franse bezoekers in het restaurant een belevenis zijn om te horen hoe we de vogeldag doornemen met als opperstalmeester Jan Verhoeven. We spreken af om de volgende dag ôs morgens om 7.30 uur klaar te staan voor vertrek naar de dijk. Om dat te halen is een uitgekiend schema nodig. Want tegelijk opstaan, douchen en aankleden kan niet. Of je moet je niet willen wassen en douchen, maar we zijn niet alleen rustig, maar ook een schoon volk in dit huisje. We staan om de tien minuten op en ieder krijgt tien minuten badkamertijd. Om half acht staan we paraat met ons kijkspul om de nek en op statief. Het is een kwartiertje lopen naar de dijk. In de ochtendschemer stellen we ons op en we horen al het getrompetter. Galant als ik ben mag ik statief en scoop sjouwen. ñPé, sta je al uitgekapt?ò, hoor ik Tineke vragen. Kennelijk ziet ze iets en wil ze achter de scoop. Langzaam wordt het licht en vertrekken de Kraanvogels in groepjes. Ook nu merk je dat ze schuw zijn. Ze vliegen best hoog, maar geen enkele groep vliegt recht over ons heen. Ze komen wel eerst op ons af, maar ze wijken dan bijna altijd uit. Het blijft een mooi gezicht en luisterspel. Daarvoor zijn we naar hier gekomen.

Terug naar de camping voor het ontbijt, dat plaatsvindt in een zaaltje van de camping. Leo Ballering werpt zich op als óspekmeteibakkerô Wat wil je nog meer: een lekker eitje met spek en een bakje met koffie. Het is een gezellig spektakel als 28 vogelaars aan een grote tafel samen ontbijten. Er staat een wandeling op het programma vanuit de camping. De wandeling gaat door stukken open gebied, stukjes bos en langs twee meren met vogelhut. Onderweg zien we bekende watervogelsoorten, maar ook Geelgors en Rode Wouw. We horen het kenmerkende kru kru kru van de Zwarte Specht, maar we krijgen hem niet te zien. We lopen ook langs de Site de Chantecoq, het bekendste uitkijkpunt van het meer, waar ook een bezoekerscentrum staat. Daar zien we een fraai staaltje samenwerking tussen Aalscholvers en Grote Zilverreigers. De Aalscholvers zwemmen in rij in een meertje van pakweg tweehonderd meter lang en breed. De rest van de omgeving is drooggevalen. Ze drijven de vissen naar één kant en als ze bij de kant komen, vallen ze samen met de langs de kant wachtende Grote Zilverreigers aan op de vissen, die in het nauw zijn gedreven. Daarna zwemmen ze in rij weer de andere kant op en halen daar het kunstje opnieuw uit. Ook daar staan de Grote Zilverreigers weer lekkerbekkend aan de kant te wachten op het maaltje, dat hun kant wordt opgedreven. Een Aalscholver ziet er dan wel wat prehistorisch uit en hij vliegt wat onbeholpen, hij heeft in ieder geval hersens of gedragsgenen genoeg om in gesloten linie georganiseerd te vissen.

Samenwerkende Aalscholvers, wachtende Grote Zilverreigers op de kant

Na de wandeling gaan we met de auto's richting zuidwesten richting Lac d'Orient naar een oude watermolen, waar kans is op de Waterspreeuw. Onderweg willen we ook Kraanvogels zien op de akkers. Dat lukt een beetje, we zien er een paar foerageren op de stoppelvelden. Bij de watermolen krijgen we de Waterspreeuw niet te zien, wel de Grote Gele Kwikstaart, het Waterhoen, Dodaars en een blauwe IJvogelsflits. Achteraf ook wel verklaarbaar want om een Waterspreeuw te zien heb je grote stenen in het water nodig en die zijn hier niet. Op de terugweg gaan we nog langs de kijkhut bij het Lac d'Orient en het bezoekerscentrum Maison de Parc de la Forêt d'Orient. Daar zien sommigen van ons nog een Glanskop. Als de avond valt gaan we snel weer richting dijk bij het Lac du Der naar de inval van de Kraanvogels. Weer een machtig schouwspel in de ondergaande zon. Twee diehards doen een poging om de Kraanvogels in het meer te tellen. De een komt tot 6.200 de ander tot 7.000 zichtbare Kraanvogels. Er zullen er nog veel meer zijn, die we niet zien, want je overziet misschien maar een kwart van het meer. De berichten zijn, dat er 150.000 onderweg zijn vanuit Rügen in Noord-Duitsland. Dus het gaat echt om heel grote aantallen. 's Avonds weer naar de gedekte tafel in het restaurant, met wederom aperitief en een driegangenmaal. Weer mag het Franse bezoek genieten (onder een hels kabaal, red.) van het samen inventariseren van de vogelkijkvangst van de dag.

Zondagochtend half acht wandelen we dit keer in een lichte mist naar de dijk. Daar gebeurt ook bij de vogels wat minder. Die wachten net als wij op het verdwijnen van de mist en de komst van de zon. Als de zon doorbreekt zien we ook de eerste Kraanvogels opstijgen en vertrekken. De oude eigenaar van de camping had verteld, dat Kraanvogels die in V-formatie wegvliegen in de omgeving gaan foerageren. En dat de groepen, die 's morgens rond het meer cirkelen zich verzamelen om door de trekken naar het zuiden. Na het gezamenlijke ontbijt, moeten we opruimen en de huisjes veegschoon opleveren. We hebben nog een paar uur om rond te kijken en dat doen we met de auto. We willen foeragerende Kraanvogels op de stoppelvelden zien en dat lukt ook. Maar een paar honderd meter van de camping spotten we eerst nog een Koereiger, die zich mooi laat zien tussen een aantal Charolaisrunderen. Weer een stukje verder zien we op een akker een stuk of twintig Kraanvogels. We zijn de laatste in de rij auto's en als we willen vertrekken bij die akker, zien we er opeens honderden boven ons in de lucht. De andere auto's zijn al weg, maar dit is te mooi om te laten schieten. We staan een minuut of tien ademloos te kijken naar de honderden Kraanvogels die boven ons cirkelen. Dankzij de walkietalkies kunnen we toch weer aansluiten. We stoppen nog bij een 'ferme de grues' Daar zou je vanuit een kijkhut mooi foeragerende Kraanvogels moeten kunnen zien. Maar helaas niet een. En dan zit de reis er langzaam op. Nog een korte stop bij een dorpje aan de noordkant om vanuit een uitkijkoren het meer af te speuren. Maar ja het is zondag en buiten het seizoen, dus die is gesloten. Dus hier eindigt de vogelreis naar het Lac du Der Cantecocq.

We spreken op de terugweg nog af bij een wegrestaurant in Arlon en daar is het nog even napraten. Tegen een uur of negen zijn we terug in Uden. Met fantastische beelden van Kraanvogels, samenwerkende Aalscholvers, Zeearend, kibbelende IJsvogels en nog veel meer op ons netvlies en in ons geheugen. Zeer de moeite waard. Dus dank en hulde aan de organisatie en onze chauffeur. Wij hoefden alleen maar te kijken en te genieten.

Peter en Tineke Huijs

Iedere derde zaterdag van de maand komen ze bij elkaar om te beleven wat vogels kijken is. Soorten als Klapekster, Nachtzwaluw en Kerkuil pronken op hun waarnemingslijsten. JeugdVogelwacht Uden is hét voorbeeld voor alle volwassen leden. Een verslag van de activiteiten mag als eidooyer dan ook niet ontbreken in het Bruuijsel.

Seizoen 2014-2015

Duits lijntje (oeverzwaluwwand, vogels, waterdieren)

Op een prachtige zaterdagochtend (20 september) kwamen we bijeen bij de Leijgraaf in Uden voor onze eerste activiteit van het seizoen. Hier heeft de gemeente Uden een mooi natuurgebiedje ontwikkeld wat we wel eens wilden onderzoeken op hoeveel diersoorten we hier zouden kunnen vinden. Als eerste hebben we de zandberg bekeken waar afgelopen jaar diverse Oeverzwaluwen in gebroed hebben. Met de stok van ons vangnet konden we de diepte van zo'n nest meten. Tot onze verbazing waren deze wel 70 cm tot soms één meter diep. Dat is toch flink graven voor een Oeverzwaluw met zijn kleine pootjes. Op het uitkijkpunt werden de vangnetten en zoekkaarten uitgedeeld. Ieder groepje kreeg een opdracht mee. Het zoeken naar vogels, waterleven, vlinders en insecten waren de verschillende opdrachten. Al direct ging iedereen aan de slag. De eerste soorten konden al snel bijgeschreven worden. Zien we daar nu een Vink of is het een Huismus? Een overvliegende Groene Specht liet zich niet alleen horen, maar ook mooi zien. Een foeragerende Blauwe Reiger, Gaai, Houtduif, Merel, Spreeuw en zelfs een late Boerenzwaluw werden genoteerd. Aan de Leijgraaf hoorden we diverse keren de IJsvogel roepen. Helaas kregen we deze net niet in de kijker. Spinnen zaten er best veel. Een mooie Tijgerspin is prachtig te bekijken in zo'n vergrootglasotje. Maar spinnen bij elkaar zetten bleek niet zo'n succes te zijn, al vrij snel at de grote Kruisspin de kleine spinnen op. Met de schepnetjes en laarzen (die bijna volliepen) is er veel gevangen. Wat zaten er veel Stekelbaarsjes in de plasjes, we snapten ook wel waarom die IJsvogel daar rondvloog. Een Kleine Vuurvlinder was wel erg makkelijk te determineren. De vlinder bleef erg lang op Anne haar hand zitten.

Metten hoe diep een Oeverzwaluwnest is

De volgende 57 diersoorten hebben we deze ochtend geteld;

Vogels: Blauwe Reiger, Boerenzwaluw, Gaai, Grasmus, Groene Specht, Groenling, Grote Bonte Specht, Holenduif, Houtduif, IJsvogel, Kokmeeuw, Koolmees, Meerkooit, Merel, Pimpelmees, Putter, Roodborst, Spreeuw, Tjiftjaf, Turkse Tortel, Vink, Wilde Eend, Witte Kwikstaart, Zanglijster en Zwarte Kraai.

Spinnen en insecten: Atalanta, Bandheidelibel, Blauwe Cicade, Bont Zandoogje, Bootsmannetje, Gewone Sachembij, Groene Cicade, Heidelbergel, Hooiwagen, Icarusblauwtje, Kleine Vuurvlinder, Koolwitje, Kortschildkever, Kruisspin, Labyrintspin, Langpootmug, Motvlinder, Muggenlarf, Naaktslak, Paardebijter, Poelslak, Sabelsprinkhaan, Schaatsrijder, Sluipwesp, Tijgerspin, Tuinwolvspin, Viervlek, Wielbelspin en Zoetwaterpissebed.

Overige dieren: Groene Kikker, Konijn en Driedoornige stekelbaars.

Vogels waarheen (18 oktober 2014)

Waar gaan de vogels in de herfst heen en welke vogels zijn dit nu. Het hele gebeuren rondom de vogeltrek werd door Bart uitgelegd. Vervolgens hebben we in kleine groepjes van 2 à 3 kinderen een vijftal vogels opgeschreven. Deze vogels werden vervolgens opgezocht in de vogelboeken. Van iedere vogel wilden we vooral weten of het een trekvogel is of een standvogel. De Boerenzwaluw is duidelijk een vogel die bij ons broedt en in de herfst naar het zuiden wegtrekt en dus duidelijk een trekvogel. Terwijl de Huismus een standvogel is die het gehele jaar in de tuin te zien is.

Na deze soorten opgezocht te hebben kreeg ook ieder een tweetal vogelsoorten die we in het veld gingen zoeken, zoals de Veldleeuwerik, Graspieper en Vink. Maar voordat we op pad gingen werden de verrekijkers getest en goed ingesteld. Al snel werden er diverse soorten gezien, zoals de Vinken die met tientallen over ons heen vlogen. De Veldleeuwerik liet zijn roepje 'Pirit' ook horen. Natuurlijk hadden we tussentijds nog een pauze met de gebruikelijke koeken. Op de terugweg zijn we door het beukenbos teruggelopen dat al prachtige herfstkleuren gekregen had.

Bij de plas aan de Grensweg moest ook even gecheckt worden hoe diep deze is

JeugdVogelwacht Uden gaat landelijk

Daar staan ze ôs morgens 29 november 2014 voor de Groenhoeve: Anne, Daan, Famke, Ferry, Gies, Giel, Kars, Lotte, Marieke en Sieb. Klaar voor vertrek naar Ede waar de landelijke dag van Sovon wordt gehouden. Zij vormen de grootste groep deelnemers aan het jeugdprogramma (10 van de 35 deelnemers). Ze zijn benieuwd want vorig jaar was het ook erg leuk.

Om tien voor tien komen we aan bij de Reehorst en om tien uur gaan we beginnen. We mogen de jassen aanhouden want we gaan direct de natuur in zoals het hoort. We gaan op zoek naar roofvogelnesten en kijken of er ringen te vinden zijn onder die nesten. We gaan langs de fabriek van de Enka. Hier heeft een Slechtvalk gebroed. Op dit moment zijn ze even niet thuis, waarschijnlijk op zoek naar een vliegend hapje in de buurt. We hebben jonge gidsen bij ons van de JNM (Jongeren in de Natuur, www.jnm.nl): Rein en Reinier. Die helpen ons sporen te vinden van Wilde Zwijnen. Ze vinden al snel een poel waar een Wild Zwijn in de modder heeft liggen rollen. Je kunt de afdrukken van zijn hoeven en van de haren van zijn vacht nog zien. Als een penseel hebben ze afdrukken gemaakt in de zachte modder. Even later horen ze een Boomklever en een Grote Bonte Specht. Ze wakkeren het enthousiasme bij de kinderen aan.

Dan komen we aan bij een oud nest van de Buizerd. Meer een badkuip voor een klein buizerd-gezin. De kinderen mogen ringen van postduiven zoeken met een metaaldetector. Wat schetst onze verbazing: bijna elk kind vindt een ring uit Nederland, België of Duitsland. Die trage Buizerd heeft die snelle postduiven weten in te halen. Dan verraaft leider Henk het geheim: hij heeft ze er neer gelegd, maar de eigenaren (postduiven) van de ringen zijn wel opgepeuzeld door een Havik en een Slechtvalk.

We zetten de reis voort en komen bij een stukje bos met dunne bomen en meer afstand tussen de bomen. Dit is erg geschikt voor een Sperwer. Plotseling ziet Rein een donkere rug in het bosje. Eerst denkt hij aan een Wild Zwijn, maar dan zien we een reebok springen door het bos. Het lijkt soms wel of hij zweeft. Het sperwernest zit op een y-splitsing in een sparrenboom. We gaan terug naar de Reehorst want het programma heeft nog meer in petto. We nemen de tassen mee waar we allerlei spulletjes uit het bos in hebben gestopt: takjes, blaadjes van varens, bladeren, veertjes enzovoorts. Als we terug zijn is het eerst tijd voor de lunch.

Na de lunch vertelt Frank Majoor ons over uilen. Eigenlijk zou het over de Kerkuil gaan, maar Frank is zo gek van uilen dat hij wel tweehonderd plaatjes heeft van uilen en de Kerkuil tot het laatste heeft bewaard. Hij laat de eieren zien van uilen en een Torenavalk, de schedel van een Kerkuil, opgezette uilen en veel veren. Die veren zijn heel zacht, als de wind er door heen blaast bewegen ze mee. Veren van andere vogels zijn veel stijver. Daardoor kunnen uilen vliegen zonder dat je ze kunt horen. Handig als je spitsmuishapje op de grond rondscharrelt.

Dan mogen we een mooie collage gaan maken waarbij de uilen de hoofdrol spelen. Iedereen gaat hard aan het werk want meestal zijn er leuke prijzen te verdienen. Na een uur plakken, knippen en plaatsen zien we de rode hoofdjes boven prachtige kunstwerken hangen. Kijk maar eens op de foto. We gaan nu naar de grote zaal waar de afsluiting van de jeugdmiddag is. Wat blijkt: al onze jeugdvogelwachters zijn geboren winnaars want ze krijgen allemaal een prachtig gekleurde sjaal en een luid applaus van de volwassenen voor het mooie werk. We vertrekken weer naar Uden om de ouders de verhalen te vertellen over een mooie dag in Ede.

Onze Jeugdvogelwachters op het podium in de Reehorst in Ede

Echt naar buiten?

Ken je kinderen die wel warmlopen voor een grote portie natuur op elke derde zaterdag in de maand en hier erg graag tijd voor vrij willen maken, laat ze contact opnemen met mij. Een keer vrijblijvend meelopen kan natuurlijk altijd. Opgeven kan op www.vogelwachtuden.nl en klik op jeugd.

Peter van de Braak (Jeugdcoördinator, telefoon 0413-253586)

Topresultaten voor de Kerkuilen in 2014

Het broedsucces van de Kerkuilen staat in direct verband met de muizenstand. Deze muizenstand is dit jaar uitzonderlijk hoog. Dat maakt 2014 tot een heel goed jaar voor de Kerkuilen. Doordat de afgelopen winter, voor zover we van een winter kunnen spreken, zo zacht is geweest, hebben de Kerkuilen de winter goed doorstaan. De uilen hebben geen last gehad van langdurige sneeuw of aanhoudende regenperiodes dan wel een koud voorjaar. Hierdoor zijn ze in goede conditie het voorjaar ingegaan en hoefden ze amper op gewicht te komen om te kunnen gaan leggen en broeden. Verschillende kerkuilenkoppels waren dan ook vroeg begonnen met het eerste legsel. Dit beeld werd landelijk gezien met lokaal soms wat verschillen. Niet overal was de muizenstand in het begin zo goed. Dit is een normaal verschijnsel. In Brabant zien wij vaker verschillen tussen de zandgrondgebieden en de klei.

Al redelijk vroeg in het seizoen kwamen er bij ons meldingen binnen van Kerkuilen die op eieren zaten of al jongen hadden. Deze broedgevallen werden door enkele gastgevers aangemeld. De gastgevers viel het op dat de uilen eerder actief waren en dat er soms wel erg veel herrie uit de kasten kwam. Sommige gastgevers zijn dan zo nieuwsgierig en willen weten wat er met hun uilen aan de hand is. Zij gaan dan een kijkje nemen in de kast. Dat is iets wat wij de gastgevers dan toch sterk afraden. Kerk- en Steenuilen zijn namelijk het meest verstoringgevoelig wanneer ze op eieren zitten. Wanneer een Kerkuil overdag van de eieren afgaat en de kast verlaat doordat ze om wat voor reden dan ook worden opgeschrikt, komt ze vaak pas weer in de loop van de nacht terug in de kast. Dan is het leed al geleden en zijn de eieren te lang aan de kou blootgesteld. In een slecht muizenjaar is de kans minimaal dat het koppel dan nog opnieuw zal beginnen met leggen. Om verstoring echt tot een minimum te beperken, beginnen wij als werkgroep wat later met de controlerondes. Ons motto is: liever een broedsel gemist, dan een verstoord. Dit standpunt wordt gelukkig door vele werkgroepen in Brabant gedeeld.

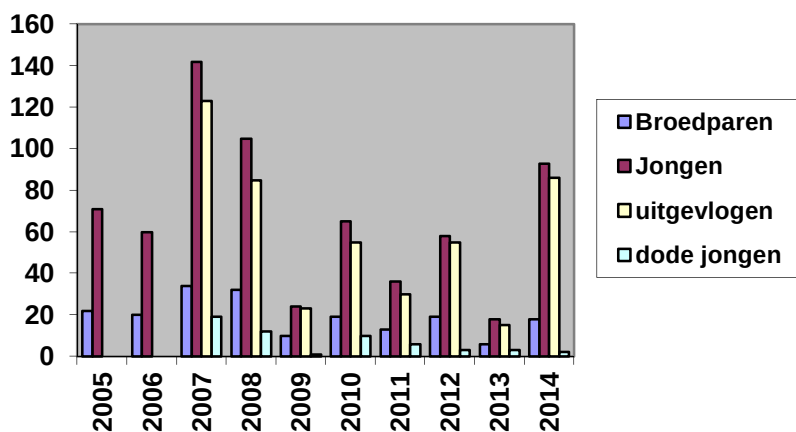
De broedresultaten van de Kerkuilen in het werkgebied van de Vogelwacht zijn heel goed te noemen. Lokaal zijn er wel verschillen te zien. Boekel heeft bijvoorbeeld de meeste broedparen en daarmee ook de meeste jongen. Odiliapeel had drie broedparen. Maar die drie broedparen wisten wel 21 jongen groot te brengen. Twee koppels hadden in de eerste ronden zeven (vette) jongen in de kast zitten. Samen met een flinke voorraad muizen. Jammer dat het niet mogelijk is om jullie de geur van zo'n uilenkast te laten ervaren. Helemaal wanneer er zeven jongen inzitten. Als je last hebt van een verstopte neus – even boven de geopende kast hangen en alles is weer open. Het derde koppel in Odiliapeel had vijf jongen in de kast. Bij clublid Annie van Summeren heeft het koppel een tweede broedsel groot gebracht. In de eerste ronde zeven en in de tweede ronde twee jongen. Een tweede broedgeval hebben we dit jaar op vier plekken gezien in ons werkgebied! In Brabant maar ook landelijk horen we deze berichten. Er zijn zelfs meldingen van derde broedsels. Wat ook opvalt is dat de Kerkuilen lang zijn doorgedaan met leggen en broeden. Tot laat in oktober werden er jonge Kerkuilen gemeld en die zijn ook gewoon uitgevlogen. Een voorbeeld van late jongen bij ons in de omgeving was bij Mignon en Ad waar de Kerkuil aan huis broedt. Keldonk had dit jaar ook gelukkig weer Kerkuilen in de kasten en ook in Mariaheide waren er meerdere broedgevallen. In Uden was het minder, daar hadden we maar een broedgeval van de Kerkuil. Veel kerkuilenkasten in Uden bleven dit jaar onbewoond. Waarschijnlijk zijn dit nog de naweën van de slechte winter van twee jaar geleden waarin waarschijnlijk toch veel Kerkuilen zijn gestorven. Hopelijk kunnen wij in Uden komend jaar ook meerdere kerkuilenbroedsels melden. Als de jongen van dit jaar kans zien om de winter te overleven en ervaring op te doen in het jagen, dan zou die wens zomaar eens kunnen uitkomen. Ondanks de kleine aantallen broedparen is het broedsucces echt top! Het is knap dat achttien koppels toch in staat zijn om 86 jongen te laten uitvliegen.

Landelijk zijn er veel jongen uitgevlogen en hopelijk valt de sterfte mee in dit najaar. Dan gaan we komend seizoen hopelijk meer bezette kasten zien.

Broedresultaten van de Kerkuil in 2014

Werkgebied	Door	Broedparen	Eieren	Jongen	Uitgevlogen	Dode jongen
Venhorst Boekel	Rien de Mol	7	Ó32	32	30	2
Odiliapeel Volkel Zeeland Wilbertoord	John Hermans Johan van Roosmalen	3	Ó21	21	21	?
Keldonk Erp Boerdonk	Ad van Wanrooy Tiny van den Elsen Theo Peters	3	Ó11	11	11	?
Mariaheide Veghel Vorstenbosch	Jan van den Tillaart William van der Velden	4	Ó23	23	18	?
Uden	Peter van de Braak Willie Bergmans Henk Heesakkers John Opdam	1	Ó6	6	6	0
Totaaloverzicht werkgebied 2014		18	93	93	86	2
Totaaloverzicht werkgebied 2013		6	24	18	15	3
Totaaloverzicht werkgebied 2012		19	Ó78	58	55	3
Totaaloverzicht werkgebied 2011		13	Ó41	36	30	6
Totaaloverzicht werkgebied 2010		19	76	65	55	10
Totaaloverzicht werkgebied 2009		10	Ó33	24	23	1
Totaaloverzicht werkgebied 2008		32	Ó140	105	85	12
Totaaloverzicht werkgebied 2007		34	Ó154	142	123	19

Noot: Het aantal eieren is een aanname! Het aantal eieren is gebaseerd op het aantal jongen en de beschikbare gegevens met betrekking tot legselgrootte. In werkelijkheid zal dit aantal waarschijnlijk groter zijn.

Broedseizoen 2014 ook voor de Steenuilen zeer succesvol

Het broedseizoen 2013 was voor de meeste uilen teleurstellend zo niet dramatisch. De Steenuil heeft hier veel minder last van gehad ondanks een slecht muizenjaar. Dit heeft alles te maken met het feit dat de Steenuil niet alleen van muizen afhankelijk is. De Steenuil is een Bourgondiër en heeft een gevarieerde menukaart. Maar dit jaar heeft ook de Steenuil goed geprofiteerd van de sterk aangetrokken muizenstand en de zachte winter. Al vroeg in het voorjaar waren er veel muizenholletjes zichtbaar in de graslanden en op sommige momenten zag je muizen echt alle kanten opschieten. Dat was al een goede voorbode voor een goed broedseizoen. Aan alles in de natuur was te zien dat het goed zou komen. Veel planten stonden eerder in bloei, veel vogels die vroeg begonnen met nesten enzovoort.

Steenuilen
(foto Marc Gottenbos)

Net als bij de Kerkuilen kregen we ook al vroeg meldingen binnen van Steenuilen die af en aan vlogen met muizen. Dat is vaak en teken dat er al jongen in de kast zitten, hoewel het mannetje ook voor het vrouwtje zorgt als zij de eitjes warm houdt. Ook bij de Steenuilen zijn we niet gelijk gaan controleren om verstoring te voorkomen. Toen we eenmaal van mening waren dat het veilig genoeg was om kastcontroles te gaan doen, zijn we ook direct een aantal avonden op pad gegaan. In een van de steenuilenkasten werden tijdens de controle ronde negentien muizen als prooivoorraad aangetroffen. Vorig jaar lagen er bergjes met meikevers in enkele kasten. Meikevers heb ik dit jaar in niet een steenuilenkast aangetroffen. In deze kast zaten vijf redelijk grote jongen Steenuilen. Met zijn vijven in de hoek gedrukt keken de uilskuikens verbaasd omhoog naar het dak dat werd geopend. Zoveel licht hadden ze waarschijnlijk nog niet in de kast gehad. Er was nagenoeg geen verschil in grootte zichtbaar tussen de jongen. Allemaal hadden ze een goed gevulde buik. In een normaal muizenjaar zie je vaak dat het laatst geboren jong ook het kleinste is doordat de oudere jongen steeds het voedsel wegkapen bij de kleintjes. Met de muizenstand van dit jaar was dat allemaal niet nodig waardoor er zelfs voorraden werden aangelegd. Een rijk voedselaanbod resulteert vaak in grote legsels en veel jongen. Dat was ook bij de Steenuilen dit seizoen het geval.

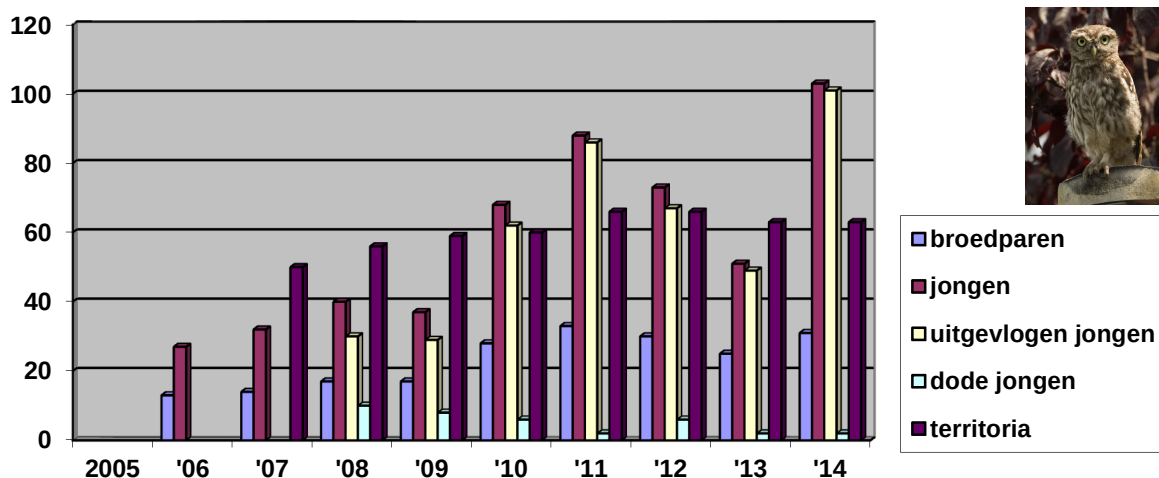
De meeste koppels hadden vier tot vijf jongen in de kast. Op sommige plekken werden ook nog eitjes aangetroffen die niet waren uitgekomen. In sommige gevallen vier eitjes en vijf jongen. Dat zijn dus minimaal negen eitjes bij een koppel Steenuiltjes en dat is best fors. We hebben niet alleen broedgevallen in kasten, maar ook vrije broedgevallen. Bij vrije broedgevallen is nagenoeg niet vast te stellen hoeveel eieren en jongen er nu daadwerkelijk zijn uitgekomen. In die situatie moeten we wachten tot de jongen gaan zwerven en we ze kunnen zien. In die gevallen kunnen we dus niets met zekerheid zeggen over uitgekomen jongen, uitgevlogen jongen en eventuele dode jongen. Hier noteren we dan alleen de feitelijke waarneming.

Dit jaar zagen we een lichte toename van het aantal broedgevallen in ons werkgebied. Er waren zes broedgevallen meer te noteren dan vorig jaar. Maar we hebben ook locaties waar jaren lang Steenuilen hebben gebroed en dit jaar juist niet. Oorzaken hiervan zijn niet bekend. De broedpaartje hebben dit jaar voor Uden een record gevestigd. Het grootste aantal jongen sinds 2007! Een fantastisch resultaat. Hopelijk overleven ook hier veel jongen de eerste winter en zien we volgend jaar een toename in de bezetting van steenuilenkasten.

Broedresultaten van de Steenuil in 2014

Werkgebied	Door	Territoria / Locaties	Broedparen	Eieren	Jongen	Uitgevlogen	Dode jongen
Venhorst Boekel	Rien de Mol	De broedresultaten met betrekking tot de Steenuil in de subregio Venhorst - Boekel, worden door de werkgroep Boekel verwerkt. Deze informatie is niet opgenomen.					
Odiliapeel Volkel Zeeland Wilbertoord	John Hermans Johan van Roosmalen	8	2	Ó12	Ó7	6	1
Keldonk Erp Boerdonk	Ad van Wanrooy Tiny van den Elsen Theo Peters	17	15	Ó54	49	49	?
Mariaheide Veghel Vorstenbosch	Jan van den Tillaart William van der Velden	17	7	Ó20	20	20	?
Uden	Peter van de Braak Willie Bergmans Henk Heesakkers John Opdam	21	8	Ó30	27	26	1
Totaaloverzicht werkgebied 2014		63	31	113	103	101	2
Totaaloverzicht werkgebied 2013		63	25	70	51	49	2
Totaaloverzicht werkgebied 2012		66	30	Ó80	73	67	6
Totaaloverzicht werkgebied 2011		66	35	Ó95	95	93	2
Totaaloverzicht werkgebied 2010		60	28	86	68	62	6
Totaaloverzicht werkgebied 2009		59	17	Ó45	37	29	8
Totaaloverzicht werkgebied 2008		56	17	Ó40	40	30	10
Totaaloverzicht werkgebied 2007		-	13	?	27	27	-

Noot: Daar het hier een flink aantal vrije broedgevallen betreft, welke moeilijk of in de meeste gevallen niet te controleren zijn, kan men geen duidelijk beeld geven van het aantal gelegde eieren en jongen. Het aantal uitgevlogen jongen wordt bepaald op basis van de waarnemingen. Ook hier betreft het (voor een deel) een aanname, het aantal uitgevlogen jongen kan mogelijk groter zijn (geweest).

Tekst: John Opdam (Coördinator werkgroep Uilen)

Halve dagexcursie naar de Ooijpolder

Met een mooie zonsopgang reden Paul en ik die zondagmorgen, 23 november 2014, naar Uden. Bij de Groenhoeve verzamelden zich rond acht uur nog zestien andere enthousiaste leden van onze club, waaronder enkele nieuwelingen. Het beloofde die dag mooi vogelweer te worden en dus vertrokken we met vijf auto's richting Nijmegen, bestemming de Ooijpolder.

De Ooijpolder ligt ten noordoosten van Nijmegen en is een belangrijk deel van de Gelderse poort. Het natuurgebied wordt beheerd door Staatsbosbeheer en heeft een gevarieerde vegetatie. Op de hoger gelegen delen, bestaande uit zandgrond, bevingen zich veel struiken. Op de lager gelegen delen heeft men te maken met kleigrond en gras. Vijftien jaar geleden graasden hier nog koeien op strakgeschoren weilanden. Toen gaf Staatsbosbeheer wind, water en dieren vrij spel. De rivieren vormden duinen, de wilde paarden en runderen boetseerden een mozaïek van graslanden, ruigtes, struiken en waterplassen: tezamen maakten ze een rivierenlandschap zoals dat er uit gezien moet hebben voordat de mens zich ermee ging bemoeien. Ook de bever heeft er met succes zijn herintreden gedaan. In 1933 werd het Hollands-Duitsch gemaal gebouwd ter regulering van het waterpeil in de Ooijpolder en de aangrenzende Duitse landbouwgebieden om via Het Meer (wetering) af te voeren.

Bij dit gemaal stond Ruut Westerbeek uit Grave reeds klaar om bij ons in de auto te stappen. Nu waren we compleet en terwijl we langzaam achter elkaar de Bandijk op reden zagen we een Blauwe Reiger en enkele Kokmeeuwen. Behalve een Fuut en Zwarte Kraai zagen we tijdens de eerste stop een groep Wulpen, Wintertalingen, een Houtduif, Spreeuw, Kneu, Torenvalk en Grote Bonte Specht. Iets verderop de Grote Zilverreiger en Petra riep luidkeels: ñkijk daar, twee Ooievaars! Dit was haar eerste excursie en vast niet de laatste, naar mijn indruk. Met de zon in de rug konden we heel mooi waarnemen met onze verrekijker en/of telescoop vanaf de dijk, waarop inmiddels druk gefietst, gewandeld en auto gereden werd. Opletten dus, want het was krap parkeren in de berm. Jammer was dat we al rijdend geen waarnemingen aan elkaar konden doorgeven omdat er geen walkietalkies waren. Een gemis omdat er in onze auto geen ervaren vogelaar zat. Iets om mee te nemen voor de volgende excursie?

Vervolgens zagen we de Heggenmus, Groene Specht, Havik, Kolganzen, een Stormmeeuw, Nijlgans, Groenling, Huismus, Winterkoning, Buizerd, Slobeenden, Wilde Eenden, Grote Zaagbek, Smienten, Grauwe Ganzen, Aalscholvers, Putters, een Merel, Vink, IJsvogel, Roodborst, Kuifeend, Meerkoeit, Pimpelmees, Kramsvogel, Koperwiek en Toendrarietganzen.

Een groep Watersnippen vloog over de dijk en een Grote Mantelmeeuw verorberde een vette paling. Verder ook de Krakeend, Rietgors, Sperwer, Knobbelzwaan en Gaai.

Later op de ochtend parkeerden we de auto's in Kekerdom om een korte wandeling te maken in de Millingerwaard en onderwijl bezochten we een ruime vogelkijkhut: Flevopost, van waaruit we onder andere Tafeleenden, Kuifeenden, Smienten en de Grote Zilverreiger zagen. Verder spotten we tijdens het wandelen een IJsvogel, Boomkruiper, Koolmees, Goudvink, Witte Kwikstaart en hoog boven in een boom Groenlingen, die in het zonlicht zo fel van kleur waren, dat Martien en ik de gids raadpleegden om ons te overtuigen dat het toch echt Groenlingen waren!

Ooievaar (foto Marc Gottenbos)

Weer terug bij de auto's kwam er een einde aan deze mooie en ontspannen zondagochtend in de Ooijpolder, waar we volgens Peter van de Braak 54 soorten gespot hebben!

Waargenomen vogels in de Ooijpolder (lijst Peter van de Braak)			
Aalscholver	Grote Zilverreiger	Kuifeend	Stormmeeuw
Blauwe Reiger	Havik	Meerkoet	Tafeleend
Boomkruiper	Heggenmus	Merel	Toendrarietgans
Buizerd	Houtduif	Nijlgans	Torenavalk
Fazant	Huismus	Ooievaar	Vink
Fuut	IJsvogel	Pimpelmees	Watersnip
Gaai	Kneu	Putter	Wilde Eend
Goudvink	Knobbelzwaan	Rietgors	Witte Kwikstaart
Grauwe Gans	Kokmeeuw	Roodborst	Winterkoning
Groene Specht	Kolgans	Slobeend	Wintertaling
Groenling	Koolmees	Smient	Wulp
Grote Bonte Specht	Koperwiek	Sperwer	Zilvermeeuw
Grote Mantelmeeuw	Krakeend	Spreeuw	Zwarte Kraai
Grote Zaagbek	Kramsvogel		

Marga Verduin

Nationale Natuurwerkdag

Elke eerste zaterdag van november organiseert Landschapsbeheer Nederland de Nationale Natuurwerkdag. De grootste vrijwilligersactie in het groen! Op zaterdag 1 november kon jong en oud op meer dan 450 locaties verspreid door het hele land aan de slag in het landschap. De activiteiten bestaan uit kleinschalige onderhoudswerkzaamheden zoals zagen, snoeien, hooien, schoonmaken van paden en poelen, knotten van wilgen en verwijderen van riet, aldus de officiële aankondiging.

Ook wij in Uden doen uiteraard mee met de Nationale Natuurwerkdag. VLU heeft in samenwerking met gemeente Uden een mooie locatie gezocht. In de buurt van het Slingerpad lag een saai Wijmoet dennenbos. Dit bos was ook aangetast en de natuurwaarde was dan ook niet groot. Dit bos is samen met het plan rond de Grensweg verleden jaar gekapt. Op dit perceel zijn in het najaar van 2013 door schoolkinderen in het kader van de jaarlijkse boomplantdag nieuwe boompjes geplant. Een veelzijdige variatie van Zomereik, Lijsterbes, Vuilboom, Meidoorn, Sleedoorn en nog verschillende andere soorten. De bodem hier is nooit bemest en door de droge zomer is helaas meer dan tachtig procent van de aanplant niet aangegroeid.

Dat is niet de bedoeling, vandaar dat er nu een nieuwe poging werd ondernomen. Een twintigtal personen, de vaste kern, was bij zomerse temperatuur op het festijn afgekomen. Normaal zweten we van het harde werk, maar nu extra door de voor de tijd van het jaar hoge temperatuur van twintig graden. Eigenlijk weer geen goed plantweer. Om de plantjes een beetje te helpen met groeien werd er mest bij gestrooid. Normaal zijn we hier niet zo voor, maar een ander alternatief is er niet. De oude verdorpe boompjes werden verwijderd en nieuwe werden geplant. Dit wordt professioneel uitgevoerd. Er is een ploeg

Slingerpad, het bekendste fietspad van Uden e.o.

gatengravers, hier achteraan komen de bemesters, waarna de planters het gat weer dicht gooien. Om ongeveer half elf is de gebruikelijke pauze met koffie en peperkoek. Het moet echter gezegd worden dat de gemeente Uden goed voor ons zorgt. Huub van Boxmeer had gezorgd voor de nodige worstenbroodjes (ja, SBB!!) die er goed ingingen. Na het uitbuiken zijn we toch weer verder gegaan. De gravers gingen echter als een speer, zodat deze toch meegeholpen hebben met het planten. Rond twaalf uur hadden we heel wat boompjes geplant, echter nog niet het gehele perceel. Dit werk wordt verder afgemaakt door langdurig werklozen, die door de Gemeente begeleid worden om weer in een werkritme en zinvolle invulling van hun tijd te komen.

Hopelijk kunnen we over enkele jaren met trots terugkijken op een mooi begroeid en gevarieerd bos, waar volop leven in te bespeuren is, daar doen we het tenslotte voor. Het geeft veel voldoening en bij deze een oproep om eens een keer de handen uit de mouwen te steken.

Jan-Willem Hermans

Geslaagde Sovondag in Ede

Vogelaars uit heel Nederland verzamelden zich zaterdagmorgen 29 november in het congresgebouw de Reehorst in Ede. Lezingen trokken volle zalen en vele ontmoetingen vonden plaats op de informatiemarkt waar mensen en organisaties uit de natuurwereld elkaar wisten te vinden. Met circa 2.500 bezoekers was de Landelijke Dag gezellig druk te noemen. En met een record aantal stands, waaronder een flink aantal nieuwkomers, was de informatie- en boekenmarkt gevarieerder dan ooit. Door een ruimere opstelling van de stands en spreiding van lezingzalen, was er zelfs op de drukste momenten gelukkig nog genoeg plek om rustig bij te praten en bij stands te blijven staan.

Lezingen terugkijken

Het aantal lezingen was ook dit jaar zo populair dat ze herhaald werden op een later tijdstip. Gelukkig werden er bovendien nog genoeg interessante lezingen in andere zalen gegeven om alle bezoekers van goede verhalen te kunnen voorzien. Op de Sovon-website zijn verschillende presentaties geplaatst op het [SlideShare-account](#), waar geïnteresseerden ze terug kunnen kijken. Een aanrader is ook het filmpje dat getoond werd in een lezing over vogelonderzoek met een drone. Het tellen van Visdieven op daken bleek bijvoorbeeld geen succes, maar het filmpje van de telling van een Grote Sternkolonie op Texel was erg spectaculair om te zien:

<https://www.youtube.com/watch?v=JqJOdmj8i3g>

Hoewel deze foto anders doet vermoeden waren er dit jaar behoorlijk wat jongeren op de Sovondag aanwezig

Jeugdprogramma

Maar liefst 38 kinderen deden dit jaar mee aan het jeugdprogramma, dat als thema Uilen had. Onder leiding van Henk Klaassen gingen de deelnemers van 8 tot 14 jaar op zoek naar vogels in het nabijgelegen bos. Van onze Jeugdgroep waren tien kinderen aanwezig. Hun belevenissen kun je teruglezen in de Ei-dooier elders in dit Bruujsel.

Sinds 1980 wordt deze dag al georganiseerd als landelijke contactdag voor vogelaars en natuuronderzoekers. Voor mij was het de 25^e Sovon-dag die ik bezocht heb. Eerdere edities vonden plaats in Nijmegen in de Vereniging, de Stadsschouwburg en op de Universiteit. Maar in het verleden bijvoorbeeld ook in de Flint in Amersfoort en eerder ook al in de Reehorst. In die 25 jaar is deze dag steeds grootser van opzet en professioneler geworden.

Maar bovenal blijft het een contactdag waar je fijn bij kunt kletsen met vogelaars die je niet iedere dag tegenkomt.

Veel interessante stands

Mignon van den Wittenboer

Wetenswaardigheden door John Hermans

Kokmeeuw uit Polen in Uden

Op 8 november zag ik bij de Milieustraat in Uden een aantal meeuwen die aan het baden waren in een klein plasje. Na enige tijd kwamen er twee exemplaren die een kleurring droegen. Na het maken van de foto's kon ik de kleurringen lezen. Er zat een Kokmeeuw met aan de rechterpoot een witte kleurring met zwarte letters met opdruk TPNE. Aan de linkerpoot had de vogel een aluminium ring maar dit was te ver weg om af te lezen. De andere vogel was een jonge vogel, vermoedelijk een Kleine Mantelmeeuw met aan de linkerpoot een blauwe kleurring met witte letters V.W3J. Er is een site www.cr-birding.org waar je alle kleurringprogramma's kunt vinden. Het zijn er heel wat en het heeft me ook de nodige moeite gekost, maar de Kokmeeuw kon ik al redelijk snel gevonden krijgen. Waarschijnlijk een Kokmeeuw uit Polen. Er stond een e-mailadres bij wat ik aangeschreven heb. Na enige tijd heb ik het volgende terug gekregen:

Ringing data	
Species:	Black-headed Gull (<i>Chroicocephalus ridibundus</i>) []
Sex, age:	male, after 2nd calendar year
Status:	in colony (not necessarily breeding)
Condition:	[8] alive and probably healthy - observed or released by ringer
Date, time, accur.:	09/06/2014, 0:0, date accurate
Place:	[PL WI] ZBIORNIK PRZYKONA, RADYCZYNY, TUREK, WIELKOPOLSKIE, POLAND
Coordinates:	52°00'20.3"; 18°39'29.6" (52.00564600; 18.65822200)
Accuracy of coord.:	accurate to the given coordinates
Ringer:	Tomasz Iciek
Recovery data	
Verification of ring:	[0] ring not verified
Date, time, accur.:	08/11/2014, 14:10, date accurate
Place:	[NL 09] Uden, NOORD-BRABANT, NETHERLANDS
Coordinates:	51°39'36.0"; 5°39'36.0" (51.66000000; 5.66000000)
Accuracy of coord.:	somewhere in the circle with radius 5 km
Species:	Black-headed Gull (<i>Chroicocephalus ridibundus</i>) []
Sex, age:	unknown,
Status:	
Condition:	[7] alive and probably healthy - observed or released
Circumstances:	[81] colour ring read
Finder:	John Hermans
Remarks:	
Distance: 892 km, Direction: 272°, Elapsed time: 152 days	

Zo zie je maar dat je door het aflezen van een ring er ineens achter komt dat er in de winter hier in Uden Kokmeeuwen uit Polen zijn. De andere ring van de Kleine Mantelmeeuw komt waarschijnlijk uit Denemarken. Inmiddels heb ik hier ook al een e-mailtje naar toe gestuurd en ik hoop ook hiervan nog gegevens terug te krijgen.

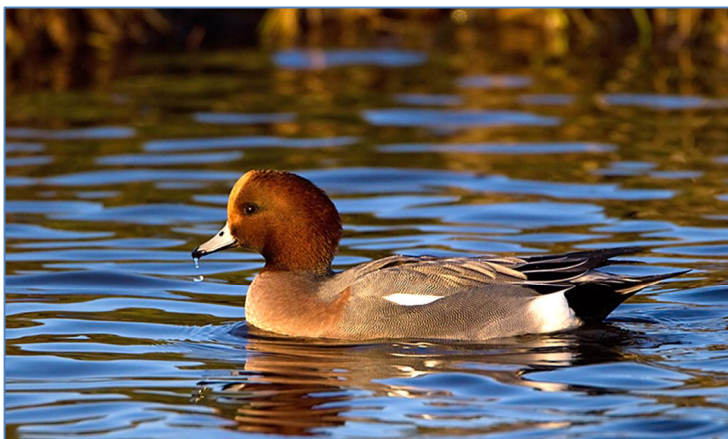
Iedereen die dit soort waarnemingen doet, laat het even weten aan iemand van de Vogelwacht. Als je het niet zelf gevonden krijgt, laat er iemand anders naar kijken. Het is toch fantastisch om te weten dat we hier in de winter op een en dezelfde plaats bezoek krijgen van meeuwen uit Polen en Denemarken.

Watervogels houden kop nauwelijks boven water

Watervogels en boerenlandvogels zijn de zorgenkindjes onder de Nederlandse vogels. Dat blijkt uit de Vogelbalans van Sovon die werd gepresenteerd. Dat het met boerenlandvogels pijlsnel achteruit gaat was bekend. Dat ook veel watervogels het slechter doen dan verwacht is zorgwekkend. Nederland is internationaal van groot belang voor veel watervogels. Maar in veel wetlands en watergebieden blijkt de natuurkwaliteit lang niet op orde. Vogelbescherming Nederland pleit daarom voor betere bescherming van natuurgebieden en watervogels.

Waterkwaliteit ondermaats

Voor vogels als de Krakeend, Kolgans, Smient (foto), Lepelaar en Kleine Zwaan is Nederland van levensbelang. Een groot deel van de Europese populatie is van ons land afhankelijk. Veel Nederlandse wateren en wetlands voldoen echter nog niet aan de eisen van de Europese Kaderrichtlijn Water. De kwaliteit is ondermaats door verstoring, te veel voedingsstoffen en gifstoffen in het water, verdroging of een onnatuurlijke inrichting. Dat eist zijn tol.

Smient (foto Marc Gottenbos)

Geschrokken

Robert Kwak (toepasselijke naam, red.), hoofd afdeling bescherming bij Vogelbescherming is geschrokken van de resultaten: ñDe Vogelbalans laat duidelijk zien dat het met onze watervogels de laatste tien jaar niet goed gaat. Dat gaat linea recta in tegen het gevoel van veel mensen dat het met watervogels in Nederland best goed gaat. We zien immers steeds meer ganzen en zoveel Grote Zilverreigers!ò Toch blijkt het niet goed te gaan met de populaties van veel van onze watervogelsoorten. Robert Kwak: ñVooral de afgelopen jaren zien we flink wat soorten in aantal terugvallen. Hoe wij met onze belangrijke watervogelgebieden omgaan is daaraan zeker debet. Denk aan overbevissing in het IJsselmeer, de overmatige mosselvangst op de wadplaten, afkalving van wadplaten in de Oosterschelde en nieuwe risico's als zoutwinning onder de Waddenzee en de grootschalige plannen voor windmolenparken in onze grote wateren en de Noordzee. Het geeft aan dat bescherming van watervogels keihard nodig blijft.ò

Vogelbescherming zet daarom extra in op bescherming van wetlands en grote wateren als de Delta en de Waddenzee. Robert Kwak: ñMet onze WetlandWachten houden we de vinger aan de pols en wijzen de overheden op hun verplichting belangrijke vogelgebieden goed te beheren en beschermen. Maar we proberen ook zelf actief de omstandigheden voor watervogels te verbeteren, door ecologisch duurzaam gebruik te promoten en bijvoorbeeld door ons veelomvattende programma Rust voor Vogels, Ruimte voor Mensen in het waddengebied. Daarbij leggen we actief nieuwe broed- en hoogwatervluchtplaatsen aan en wordt broodnodige rust voor vogels gerealiseerd.ò

Alarmfase voor boerenlandvogels

Er zijn ook een paar lichtpuntjes in de Vogelbalans. Het uitzonderlijk goede ómuizenjaarò dat 2014 is, gaf een enorme boost aan muizeneters zoals reigers, Torenvalken en andere roofvogels. Nog nooit werden er bijvoorbeeld de afgelopen jaren zoveel Velduilen gezien.

Ook positief: verbetering van de waterkwaliteit en de daarop volgende terugkeer van waterplanten in de Randmeren laat zien dat natuurherstel goed kan werken. Ook inrichting van nieuwe natuurgebieden, zoals Utopia op Texel en Plan Tureluur in Zeeland werkt en laat

Patrijs
(foto Marc Gottenbos)

positieve resultaten voor vogels zien. Toch valt dit in het niet met het enorme slagveld op het boerenland. Boerenlandvogels gaan onverminderd hun ondergang tegemoet. Robert Kwak: "Patrijs en Veldleeuwerik zijn we al bijna kwijt. Weidevogels als Grutto, Scholekster en Watersnip volgen. Samen met nog heel veel andere soorten denderen ze op het platteland achteruit. De intensieve landbouw en melkveehouderij richt een slachting aan onder de boerenlandvogels. Als we de intensieve landbouw op sommige plekken geen halt toe roepen, zullen we binnen niet al te lange tijd vogelsoorten zien uitsterven in Nederland." Vogelbescherming Nederland wil dat uiteraard niet laten gebeuren en heeft daarom de bescherming van de vogels van het boerenland uitgeroepen tot een van de speerpunten. Kwak: "Met onze campagne Red de Rijke Weide vragen we niet alleen aandacht voor het uitsterven van weidevogels, maar bieden we ook een alternatief. We laten met voorbeeldprojecten nu al zien dat het kan."

Uit: Reactie Vogelbescherming op Sovon Vogelbalans 2014, zaterdag 29 november 2014

Waar blijven de Kramsvogels?

Kramsvogels trekken vaak in forse, breed uitwaaiende of juist langgerekte groepen. Fraai om mee te maken, met die oplichtende ondervleugels en die tsjakkerende geluiden. Najaar 2014 verliep tot nu toe bijzonder tam. In de periode 1 oktober tot en met 20 november werden op de trektelposten 'slechts' zo'n 76.000 Kramsvogels genoteerd. Een heel verschil met vorig jaar, toen er rond 865.000 passeerden. De trek piekte toen in de eerste helft van november en was, zoals bijna altijd, het krachtigst langs de Hollandse kust. De beste dagen waren 5 november (42.000 Bergen NH), 8 november (78.000 Den Haag) en 11 november (60.000 bij zowel Katwijk, Den Haag als Monster). Vergelijk dat eens met het dagrecord in 2014: een schamele 2.900 ex., niet langs de kust maar in het binnenland (Castelreesche Heide NBr op 31 oktober).

Jaarfluctuaties

Opvallende jaarlijkse aantalsverschillen zijn bij de Kramsvogel niet ongebruikelijk, al is het verschil tussen 2013 en 2014 wel groot. Het zal weinig met temperaturen te maken hebben, want beide jaren waren bijzonder zacht, tot in het zuiden van Zweden aan toe. Belangrijker zullen weersomstandigheden boven de Noordzee zijn (waardoor forse trekgolven onze kust wel of niet aandoen) en de voedselsituatie in het noorden. Ook bij de Punt-Transect-Tellingen (PTT) die eind december worden uitgevoerd, en die inmiddels zo'n 35 jaar omspannen, schommelen de vastgestelde aantallen Kramsvogels per winter enorm.

Late aankomst niet uitgesloten

Het is mogelijk nog niet gedaan met de Kramsvogels. Het wordt spannend om te zien wat er gebeurt wanneer de koude in noordelijke landen terrein wint. Uit het verleden zijn massale verplaatsingen bekend onder invloed van zware sneeuwval of strenge koude. Dan kunnen ze er toch zomaar in ons land zijn, de groepen Kramsvogels.

Uit: Nieuwsbericht SOVON, 20 november 2014

Invloed intensieve landbouw voor boerinnen in Senegal

Niemand zal deze zin in eerste instantie begrijpen, maar kijk eens op de site Vimeo lezing Theunis Piersma met als titel 'Wetenschap, kunst en vogeltrek'

Hierbij legt hoogleraar Theunis Piersma uit dat we ten opzichte van de jaren zeventig nog maar 4% kruidenrijk grasland hebben tegenover 96% Engels Raaigrasland. In de 4% overleeft na 3,5 week broeden nog 50% van de nesten en van elke vier eieren wordt er een 0,5 volwassen Grutto groot. Doordat Grutto's lang leven is dit voldoende om de soort in stand te houden maar: In de 96% Engels Raaigrasland overleeft na 3,5 week broeden nog 25% van de nesten en van elke vier eieren wordt er een 0,05 volwassen Grutto groot. Veel te weinig om de Grutto als broedvogel te handhaven. In 1967 broedden er nog 125.000 paren in Nederland, nu is dit nog 30-35.000 paar.

Wat heeft dit nu met de boerinnen in Senegal te maken? Welnu, door de slechte broedresultaten in de 96% Engels Raaigraslanden trekt de Grutto al in juni richting Senegal, vroeger was dit half juli. Na de regentijd in mei wordt er in Senegal begonnen met het zaaien van de rijst. Als de rijst groot is, kwamen de Grutto's en eten dan rijst (in Nederland vooral pieren, maar in de winter is de Grutto vooral een rijsteter). Doordat de planten al redelijk groot waren, was de schade voor de boerinnen (in Senegal regelen de vrouwen de landbouw) te overzien. Sinds enige tijd komen ze echter al in juni, net als de rijst gezaaid werd; Gevolg: alle rijstkorrels werden door de Grutto's opgegeten, waardoor de oogst mager was. Dit is dus de invloed door onze intensieve landbouw. Gelukkig worden nu de rijstkorrels gezaaid tussen de palmbomen in de buurt van dorpen waar de Grutto's niet durven te komen. Als de planten groot zijn, worden ze op de rijstvelden opnieuw geplant om tot wasdom te komen.

Kijk vooral naar deze en meer boeiende zaken die Theunis Piersma ons leert.

Uit: Tekst door John Hermans naar aanleiding van het zien van deze video.

*Interessante lezing op de
internetsite Vimeo*

Wetenschap, kunst en vogeltrek

from **KNAW PLUS** 3 weeks ago / **ALL AUDIENCES**

Wat is de relatie tussen de Chinese vraag naar Nederlands melkpoeder en het lot van de grutto? En wat de relatie tussen het landschapsbeheer in Nederland en de rijstteelt in Mauritanië? Musicus Syltze Puijsma en hoogleraar trekvoegeleecologie Theunis Piersma maakten een voorstelling over de grutto, waarin deze en dergelijke verbanden aan de orde komen. Muziek, beeld en voordracht convergeren in het project 'Music of Migration'.

Voorstelling op 5 november 2014 in het Trippenhuis, KNAW in Amsterdam.

Meer informatie: knaw.nl/actueel/agenda/wetenschap-kunst-en-vogeltrek

Website Varia

Voor alle leden door alle leden. We kunnen nu samen alle vogelsoorten in het VWU gebied van hun eigen geluid voorzien. Uw hulp wordt daarbij gevraagd. Hoe? Lees verderé ..

Vogels kijken is machtig mooi. Prachtige kleurencombinaties, vliegbeelden, typische houdingen, groepsgedrag. Noem maar op. Vogels vervelen ons niet snel. Als de lente begint dan vult de lucht zich met zang van de vogels. Eerst maar een paar soorten Heggemus, Winterkoning, Koolmees. Het duurt echter niet lang of het gemiddelde bos bied een stortvloed aan geluiden. Vraagtekens in de ogen en oren. Wat was dat nu voor vogel? De zang komt me bekend voor, maar wie kan me helpen é Binnenkort kunt u hulp verwachten van collega VWU'ers via de website.

Klik op de site van de vogelwacht op óGebied/Vogelsoort' en dan op óSoorten beschrijving' (zie het plaatje hiernaast).

U vermoedt bijvoorbeeld dat u de Kerkuil hebt gehoord (ik verzeker u, die gaat u niet meer vergeten). Dan ziet u aan de linkerkant een kolom staan met letters A-B; C-D; E-F; G enzovoort. Voor de Kerkuil klikt u uiteraard op de letter 'K' Nu krijgt u aan de linkerkant alle vogelsoorten die in het VWU gebied zijn gezien. Daar staat ook de Kerkuil bij. U klikt dan op 'Kerkuil' (zie het plaatje hieronder):

Tromgeroffel: u bent op weg naar een zee van informatie, verzameld voor u door andere VWU'ers. Er staan foto's van de soort door verschillende fotograferende VWU'ers (bijvoorbeeld Peter van de Braak, John Hermans, Marc Gottenbos en anderen), teksten van Liesbeth Verkaar, video's en geluidsopnamen van Thijs Fijen en Bart Gras. Op die geluidsopnamen zoom ik nu

even in. Op de pagina van de Kerkuil staat een stukje over het geluid, zie het plaatje hiernaast: Als u klikt op het driehoekje hoort u het geluid. In dit geval hoort u jongen van de Kerkuil, die op dat moment negen weken oud waren.

Aan het eind van de opname hoort u het wegvliegende vrouwtje een contactroep maken. Het leuke is dat deze Kerkuilen bij de ouders van Mignon in de tuin zaten. Zonder haar medewerking was het niet gelukt om zo'n mooie geluidsopname te maken van de Kerkuil.

Dat is nu waarvoor ik graag uw hulp wil inroepen. Graag willen we de zang en de roep van zoveel mogelijk vogels opnemen in het VWU gebied of de onmiddellijke omgeving. Stel u weet waar een bepaalde vogelsoort zingt. Als u op de website kijkt en u ziet dat de zang of de roep ontbreekt, dan zou ik het fantastisch vinden om een tip te krijgen. Belangrijk is om te weten wanneer de vogel meestal zingt, of dat op een vaste plaats is en of er niet teveel achtergrondherrie is. Als u dat wilt doorgeven dan kunt u mailen naar bart.gras@kpnmail.nl of bellen op 06-107 45 232.

Ik ben bijzonder benieuwd en hoop op veel reacties in 2015.

Bart Gras

Vogel in de Maashorsté óde IJsgorsô

De IJsgors is een schaarse doortrekker en wintergast in klein aantal. Zijn Latijnse naam luidt *Calcarius lapponicus*, wat betekent spoordrager, levend in Lapland. De 'ô' in zijn Nederlandse naam duidt op het Noordelijke biotoop waar deze soort nestelt. Toendra's in Lapland, Noord-Rusland en Groenland zijn de gebieden waar ze in voorjaar en zomer gezocht moeten worden. Het is een vrij zwaar gebouwde, middelgrote gors met nogal dikke, korte snavel. Als je ze van dichtbij te zien krijgt valt ook de lange, rechte achternagel op. Snavel is strogeel met een zwart puntje. Het mannetje is in zomerkleed prachtig voorzien van een zwarte kop, keel en borst. In het najaar als wij ze hier zien, zijn ze flets van kleur, licht van voren met borstvlekken en roodbruin van boven met witte strepen in de vleugels. In de vlucht is de kastanjebruine nek een opvallend kenmerk en een veldleeuwerikachtige vlucht. De verwarring met een Rietgors kan er zijn. Gelukkig hebben ze tijdens de trek een trekroep, waarmee de meeste IJsgorzen op naam zijn gebracht. Dit is een droog ratelend 'prrrrtô'-geluid. De soort broedt op de grond vooral onder kruipwilg en berken.

De aantallen tijdens de trek fluctueren enorm. Dit jaar hadden we weer veel doortrekkende IJsgorzen. De eerste melding was op 05-10-2014 overvliegend. Op 06-10-2014 hadden we twee exemplaren overvliegend, om 14.00 uur en om 15.30 uur. Ook de dag erna een waarneming. Toen enkele dagen rust tot op 16-10-2014 er weer een gemeld werd en ook op 17-01-2014 hebben we een vogel zien doorkomen. De laatste dit jaar werd genoteerd op 27-10-2014. Volgens de gegevens is de vroegste doortrekker geweest op 23-09-2008 en de laatste doortrekker op 26-12-2008. In 2005 en in 2010 zijn er ook veel doortrekkers geweest, maar toen haalde het niet de aantallen van nu. Een leuke soort om in de gaten te houden.

IJsgors
(foto Internet)

Jan-Willem Hermans

Kerstpuzzel

Nu de avonden wat langer zijn en de vogelactiviteit wat minder is.... tijd om te puzzelen!

De Vogelwachtkerstpuzzel bestaat uit 3 onderdelen:

A Vogelcryptogram - B Foto-crypto - C Vogelwachtkruiswoordpuzzel.

Verzamel de letters uit de grijze vakjes. Samen vormen ze een zin die je op het laatste blad kunt noteren. Stuur deze zin vóór 1 maart naar de redactie, en je maakt kans op een prachtig Vogelwacht t-shirt. *Tip: bekijk ook de digitale versie van deze puzzel op de website, daar zijn de foto's in kleur en kun je ze uitvergroten.*

A Vogelcryptogram

Welke vogel bedoelen we hier? Noteer het juiste antwoord in de vakjes erachter en neem de genummerde letters over in de vakjes van de prijsvraagzin.

Helemaal een zwemvogel, die kan wel eens uit Oss komen

Dit vogeltje gaat niet graag uit

Die vogel is een kanjer

Een vrome nachtvogel

Maakt lekker eten, die vogel

Deze vogel gebruikt bestek

Roomse vogel

Met deze vogel zijn de bierdrinkende vogelwachters niet blij

Nadeel van begrazing: een vogel opgegeten door een rund

Gezien bij de Leemskuilen: een vogel die een hole maakt

We zien hem vaak in de Maashorst, die aankruisvogel

Deze saaie vogel leeft op het aangeslibd land

Vechtkip

Het lijkt of die vogel de vader van een vrouwtjesschaap is

Applaudisserende vogel die vroeger heel beroemd was

Op het Hemelrijk zoekt deze bijziende vogel het in de diepte

In de warmste maanden van het jaar telt deze vogel kevers

Een insect en een vogel samen op de Petruskerk

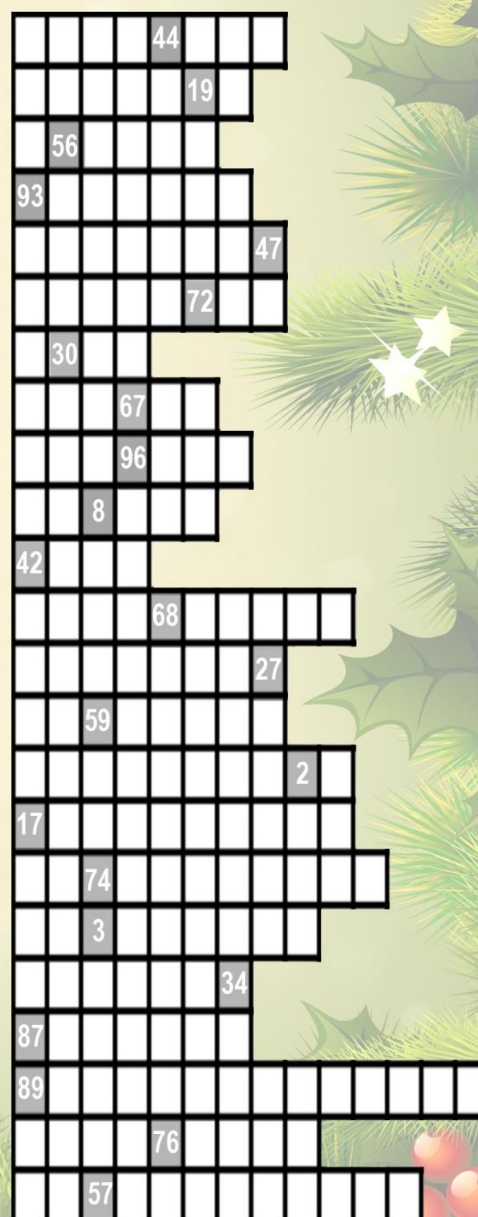
De koning van deze vogel is ook een vogel

Die vogel jat een paling

Vlaamse vogel die lang naar de thermometer kijkt

De vogel van een Franstalige coureur, zo te horen

Vogel die veel talen spreekt, al zit hij met zijn hals in de afvoer

B Foto-crypto

Hieronder een aantal foto's. Welke vogel zou er bedoeld worden?

1

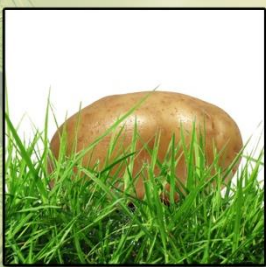
20

77

52

40

6

70

84

21

82

25

46

31

12

15

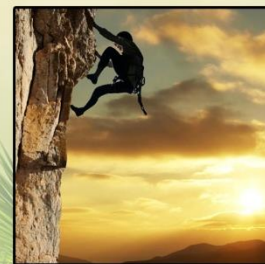
49

63

50

58

16

C Vogelwachtkruiswoordpuzzel

Opgaven kruiswoordpuzzel

Horizontaal:

- 4 Gebruikelijk reisdoel in het najaar
- 6 Klein kind of gebied
- 7 Jeugdpagina
- 9 Onmisbaar hulpmiddel voor vogelaars
- 11 Stapelvoedsel van de Huiszwaluw
- 12 Vogelwacht locatie op internet
- 13 Wintervogel die ook in het klooster gezien wordt
- 14 Bonte Piet
- 15 Vogel die berichten overbrengt
- 16 Woont zo hoog mogelijk
- 17 Beschermd landschap
- 19 In september vierden ze hun tienjarig bestaan
- 22 De vogel zien we graag in de Maashorst, de mens natuurlijk niet
- 24 Vogelgeluiden voor beginners
- 25 Bouwstof voor de Huiszwaluw
- 26 Zeurende jongen
- 29 Stoffering van het vogelnest
- 31 Superland voor roofvogeltrek
- 33 Logosoort VW
- 35 Nieuw in de Maashorst of bijnaam voor Peter Noy
- 36 Stad in het zuiden van Israël
- 37 Hot-item in de Vogelwachtwinkel
- 38 Jaarlijks treffen van vogelaars
- 40 Koud land
- 41 Over van de uilenmaaltijd

- 42 Nat deel van de Maashorst

- 43 Driepoot

- 44 Grieks vogeleiland

- 45 Voormalig redactielid

Verticaal:

- 1 Pluizig jong
- 2 Vogelopvang
- 3 Vogelwacht veteranen
- 5 Regelneef
- 8 Belangrijke Vogelwacht-pleisterplaats
- 9 Verstopplek voor vogelaars
- 10 Slaapt nu ook in de Maashorst
- 18 Wandeling met foerageermogelijkheden
- 20 Extra waardevol vogelwachtlid
- 21 Actievogel in 2014
- 23 Uitstapje
- 26 Veel gelezen magazine
- 27 Vrij nieuwe broedvogel in de Maashorst
- 28 Plant, hier een vogel
- 31 Clubgebouw
- 32 Begraven boswachter
- 39 Vogel onderkomen
- 30 Leefgebied van een bepaalde vogel
- 34 Vogeltrekpunt in Zweden
- 46 Witte Pimpelmees (46 staat naast 17)

Noteer hieronder de letters die je bij de 3 puzzels in de grijze vakjes hebt gevonden. Stuur de oplossing vóór 1 maart naar de redactie en maak kans op een prachtig Vogelwacht t-shirt.

1	2		3	4	5	6	7	8	9	10		11	12	13		14	15	16							
17	18	19	20	21	22	23	24		25	26	27	28	29		30	31	32	33		34	35	36	37	38	
39	40	41		42	43	44	45	46	47	48	49	50	51		52	53	54	55		56	57	58		59	60
61	62	63		64	65	66	67	68	69		70	71	72	73		74	75	76	77		78	79	80		
81	82	83	84	85	86		87	88	89	90	91	92		93	94	95	96	97	98						

Heel veel puzzelplezier! Mignon van den Wittenboer

Leden bieden aan:

Te Koop:

Swarovski telescoop ATS 65 HD

als nieuw incl originele verpakking met toebehoren.

De optiek is 20/60 dus vergroot meer dan de normale optiek. Door mij nieuw gekocht eind Febr. 2014 bij foto Rooijmans te Budel.

Weinig gebruikt en te koop voor € 1530,-
nieuwprijs was € 1737,-

Te bevragen bij Harry Claasen 06-26818999

Telescoop te koop aangeboden

Met pijn in mijn hart wil ik mijn oude telescoop te koop aanbieden, we hebben samen mooie vogels gezien!

Het is een **Kowa TSN-1 telescoop** met een objectief (uittreedopening) van 80 mm, een oculair (waar je doorheen kijkt) van 35 mm en een traploos verstelbare vergroting van 20 tot wel 60x. Ideaal voor het bekijken van vogels op grote afstand zoals de zee, plassen of op de telpost. Lekker rustig op een afstand van vogels genieten, daar waar je verrekijker, die hoogstens 10x vergroot, niet toereikend is... Wat wil je nog meer?

Hij is in zeer goede staat en is goed onderhouden, er is werkelijk helemaal niks mis mee. Er zit zelfs een beschermhoes omheen met speciaal daarop een vogelwacht logo (zie foto).

Ik wil hem te koop aanbieden voor € 250,- maar elk aannemelijk bod wordt overwogen; ik zou het zonde vinden als hij ergens in de kast blijft liggen terwijl ik er een vogelwachtlid blij mee kan maken!

Ideaal kado voor de Kerst,
of als je volgend jaar jarig bent....!

Leo Ballering
tel 0413 368 248
leoballering@hotmail.com

Vogelwacht Winkel

onder de kerstboom

De winkel is er voor leden. Voor elk jaargetijde en elke vogelactiviteit heeft de winkel artikelen, die u zullen aanspreken. Neem nu de kersttijd. Tijd om cadeaus te geven aan uzelf, uw gezinsleden of zelfs de vogels. Hier vindt u een kleine selectie uit ons aanbod.

Ziet u iets niet neem dan gerust contact op met de winkel: winkel@vogelwachtuden.nl of kijk op de website voor een uitgebreider overzicht <http://www.vogelwachtuden.nl/index.php/home/winkel>

ANWB Vogelgids van Europa

De klassieker voor het herkennen van vogels. Deze gids mag in uw boekenkast niet ontbreken. Alle Europese vogels staan erin. In de tekeningen staat aangegeven waar u voor de herkenning op moet letten. Hangt uw oude exemplaar al aan de binddraad denk dan eens aan vervanging door de laatste editie. Ledenprijs: € 25,00

T-shirt Vogelwacht Uden

Met dit T-shirt in navy blue en officieel logo van de Vogelwacht Uden kunt u voor de dag komen Verkrijgbaar in zowel heren- als damesmodel. Als u uw gewenste maat doorgeeft hijsen wij u in dit jaloersmakende T-shirt. Ledenprijs: € 15,00

Vogelzang van Nederland

Aan 1 piepcursus niet genoeg of wilt u gewoon nog meer vogels aan de hand van hun geluid leren kennen? Nu is er een uitstekend boek voor vogelzang in Nederland van Dick de Vos en Luc de Meersman. Prettig geschreven en erg overzichtelijk. Ledenprijs: € 25,00

Vogelvoer

Meer groenlingen, koolmezen, ringmussen, kepen, pimpelmezen of zelfs spechten in uw tuin. Andere vogelwachtleden melden deze successen. Hun geheim? Met het speciale voer van de VWU bent u verzekerd van veel verschillende gasten in uw tuin
Ledenprijs: € 1,80 per kg (in zakken van 1 kg of 2,5 kg)

Wist u dat:

U altijd boeken kunt bestellen bij de Vogelwachtwinkel. Bijvoorbeeld van uw vakantiebestemming. Binnenkort komt de winkel met een lijst met suggesties voor leden.

Tip!

Heeft u een suggestie voor een artikel waar veel leden van de vogelwacht plezier van kunnen hebben? Laat van u horen. Wij gaan graag aan de slag met suggesties van u.

De Vogelwachtwinkel bevindt zich fysiek bij:
Koos Doorten
Kruisstraat 13, 5388 CH Nistelrode
Telefoon: 0412-650180

Foto Rooijmans

www.fotorooijmans.nl

Markt 10 - 6021CD - Budel
 tel. 0495-494890
 h.rooijmans1@chello.nl

SWAROVSKI

Al vele jaren zijn wij het adres voor Swarovski verrekijkers, Spottingscopes en toebehoren.

Met gedegen advies en eindeloos geduld staan we u terzijde in uw keuze voor het juiste Swarovski produkt.

Een produkt dat beschouwd mag worden als de "Rolls Royce" onder de optiek. De "EL-serie" bijvoorbeeld wordt op 140 punten op kwaliteit gecontroleerd. Daardoor ontstaat een produkt waarop met een gerust hart 30 jaar garantie wordt gegeven (10 jaar bij spotting scopes)

SWAROVSKI

SWAROVSKI OPTIK DIGISCOPING

Dankzij de DCA, DCB en TLS800 gaat voor u de fascinerende wereld van SUPER-TELE-FOTOGRAFIE open.

Met gemak haalt u uw moeizaam te benaderen object 40,..50,..60 maal dichterbij. Vogels en wild fotograferen was nog nooit zo gemakkelijk.

Met 30 jaar ervaring in fotografie kunnen wij u uiteraard een schat aan informatie en adviezen verstrekken, waardoor goede resultaten meteen haalbaar zijn.

Het assortiment van Swarovski omvat meer dan 25 kijkers en telescopen.

Nobru
TECHNISCH PERSONEEL BV

Dé specialist voor technische functies

- **Opdrachtgevers** kunnen vacature(s) voorleggen aan Nobru waarna zij zich toelegt op het, binnen de gestelde termijn en budget, adequaat vervullen van de personeelsbehoefte.
- **Werkzoekenden** met een technische of technisch/commerciële achtergrond kunnen bij Nobru terecht voor advies en bemiddeling naar een duurzame baan bij een van haar opdrachtgevers.

De belangrijkste vakgebieden waarbinnen Nobru Technisch Personeel werkzaam is, zijn:
Elektrotechniek, Werktuigbouwkunde, Bouwkunde en Civiele Techniek.

Nobru Technisch Personeel B.V.
Rondweg 73 (Poort van Uden)
Postbus 73
5400 AB Uden

Telefoon: 0413-243610
Fax: 0413-243615
E-mail: info@nobru.nl
Internet: www.nobru.nl

**HONDEN & KATTEN
SPECIAALZAAK
UDEN**

Gratis bezorgservice in Uden, Oss, Veghel, Nijmegen, Wijchen en omgeving!

Onder andere in ons assortiment:

20 kg Senior krokant:	€ 34,00
20 kg Krokante brok:	€ 25,30
20 kg Superieur Kip & Rijst (Premium):	€ 31,50
20 kg Superieur Puppy brokjes:	€ 40,75
15 kg Superieur Lam & Rijst (hypoallergeen):	€ 27,75
20 kg Sensitive No Grain (hypoallergeen):	€ 43,30
10 kg 6-Mix kattenbrokjes:	€ 19,90

en vele andere soorten; ook alles in 10 kg verpakkingen

U bent ook van harte welkom in onze winkel:
Honden & Katten Speciaalzaak 4FEEDT
Volkelseweg 26 - 5405 NA Uden

**premium honden en katten voeders,
ZO'N KWALITEIT; ZO VOORDELIG !!**

**Meer informatie en VOORDELIG online-shoppen (> 1.000 artikelen):
www.4feedt.nl Of vraag een folder aan: 0413-266 398**

Ideeën nodig voor in en om het huis?

Kom eens kijken en vraag advies én alles voor een voordelige prijs

 De Kleuter
tuincentrum

OOK VOOR TUINONTWERP,
AANLEG EN ONDERHOUD

U zoekt een goede hovenier?

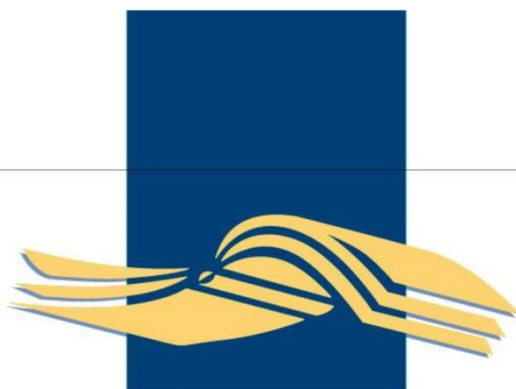
Die zijn vak verstaat en kennis van zaken heeft?

Laten we kennismaken!

Kijk ook eens op onze site.

GOORKENSWEG 1 - 5405 BV UDEN - 0413- 26 10 78 - INFO@DEKLEUTER.NL - WWW.DEKLEUTER.NL

Voor boeken en tijdschriften gaat u naar:

Boekhandel Bert van der Heijden

Mondriaanplein 12, 5401 HX UDEN

Telefoon: 0413-260907

Internet: www.libris.nl

E-mail: bertheijden@libris.nl

Gordijnen
vloerbedekking
binnenzonwering
raamdecoraties
enz.

Neringstraat Oost 7-9
5401 GM Uden
Tel.: 0413-250510
Fax: 0413-247210

www.vloerenraam.nl

*Een huiscollectie impressions;
een collectie met veel keus en
kwaliteit, speciaal voor u
geselecteerd en vervaardigd.
WELKOM*

'De Bloemenkelder'

Botermarkt 7
5404 NV UDEN

Tel.: 0413-267988
Fax: 0413-257584

Onderdeel van The Florist Bloemen en Planten

Voor meer informatie:
www.theflorist.nl

Thuis in wonen

Atriensis B.V.
Pastoor Petersstraat 170-40
Postbus 842
5600 AV Eindhoven
Telefoon: 040-2367859
Fax: 040-2364278

E-mail: info@atriensis.nl
Webite: www.atriensis.nl

Th. Peters Machinale Timmerwerken

Het juiste adres voor kozijnen en trappen

Eisenhowerweg 22
5466 AC VEGHEL
Tel.: 0413-377744
Fax: 0413-354755

*Wij bieden u
met zekerheid
het beste
rundvlees uit
Nederland*

Drossaard 12, 5403 ET Uden
tel. 0413-267354
www.knobboutslager.nl

- Loonbedrijf**
- Transport**
- Opzetstation**

Duifhuizerweg 8
5406 TB Uden
Tel 0413 363785
Fax 0413 342047
info@kanters-bedrijven.nl
www.kanters-bedrijven.nl

**Echte foto speciaalzaak met
internet prijzen**

Marktstraat 10 - Uden
Telefoon: 0413-263695
E-mail: verkoop@fotodevakman.nl

**Deskundig
advies
lage
prijzen**

www.fotodevakman.nl
voor wie goedkoop een camera wil kopen....

wim de wilt
tweewielers

Tweewielers Wim de Wilt v.o.f.
Kerkstraat 4, 5401 BE UDEN

Telefoon: 0413-262620
Telefax: 0413-255560
E-mail:
tweewielerswimdewilt@gmail.com

snijders metaal

IJZERWAREN
GEREEDSCHAPPEN
METALEN

Kapelstraat 1
5401 EC UDEN
Tel. 0413-262780

**Een vertrouwd adres
voor al uw verzekeringen**

Velmolenweg 87, Uden • Telefoon: (0413) 330999
E-mail: info@debruin.nl • Internet: www.debruin.nl

HONDEN WASSERETTE IN ZEELAND

UNIEK IN DEZE REGIO!
DE HONDENWASSERETTE, DE PERFECTE
OPLOSSING VOOR IEDERE HONDENBEZITTER.
UW HOND WASSEN MET SHAMPOO,
ANTIVLOOIEN/TEKEN BEHANDELING EN
DAARNA DROOGFÖHNEN.
ALLES IN ÉÉN MOEITE EN GEEN ROMMEL
EN NATTIGHEID IN UW BADKAMER.
U KUNT 7 DAGEN PER WEEK TERECHT.

WILLEMSSEN
TUIN- EN PARKMACHINES
TANKSTATION
HONDENWASSERETTE

Kerkstraat 117
5411 CK Zeeland Nbr
Tel (0486) 45 21 15 www.tonnywillemsen.nl

WILLEMSSEN
TUIN- EN PARKMACHINES
TANKSTATION
HONDENWASSERETTE

Kerkstraat 117 - 5411 CK Zeeland Nbr - Tel (0486) 45 21 15 - www.tonnywillemsen.nl

- Verkoop van tuin- en parkmachines
 - Tuingereedschap
 - Berekening benodigdheden
 - Reparatie van tuin- en parkmachines
 - Slijpen van houtbewerking-gereedschap,
 - Veetondeuses scharen, messen, etc.
 - Levering en verkoop Shell/campinggas
 - Levering en verkoop petroleum/gasolie
 - 24uur Tamoil tankservice
- Altijd tanken via de betaalautomaat met 'n
bank/giro- of andere betaalcad

Graag tot ziens!

Openingstijden: Ma gesloten | Di t/m Do 8.00 - 18.00 uur | Vrij 8.00 - 20.00 uur | Za 9.00 - 16.00 uur

Hallo JUMBO

**"DE BESTE SUPERMARKT
VAN BRABANT"**

Jumbo, Roland de Laak

Drossaard 14-18

5403 ET UDEN

Telefoon: 0413-267837

COCK ULAND

de fietsenwinkel

Drossaard 47

5403 ES Uden

Tel. 0413-267088

**Hans van den Heuvel
Machinale Timmerwerken**

*Voor al uw binnen- en
buitendeuren*

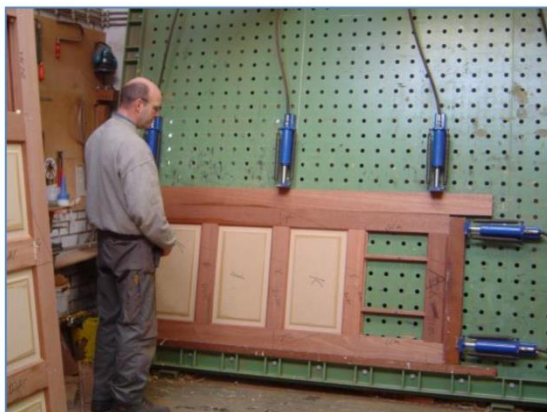
Leurke 2A

5427 EE BOEKEL

Tel.: 0492-323861

Fax: 0492-324013

Website: www.heuveldeur.nl

**Kom kijken,
ontdekken én spelen**

KINDERBOERDERIJ UDEN

**Artillerieweg 3, 5403 PB UDEN
tel : 0413 - 250047**

Open: ma- vrij vanaf 11uur.

za en zo vanaf 13.30uur.

Sluiting : zomer 17.00 uur.

Winter 16.30 uur.

www.kinderboerderij-uden.nl

